

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**TARİHİ ÇEVRELERDEKİ BİTKİLENDİRME TASARIMLARINDA MEKANSAL
KAPALILIĞIN TERCİHLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ; TRABZON-ORTAHİSAR
KENTSEL YERLEŞİM ALANI ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yeliz YILMAZ

TEMMUZ 2012

TRABZON

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**TARİHİ ÇEVRELERDEKİ BİTKİLENDİRME TASARIMLARINDA MEKANSAL
KAPALILIĞIN TERCİHLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ; TRABZON-ORTAHİSAR
KENTSEL YERLEŞİM ALANI ÖRNEĞİ**

Peyzaj Mimarı Yeliz YILMAZ

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
“PEYZAJ YÜKSEK MİMARİ”
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih :26/06/2012
Tezin Savunma Tarihi :18/07/2012**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cengiz ACAR

Trabzon 2012

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalında

Yeliz YILMAZ tarafından hazırlanan

**TARİHİ ÇEVRELERDEKİ BİTKİLENDİRME TASARIMLARINDA MEKANSAL
KAPALILIĞIN TERCİHLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ; TRABZON-ORTAHIŞAR
KENTSEL YERLEŞİM ALANI ÖRNEĞİ**

**başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 26 /06/ 2012 gün ve 1463 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan : Prof. Dr. Cengiz ACAR .....

Üye : Prof. Dr. Mustafa VAR .....

Üye :Doç. Dr. Ömer İskender TULUK .....

Prof. Dr. Sadettin KORKMAZ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

‘Tarihi Çevrelerdeki Bitkilendirme Tasarımlarında Mekansal Kapalılığın Tercihler Üzerindeki Etkisi: Trabzon-Ortahisar Kentsel yerleşim Alanı Örneği’ olarak adlandırılan bu çalışma K.T.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Öncelikle yüksek lisans danışmanlığımı üstlenerek, bu konu başlığını bana öneren ve baştan sona her konuda yardımlarını esirgemeyerek yanımda olan sayın hocam Prof. Dr. Cengiz ACAR’a teşekkürü bir borç biliyorum ve şükranlarımı sunuyorum.

Çalışmanın bitki tanıma kısmında bana emeği geçen sayın hocam Prof. Dr. Mustafa VAR’a, yine tarihi çevre konusunda beni yönlendiren sayın hocam Doç. Dr. Ö. İskender TULUK’a teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunuyorum.

Çalışmada bulunan istatistiksel değerlendirmede bana yardımcı olan hocam Arş. Gör. Engin Eroğlu’na, anket çalışmamda yardımcı olan Arş. Gör. Nilgün AYHAN’a, yine bana resim ve kaynak bulmamda yardımcı ve destek olan hocam Peyzaj Yüksek Mimarı Engin AKTAŞ’a ve çalışmam süresince tavsiyelerini ve yardımlarını esirgemeyen Peyzaj Mimarı Ramazan AYVAZ ve Peyzaj Mimarı Kenan AYDINOĞLU teşekkür ediyorum.

Tez çalışmamda katkısı ve manevi desteği olan abim Doç. Dr. Niyazi ÇİÇEK’e teşekkürü bir borç biliyorum.

Yüksek lisans eğitimim süresince bana göstermiş oldukları anlayıştan dolayı bütün bölüm hocalarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez çalışmam süresince maddi manevi hep yanımda olan eşim Fethi Yılmaz’ ve desteklerini esirgemeyen tüm aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Yeliz YILMAZ
Trabzon, 2012

TEZ BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Tarihi Çevrelerdeki Bitkilendirme Tasarımlarında Mekansal Kapalılığın Tercihler Üzerindeki Etkisi: Trabzon-Ortahisar Kentsel Yerleşim Alanı Örneği” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Dr. Cengiz ACAR’ ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

Yeliz YILMAZ

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ BEYANNAMESİ	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VII
SUMMARY	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ	IX
TABLolar DİZİNİ.....	XIV
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Amaç	1
1.3. Genel Kavramlar	3
1.3.1. Tarihi Çevre Kavramı ve Önemi.....	3
1.3.2. Tarihi Çevre ve Kent Olgusu	5
1.3.2.1. Tarihi Kentlerin Önemi	5
1.3.2.2. Tarihi Çevre Koruma.....	6
1.3.2.3. Dünya’da Tarihi Çevre Koruma Düşüncesinin Gelişimi	10
1.3.2.4. Türkiye’de Tarihi Çevre Koruma Düşüncesinin Gelişimi	12
1.3.2.5. Tarihi Çevre Korumada Kentsel Peyzaj Tasarımı İlişkisi	15
1.3.3. Tarihi Çevrelerde Bitkilendirme Tasarımı.....	18
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	23
2.1. Araştırmanın Genel Kurgusu	23
2.1.1. Araştırmanın Genel Akış Diyagramı.....	24
2.2. Çalışma Alanının Seçimi ve Genel Özellikleri	25
2.2.1. Ortahisar Bölgesinin Tarihsel Gelişimi	27
2.3. Bitkilendirme Senaryoları Oluşturma	32
2.4. Anket Formunun Hazırlanması.....	32
2.5. Anketörlerin Belirlenmesi	33
2.6. Anketin Uygulanması.....	33
2.7. Veri Analizi.....	33

3.	BULGULAR.....	34
3.1.	Dünya Genelindeki Tarihi Çevrelerde Bulunan Bitkilendirme Tasarım Analizlerine Ait Bulgular	34
3.1.1.	Sokak-Yol Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Analizleri	34
3.1.2.	Avlu-Meydan Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Analizleri	36
3.1.3.	Bina-Cephe Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Analizleri	39
3.2.	Trabzon Genelindeki Tarihi Çevrelerde Bulunan Bitkilendirme Tasarım Analizleri	40
3.2.1.	Konumsal ve Yapısal Durum.....	40
3.2.2.	Genel Peyzaj Özellikleri ve Genel Görünüşleri.....	44
3.2.3.	Alanda Tespit Edilen Bitki Taksonları.....	55
3.2.4.	Taksonların İstatistik Verileri	58
3.3.	Araştırma Alanına Ait Bulgular.....	62
3.4.	Kanuni Avlusu Bitkilendirme Senaryolarını Açık-Kapalı Mekan Yaklaşımına Göre Geliştirme	65
3.4.1.	Tarihi Çevrede Sokak Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonları	68
3.4.2.	Tarihi Çevrede Avlu Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonları	77
3.4.3.	Tarihi Çevrede Bina Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonları.....	95
3.5.	Ortahisar Kanuni Avlusu Değerlendirilmesinde Anketörlere Ait Özellikler	113
3.5.1.	Ortahisar Kanuni Avlusu Mevcut Alana Ait Değerlendirmeler	116
3.5.2.	Ortahisar Kanuni Avlusunun Sokak Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonlarının Değerlendirilmesi.....	117
3.5.3.	Avlu Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonlarının Değerlendirilmesi.....	125
3.5.4.	Bina Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonlarının Değerlendirilmesi.....	133
3.5.5.	Ortahisar Kanuni Avlusunun Bitkilendirme Tasarım Simülasyonlarına Ait Tercihler.....	141
3.5.6.	Korelasyon Analizi.....	144
3.5.7.	Varyans Analizi.....	145
4.	TARTIŞMA.....	147
5.	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	151
6.	KAYNAKLAR	156
7.	EKLER	163
	ÖZGEÇMİŞ	

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

TARİHİ ÇEVRELERDEKİ BİTKİLENDİRME TASARIMLARINDA MEKANSAL
KAPALILIĞIN TERCİHLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ; TRABZON-ORTAHİSAR
KENTSEL YERLEŞİM ALANI ÖRNEĞİ

Yeliz YILMAZ

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Cengiz ACAR
2012, 162 Sayfa, 8 Sayfa Ek

Günümüzde fiziksel çevrenin hızla değişmesi sonucu özgün, doğal ve kültürel özelliklerini yitiren, kaybettiğimizde yerini hiç bir şeyin alamayacağı, geleceğe ışık tutan, tarihi çevreler, bir çok meslek dalının yanı sıra peyzaj mimarlığı çalışmalarında da önemli bir yer tutmakta ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu tez çalışmasında, tarihi çevrelerin tanınması, korunması ve peyzaj mimarlığı açısından değerlendirilmesi üzerinde durulmuş, Dünya'dan ve Trabzon'dan tarihi çevrelere örnekler verilerek incelenmiştir. Trabzon, Ortahisar Mahallesi, Kanuni Avlusu tarihi kent dokusu üzerine bitkilendirme teknikleri ve kapalılık biçimleri kullanılarak, bitkilendirme tasarım önerileri geliştirilmiştir. Farklı tasarım yaklaşımları ile oluşturulan bu önerilerin, kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu değerlendirmelerle, tasarım yaklaşımlarının, mevcut alanı iyileştirmek, kullanım düzeyini artırmak amaçlanmıştır. Yapılan çalışmalar ve bulgular sonucunda çalışma alanının tarihi çevre kapsamında kullanıcılar tarafından tercih edilmediği, alanın peyzaj tasarımı konusunda yetersiz bulunduğu, kullanıcı taleplerinin bitkilendirme tasarım önerilerinden, kısmen kapalı mekan ve kapalı mekan yaklaşımlarının daha çok tercih edildiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarihi çevre, bitkilendirme tasarımı, peyzaj mimarlığı.

Master Thesis

SUMMARY

EFFECT OF LOCATIONAL ENCLOSEDNESS ON THE PREFERENCES IN
PLANTING DESIGNS FOR HISTORICAL ENVIRONMENTS: ORTAHISAR-
TRABZON EXAMPLE OF URBAN SETTLEMENT

Yeliz YILMAZ

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Landscape Architecture Graduate Program
Supervisor: Prof. Dr. Cengiz ACAR
2012, 162 Pages, 8 Pages Appendix

Historical environments - losing their authentic, natural and cultural features as a result of rapid change in physical environment, being replaced with nothing else when disappearing, and clearing up future - have an important place in landscape architecture studies as well as many fields of occupation and have to be appreciated. In this thesis, we focus on introduction and protection of historical environments and suggest that they be appreciated with regards to landscape architecture and also present samples of historical environments both in Trabzon and the world. For historical urban fabric of Kanuni yard Ortahisar district Trabzon, planting design proposals are brought forward benefiting from planting techniques and closure forms. The aim is to determine how beneficiaries appreciate these suggestions which generate from different design approaches, and design approaches in conjunction with appreciations are supposed to enhance current space and its usage level. According to results obtained from studies, it is determined that beneficiaries do not prefer workspace as part of historical environment, consider it insufficient in terms of landscape design, and that beneficiaries ask for rather partly closed and closed area approaches of planting design strategies.

Key Words: Historical Environment, Planting Design, Landscape Architecture

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Çalışmanın cevap aranan soruları, amaçları ve varsayımları.....	2
Şekil 2. Tarihi çevre korumada yer alan değerler	9
Şekil 3. Bitkilendirme tasarım ilkeleri ve örnekleri	19
Şekil 4. Bitkilendirme tasarım ilkeleri ve örnekleri.....	20
Şekil 5. Bitkilendirme tasarımında ölçüler ve örnekleri.....	21
Şekil 6. Görsel ve işlevsel bitki özellikleri	22
Şekil 7. Yöntem şeması	23
Şekil 8. Çalışmanın genel akış diyagramı	24
Şekil 9. Ortahisar bölgesi uydu görüntüsü	25
Şekil 10. Ortahisar Kanuni avlusu	26
Şekil 11. Ortahisar- Kanuni avlusu batı yönünde görünümü	27
Şekil 12. Ortahisar mahallesi yapı fiziksel durum paftası	30
Şekil 13. Ortahisar mahallesi fonksiyon paftası	31
Şekil 14. Bitkilendirme senaryoları değerlendirilirken izlenen yöntem	32
Şekil 15. Tarihi çevrede sokak-yol düzeyinde örnek ve analizler	35
Şekil 16. Tarihi çevrede meydan-avlu düzeyinde örnek ve analizler	37
Şekil 17. Tarihi çevrede meydan-avlu düzeyinde örnek ve analizler	38
Şekil 18. Tarihi çevrede bina-cephe düzeyinde örnek ve analizler	39
Şekil 19. Atatürk Köşkü konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları.....	45
Şekil 20. Ayasofya Müzesi konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları.....	46
Şekil 21. Gülbahar Hatun Camii ve türbesi konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları.....	47
Şekil 22. Bölge İdare Mahkemesi konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları...	48
Şekil 23. Hamza Paşa Camii konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları	49
Şekil 24. Trabzon Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları.....	50
Şekil 25. Kanuni Anadolu Lisesi konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları....	51
Şekil 26. Trabzon Müzesi (Kostaki Konağı) konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları.....	52
Şekil 27. Trabzonspor Müzesi konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları	53

Şekil 28. Ziraat Bankası konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları	54
Şekil 29. Mimarlar Odası konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları	55
Şekil 30. Ortahisar-Kanuni Avlusu	63
Şekil 31. Ortahisar mahallesi mevcut bitki paftası	64
Şekil 32. Ortahisar Kanuni Avlusu açık mekan yaklaşımının genel perspektif simülasyonu	67
Şekil 33. Orathisar Kanuni Avlusu kısmen kapalı mekan yaklaşımının genel perspektif simülasyonu	67
Şekil 34. Orathisar Kanuni Avlusu kapalı mekan yaklaşımının genel perspektif simülasyonu	68
Şekil 35. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	69
Şekil 36. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı	70
Şekil 37. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	71
Şekil 38. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	72
Şekil 39. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı.....	73
Şekil 40. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	74
Şekil 41. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	75
Şekil 42. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı	76
Şekil 43. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	77
Şekil 44. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	78
Şekil 45. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı	79
Şekil 46. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	80
Şekil 47. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	81
Şekil 48. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı	82

Şekil 49. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	83
Şekil 50. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	84
Şekil 51. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı	85
Şekil 52. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	86
Şekil 53. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	87
Şekil 54. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı	88
Şekil 55. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	89
Şekil 56. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	90
Şekil 57. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı	91
Şekil 58. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	92
Şekil 59. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	93
Şekil 60. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı	94
Şekil 61. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	95
Şekil 62. tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	96
Şekil 63. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı	97
Şekil 64. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	98
Şekil 65. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	99
Şekil 66. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı	100
Şekil 67. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	101
Şekil 68. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	102

Şekil 69. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı	103
Şekil 70. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	104
Şekil 71. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	105
Şekil 72. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı	106
Şekil 73. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	107
Şekil 74. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	108
Şekil 75. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı	109
Şekil 76. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	110
Şekil 77. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı	111
Şekil 78. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı	112
Şekil 79. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı	113
Şekil 80. Ankete katılanların gruplarını gösteren yüzde grafiği.....	114
Şekil 81. Ankete katılanların cinsiyet durumunu gösteren yüzde grafiği	114
Şekil 82. Ankete katılanların yaş durumunu gösteren yüzde grafiği	115
Şekil 83. Ankete katılanların eğitim durumunu gösteren yüzde grafiği	115
Şekil 84. Ankete katılanların meslek durumunu gösteren yüzde grafiği	115
Şekil 85. En çok beğenilen simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği	118
Şekil 86. En çok tercih edilmeyen simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği.....	119
Şekil 87. Tarihi dokuyu en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği.....	120
Şekil 88. En iyi algılanabilir simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği	121
Şekil 89. En etkileyici simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği	122
Şekil 90. En uyumlu simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği	123
Şekil 91. Bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği.....	124
Şekil 92. Açık-kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği.....	125

Şekil 93. En çok beğenilen simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği	126
Şekil 94. En çok tercih edilmeyen simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği.....	127
Şekil 95. Tarihi dokuyu en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği.....	128
Şekil 96. En iyi algılanabilir simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği	129
Şekil 97. En etkileyici simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği	130
Şekil 98. En uyumlu simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği	131
Şekil 99. Bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği.....	132
Şekil 100. Açık-kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği.....	133
Şekil 101. En çok beğenilen simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği	134
Şekil 102. En çok tercih edilmeyen simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği.....	135
Şekil 103. Tarihi dokuyu en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği.....	136
Şekil 104. En iyi algılanabilir simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği	137
Şekil 105. En etkileyici simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği	138
Şekil 106. En uyumlu simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği	139
Şekil 107. Bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği.....	140
Şekil 108. Açık-kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği.....	141

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Trabzon'da tarihi mekanlar içerisinde bulunan bitki taksonları	56
Tablo 2. Tarihi mekanlarda belirlenen bitki taksonlarının yüzdeleri	59
Tablo 3. Tarihi mekanlarda kullanılan toplam takson sayıları	62
Tablo 4. Mevcut alanın değerlendirilmesinde korelasyon analizi	117
Tablo 5. Sokak düzeyinde elde edilen nedenlerin çapraz tablosu.....	142
Tablo 6. Avlu düzeyinde elde edilen nedenlerin çapraz tablosu.....	143
Tablo 7. Bina düzeyinde elde edilen nedenlerin çapraz tablosu	144
Tablo 8. Tercihler ve gruplar ile toplam açık-kapalı mekanların korelasyon analizi	144
Tablo 9. Tercihlere göre yapılmış varyans analizi	145
Tablo 10. Gruplara göre yapılan varyans analizi	146

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

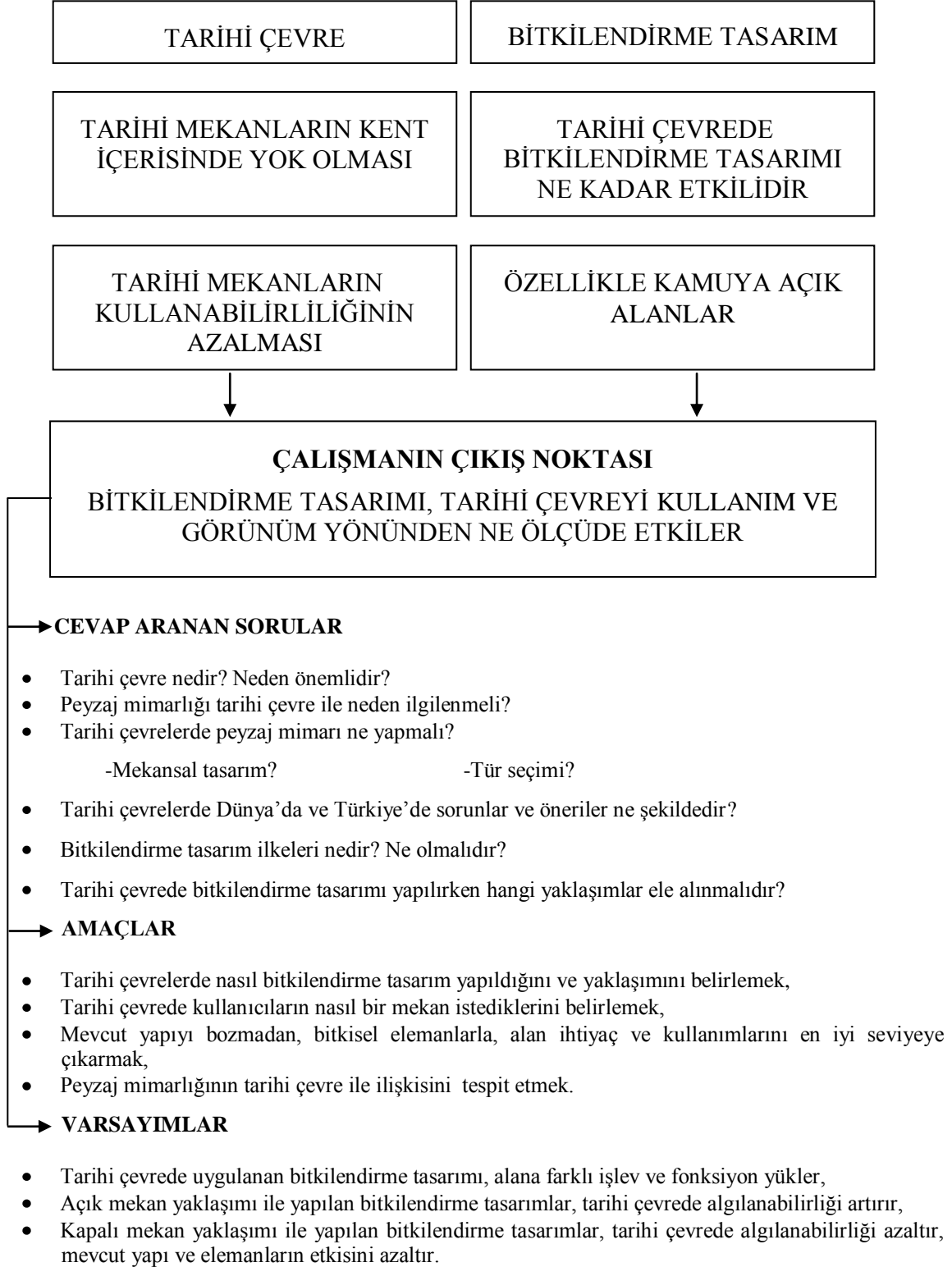
İnsan toplulukları, tarih boyunca çevrelerine müdahale ederek, değiştirme eğiliminde bulunmuşlardır. Zaman içerisinde kentsel açık mekânlarda ve kentin genel dokusunda gerçekleştirilen fiziksel değişim sonucunda bir takım ekonomik, siyasi, teknolojik, sosyal ve kültürel değişimlere bağlı olarak, kentsel avlular gibi kentsel açık mekânların kullanım amaç ve biçimlerinde farklılaşmaların yaşandığı görülmektedir (Seçkin, 2006).

Doğal ve kültürel mirasımız olan yapı ve mekânların korunması, günümüzde insanlığın mücadele etmesi gereken bir hal almıştır. Doğal ve kültürel kaynakların korunması için etkin önlemler alınması gerektiği herkesimin ortak görüşüdür. Bu önlemler mevcudun korunması şeklinde olabildiği gibi kentsel mekânların tarihi doku gibi çevresel koşullara uygun olarak inşası ve düzenlenmesi şeklinde de yapılabilmektedir (Kuloğlu, 1994).

Bu tez çalışmasında Trabzon Ortahisar mahallesinde bulunan Kanuni avlusu üzerine yeni bitkilendirme tasarım önerisi getirilmiştir. Tasarım yapılırken, kentin tarihi, sosyal ve fiziksel çevre ile kültür dokusu göz önünde bulundurulmuştur. Alanı çevreleyen tarihi yapıların ve mevcut bitkilerin uyumuna bakılmıştır. Aynı zamanda tarihi mekânların bitkilendirilmesinde dünya ve Türkiye üzerinde bulunan çalışmalardan yararlanılmıştır.

1.2. Amaç

Bu tez çalışmasının amacı, Trabzon-Ortahisar tarihi kent dokusu içerisinde önemli bir odak noktası olan Kanuni avlusu ve çevresindeki bitkilendirme tasarım uygulamalarının ne ölçüde başarılı olduğunun saptanması, kentsel planlama ile ilişkili olarak öneminin ortaya konulması, kullanım amaçları, çevresi ile uyumu, tercih edilme nedenleri, bu alanın yaşamakta olduğu başlıca sorunları ve bu sorunlara karşın bitkilendirme simülasyonları hazırlanarak mekansal kapalılığın kişiler üzerindeki etkisinin ve tercihlerin belirlenmesidir.

Şekil 1. Çalışmanın cevap aranan soruları, amaçları ve varsayımları

Bitkilendirme tasarımı ilke ve öğeleri doğrultusunda, tarihi çevrelerde yapılan bitkilendirme tasarımı çalışmalarını örnekendirerek bitkilendirme tasarımı önerilerini

açık-kapalı mekan yaklaşımları ile ortaya koymak ve bu tasarım anlayışı içinde işlevsel ve görsel açıdan yapılan hataları belirleyip çözüm üretmektir. Bu çözüm önerileri tarihi çevrelerde daha sonra yapılacak olan bitkilendirme tasarımları için örnek olacak, hem görsel hem de işlevsel yönden başarılı sonuçlar alınmasını sağlayacaktır.

1.3. Genel Kavramlar

1.3.1. Tarihi Çevre Kavramı ve Önemi

Tarihi çevre, bizden önceki uygarlıklarda yaşayan insanların geride bıraktıkları kalıntılar, eserler ve diğer yaşam alanlarından meydana gelir. Önemli kalıntılar ve yerleşim alanı olarak İç Anadolu bölgesindeki Alacahöyük, Boğazkale, seçkin anıtların yoğunluğuyla değer kazanan Hasankeyf, Konya'da yoğunlukla görülen Selçuklu eserleri ve Osmanlı döneminde önemli dini bir mekân olarak değer kazanana türbeler, mezarlıklar ve camileriyle Sultanahmet, Üsküdar farklı yaşam düzeni ve mimarlık geleneğini gösteren tarihi çevreler örnek olarak verilmiştir.

Tek başına anıt olmayan, fakat bir arada tarihi, geleneksel, görsel değerler taşıyan kasabaların, kentlerin kendilerine özgü karakterlerini belirleyen tüm öğelerin bir arada değerlendirilmesi, tarihi çevre ile tanımlanmaktadır (Akçura 1973).

Her ne kadar tarihi çevre kavramı ile çoğunlukla kentsel sit alanları kastedilse de kırsal, tarihi ve arkeolojik sitler de bu bağlamda incelenebilir. Eski kent ve mahalleri incelemek, bugünü anlamaya, kendimizi tanımaya, tanımlamaya yardımcı bir araçtır. Geçmiş uygarlıkların sosyal ve ekonomik yapısı, yaşam felsefesi, estetik duyarlılığı ile ilgili birçok ayrıntı bu çevrelerde saklıdır. Çünkü tarihi çevreler insan ölçüsüne göre düzenlenmiş mekânlar olarak da öğretici bir özelliğe sahiptir. Aynı zamanda geçmişe yolculuk için merak uyandırıp ilgi çeker (Ahunbay, 2009). Bu yüzden Ankara-Beyazıt, ya da Safranbolu'da, o geçmişin izlerini taşıyan evleri sokakları yaşatıp canlı tutmak, insandaki bu öğrenme merakını giderip, sosyal ilişkileri olumlu yönde etkileyen ve bireyler arasındaki birlik duygusunun pekiştirilmesine yardımcı olan ortamlar sağlar.

Tarihi çevre ya da tarihi kent mekânları, adeta bir açık hava müzesi işlevi görür. Önceki dönemlere ait yaşam koşullarının, geleneklerin, yapım tekniklerinin izleri sürülür. Her türlü inşaat, teknik, ulaşım, bina, çevre ve ulaşım gibi her türlü araç ve imkânın hızla değiştiği bir dünyada tarihi kent mekânları geçmişte nasıl bir çevre içinde yaşandığını

gösterirler. Tarihi çevreler, arkeolojik, tarihi, estetik önemlerinin yanı sıra, folklorik değerleri nedeniyle de korunurlar. Bu yüzden birçok ülkede özgün iç donanımlarıyla korunan küçük müze- kentler endüstri çağından geçmişe dolaysız bir bakış olanağı sunmaktadır (Ahunbay, 2009).

Orjinalliklerini ve kendine özgü karakteristik yapılarını koruyabilen tarihi yerleşmeler, halk sanatının yerinde görülerek incelenmesi, tanınması yönünden de çok öğretici bir özelliğe sahiptirler. Bugün bakırcılık, gümüş işlemeciliği, saraçlık, dokumacılık gibi sanatların tarihi kentlerimizde, geleneksel ortam içinde yaşatılması endüstri çağ insanı için oldukça dikkat çekicidir.

Bu yüzden tarihi çevre içinde kendine yer bulan binalar, sergiledikleri mimarlık üslupları, mekân tasarımları, yapım teknikleri, ahşap oymacılığı ve duvar resmi gibi bezemelerin kalitesiyle de yörenin mimari kimliğini tanımlayan tarihi veriler olarak değerlidirler. O yüzden müzelerde zaman ve mekândan soyutlanmış olarak sergilenen parçalar yerine, ayakta duran, yaşayan bir köy ya da kentin bileşenleri olan binaları ve onlara ait olan öğeleri özgün konumda görmek ve çevrenin bütünlüğünü kavramak çok daha ilginç ve etkileyicidir. Tarihi çevre içinde yaşayanlar yok olsa da, onları çevreleyen mekânların ayakta olması bizler ve gelecek kuşaklar için yaşayan tarih olarak çok önemlidir. Bu özgün veriler, günümüze ulaşamayan ve hakkında çok az yazılı bilgi olan yaşam biçimlerinin anlaşılmasına, düşünce gücüyle canlandırılmasına katkıda bulundurmaktadırlar (Ahunbay, 2009).

Gittikçe kaybolan doğal değerler ve kültürel miraslar, artık toplumlar için çok büyük bir önem taşımaktadır. Çünkü yüzyıllardır kullandığımız, kirlettiğimiz, üzerinde yaşadığımız her şey, bugün artık tükenmek ve yok olmak üzeredir. Geçmişinden kopuk yasayan uluslar; kimliksiz, benliğini yitirmiş topluluklar haline gelmişlerdir. Doğal alanların ve biyolojik çeşitliliğin korunması sadece türler için değil insanlık için de büyük önem taşımaktadır. Çünkü doğal alanların ve tarihi çevrenin yok olması veya tahrip olmasından etkilenecek olan insanlardır. Bu yüzden konunun önemini anlayan dünya ülkeleri, yeryüzünde henüz bozulmamış veya bozulmuş yeniden düzenlenebilir alanların korunması için yarışa girmiştir.

Ülkeler gerek kendi içlerinde, gerekse bir araya geldiklerinde biyolojik çeşitliliğin azalmasını ve tahribini önleyemezlerse kendi kendilerine zarar verecekleri bilincine kavuşmuşlardır. Yapılacak her türlü planın, yatırımın, ekonomik hesabın, ancak yaşamın devamı, biyolojik çeşitliliğin ve tarihi çevrenin korunması ilkelerinin dikkate alınarak

yürütülmesiyle, doğanın sonsuz yararlarının güvencesi içinde yaşamımızı sağlayacağını anlamamışlardır.

1.3.2. Tarihi Çevre ve Kent Olgusu

1.3.2.1. Tarihi Kentlerin Önemi

Uygarlığın en büyük fiziksel göstergesi kentlerde bulunmaktadır. Kentsel çevre sadece maddi varlığı ile değil, sakladığı anlamlar, simgeleşmiş yapılar ile de süreklilik oluşturmaktadır. Yüzyılların maddi ve manevi birikimini barındıran kentlerde, tarihi mekânlar geçmişin mimari mirasını, fiziksel görüntüsünü, yaşam değerini simge olarak çevreye aktarırlar. Tarihi kentler insan ölçüsüne göre düzenlenmiş mekânlar olarak öğretici ve ilgi çekicidir. Tarihi kentlerden geçmiş uygarlıkların sosyo- ekonomik yapısı, yaşam biçimi ve estetik duyarlılığı hakkında sonuçlar çıkarılabilir (Keleş, 2001).

Tarihi kent; tarihsel, mimari, arkeolojik ve anıtsal değerleri ile bütünlük gösteren dokuların oluşturduğu kent yerleşmeleridir (Çelik, 2004).

Tarihi kentler dar kıvrımlı sokakları, hayranlık uyandıran işçilikleri ile diğer kentlerden farklı görünüşleri barındıran, çeşitli biçimsel, formsal ve estetik zenginliklere sahip dokulardır.

Kent merkezleri, anıtların yoğun olarak buldukları merkezlerdir. Tarihi kentler hem kendi içinde homojen olarak dağılmış olup, hem de birçok çeşitlilik sunarlar. Tarihi kentleri gözlemlediğinizde mimari yapılar arasındaki dengeyi hemen algılayabilirsiniz. Bu muhteşem dengenin içindeki yapılar üstün titizlik ve ustalıkla işlenmişlerdir (Keleş, 2001).

Tarihi kentler ve onu oluşturan yapıtlar estetik değer içerirler. Fiziksel çevreyi oluşturan doğal ve kültürel mekânlar, yapı ve diğer bütün sanat ürünleri, onarı yaratan kültür ortamının mesajını taşırlar. Her yapı bir düşünceyi, bir kararı açıklayan bir sanat eseridir. Eserin sanat değeri, toplumda uzun yıllar boyunca yer edildiği mekân malzeme ve biçim özellikleriyle ölçülebilir. Tüm bunlar zaman içinde simgesel bir değer kazanıp kişi ve toplumun etkinliğini belgelerler. Bu yüzdendir ki bu konuda en önemli belge kentlerdir.

Tarihi yerleşmelerde dikkat çeken en önemli özelliklerden biri de simgesel değer taşıyan anıtsal yapıların konutlara göre daha özenli bir işçilikle, daha kaliteli ve kalıcı malzeme ile yapılmış olmasıdır. Toplumun tümünün kullandığı yapılar, dini mekânlar konutlardan daha büyük tasarlanmıştır. Kentin genel görünümüne egemen öğelerin bir

araya gelmesiyle kenti tamamlayan kent silueti oluşur. Bu da kent peyzajının en belirgin özelliğidir.

Tarihi kentlerde yapılacak planlamalarda, yaşamın gelişme ve değişme hızı ne olursa olsun çevrenin tarihi ve estetik verilerine saygılı bir çalışma yapılmalıdır. Tarihi çevreyi acımadan tahrip etmek kent kültüründen yoksun olmanın bir göstergesidir (Keleş, 2001).

1.3.2.2. Tarihi Çevre Koruma

Tarihi çevrenin korunması düşüncesi, özellikle modern toplumlarda gelişerek olgunlaşmıştır. Çevrede bulunan anıtsal yapılar, sanat değeri taşır. Gerek devlet, gerekse yerel idare ve sivil toplum örgütleri bu yapıları koruma konusunda projeler geliştirirler. Bu koruma bir yönüyle kenti koruma gayretlerinden kaynaklanır. Bu anıtsal yapıların korunmasından kent koruma düşüncesine geçiş, daha çok yerleşme dokusunu oluşturan öğelerin biçimsel ve tarihi değerlerinin anlaşılmasının ardından gelişme göstermiştir.

Türkiye’de yaşanan hızlı kentleşmeye koşut olarak özellikle büyük kentlerde eski tarihsel çevrelerin önlenemez bir biçimde tahrip edilerek yok olmaları bu çevrelerin oluşturduğu zengin mirasın nasıl korunabileceği sorunu giderek ülkenin güncel konularından biri durumuna getirmiş bulunmaktadır. Yüzyılların durağan yapısından bir sanayi toplumu yapısına geçme sürecini yaşayan ülkemizde bu sürecin bir parçası olarak ortaya çıkan kentlere yönelik sürekli göçler ve kentsel işlevlerle ilgili değişim ve gelişmeler karşısında kentlerin eski tarihsel çevreleri savunmasız kalmaktadır. Dolayısıyla değişen sosyo-ekonomik koşullarda, tarihi çevrenin korunması çeşitli toplumsal kesimler için farklı önem taşımaktadır (Mazı, 2009).

Birçok alanla olduğu gibi tarihi çevrenin ve anıtsal yapıların korunması düşüncesinin Avrupa’da başladığı görülür. Özellikle Avrupa ülkelerinde önemli yapılara, anıtlara ve binalara fon oluşturan doğal yapının bozulmaması gerektiği düşüncesi gelişmiştir. Bu düşüncenin ilk kez 1931’de Uluslararası Müzeler Örgütü tarafından düzenlenen Atina Konferansı’nda tarihi anıtların estetik değerinin artırılması maddesi kapsamında dile getirildiği anlaşılmaktadır. Böylece tarihi doğal çevre ve yapıların korunmasının akademik ve uzman çevrelerde 20. yüzyılın başlarında ele alındığı görülmektedir. Bu konferansta “yapılar yapılırken yerleşmelerin kişiliğine ve dış görüntülerine, özellikle çevreleri özel itina isteyen tarihi anıtların etrafına saygı gösterilmesi önerilir. Hatta bazı yapı kümeleri ve bazı özellikleri olan güzel görünüşlü manzaraların oluşumu korunmalıdır” düşüncesi dile

getirilmiştir. Ancak buradaki düşüncenin daha çok önemli tarihi anıtlara fon oluşturan tarihi çevrelerin korunmasına ilişkin olduğu anlaşılmakta, tarihi yerleşmelerin kendi özellikleri dolayısıyla korunmaları düşüncesinin henüz gelişmediği anlaşılmaktadır (Ahunbay, 2009).

1934 yılındaki bu ilk teşebbüslerin ardından Avrupa'da kentsel ve kırsal koruma çabaları 1945'ten sonra daha bir hız kazandığı görülür. II Dünya Savaşı sırasında yıkılan, çoğu kez çağdaş yapılanma ve endüstrileşme ile karakteri bozulan tarihi kentlerin uğradığı kayıplarla bilinçlenen kamuoyu bu konuya çözüm yolları aramaya başlamıştır. Kırsal ve kentsel sitlerin korunmalarıyla ilgili düşünsel zeminin oluşması 1960'lı yılların ortalarına rastlamaktadır. Bu konu 1964 yılı Mayıs ayında Venedik'te toplanan İkinci Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri Kongresi'nde gündeme gelmiş ve alınan kararlarla olumlu yönde somut adımlar atılmıştır. Toplantı sonuçlarını içeren Venedik Tüzüğü'nün maddesinde "tarihi anıt" kavramının kentsel ve kırsal yerleşmeleri kapsayacak biçimde tanımlanması, tarihi çevre koruma alanında büyük bir atılım olarak görülür. Aynı tüzüğün 6. maddesinde korunacak anıtların çevrelerinin korunması ile ilgili önemli bir ilke daha yer almaktadır.

Anıtın korunması, ölçeği dışına taşmamak koşuluyla, çevresinin de bakımını içine almalıdır. Eğer geleneksel ortam varsa, olduğu gibi bırakılmadır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir yeni eklentiye, yok etmeye, ya da değiştirmeye izin verilmemelidir.

Bugün dünyada birçok ülke bu Venedik tüzüğünü kabul etmiş, mimari ve tarihi dokunun korunmasıyla ilgili mevzuatını bu Tüzüğün kararlarına göre değiştirip, tarihi çevre korumanın yasal çerçevesini oluşturmuşlardır.

Venedik Tüzüğü ülkemizde de o yıllarda koruma uygulamalarını yönlendiren bilimsel kuruluş olan Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (1951) tarafından benimsenmiştir. Ancak, ilkelerini hemen ve tam olarak uygulamaya koymak kolay olmamıştır. Çünkü o sırada yürürlükte olan yasa genişletilmiş olsa da anıt kavramının gereklerinin yerine getirilmesine olanak vermiyordu. Tarihi kentlerdeki kültür varlıkları ancak tek tek tescil edilerek koruma altına alınabiliyordu. Bu yöntemle yalnız tarih ve sanat değeri taşıyan önemli anıtlar, yalı ve konaklar saptanıp tescil ediliyor; yerleşme dokusunun çoğunluğunu oluşturan mütevazı yapılar ise koruma kapsamı dışında kalıyordu. Mevcut yasayla tarihi bir mahalleyi, sokağı korumak olanaksızdı. Yasal düzenlemedeki bu önemli eksiklik nedeniyle ülkemizde kırsal ve kentsel sit niteliğindeki

tarihi çevrelerin korunması çok gecikmiş; gerekli önlemler alınmadığı için, tarihi kentlerimiz koruma amacına yönelik olmayan imar planlarıyla tahrip edilmiştir.

Tarihi çevreyle ilgili yasal çerçevelerin oluşması ülkemizde ancak 1970'li yıllarda rastlar. 1973'de 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu (1973) çıkarılmış; Türkiye'deki tarihi çevrelerin bir bütün olarak tescil edilip yasal koruma altına alınmaları ancak bu tarihten sonra mümkün olabilmıştır. Yeni yasanın sağladığı olanaklarla dönemin Kültür ve Doğa Varlıklarını Koruma Kurulu olan Gayrimenkul Eski Eseler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Antalya, Antakya, Bursa, Edirne, Konya, Kula, Kütahya, Muğla, Tarsus, Urfa gibi tarihi kentlerimizin korunabilmesine olanak veren sit ilanı kararlarını alabilmiştir. Ancak, yalnız yasal koruma ile başarıya ulaşmak bir hayaldir. Konuyu devletin parasal ve teknik yardım vererek destek sağlayamaması, eski evinin yerine çok katlı apartman yaptırmayı düşünen halkın sit kararlarına tepki göstermesine ve korumaya karşı tavır takınmasına yol açmıştır. Sitlerin kaldırılması yönündeki politik baskılarla sit sınırları daraltılmış, hedeflenen bütünleşik koruma ne yazık ki gerçekleşmemiştir.

Avrupa gibi gelişmiş bölge ülkelerde tarihi çevreyi koruma gayretleri kolektif çalışmalarla yürütülebilmektedir. Burada devlet, kurumlar, yerel yönetim organları, sivil toplum kuruluşları ve şahıslar elbirliği ile hareket etmektedir. Tarihi çevre koruma konusundaki sorunları çözüme çabaları, bize göre gelişmiş ülkelerde çok erken başlamıştır. 1975'in Avrupa Mimari Miras Yılı ilan edilmesiyle başlayan kampanya sonunda yayınlanan Amsterdam Bildirgesi'nde mimari mirasın korunması kentsel ve bölgesel planlamanın hedeflerinden biri olarak belirlenmiştir (Ahunbay,2009). Bu bildirgeyle de, hedefin bütünleşik koruma olduğu belirtilmiş ve ekonomik, sosyal, yönetsel ve yasal yönleri gözetilen bir koruma modeli olarak tanımlanan bu yaklaşımın gerçekleşmesi için gerek duyulan araçlar tanımlanmaya çalışılmıştır. Avrupa Konseyi desteğinde gelişen bu hareketler, bağlı ülkelerde kamuoyuna mal edilmiş ancak bu şekilde başarı sağlanabilmiştir.

Arslan (1990)'a göre tarihi çevre korumada dört farklı değer göz önünde bulundurulmalıdır. Şekil 2'de verilmiştir.

Kültürel değerler	→	Tarihsel değer, belgesel değer, simgesel değer, sanat değeri.
Morfolojik değerler	→	Özgünlük değeri, teklük değeri, nadirlik değeri, homojenlik değeri, denge değeri.
Duygusal değerler	→	İzlenim değeri, hatıra değeri.
Kullanım değeri	→	Maddesel değer, işlevsel değer, onarılabılme potansiyeli.

Şekil 2. Tarihi çevre korumada yer alan değerler

Doğal ve tarihi çevrenin korunmasında üzerinde durulması gereken konu, korumanın olabirirliğinin artırılması gereğidir. Bu olabirirlik korumanın hem ekonomik hem de siyasal olabirirliğinin ve yapılabirirliğinin bilinmesi olarak anlaşılmalıdır (Tanku 2005). Özellikle kırsal kesimden kentlere olan göç sonucunda kentler hızla büyümüş, nüfusu ve trafik yükü artmış, tarihi çevreler üzerinde olumsuz baskılar meydana gelmeye başlamıştır. Geleneksel kent biçiminin değişim sürecine girdiği aşamada sosyal yapıda da değişim ve dönüşümler gündeme gelmiştir. Tarihi çevrenin ve tarihi anıtların korunması, tıpkı doğal çevrenin korunması gibi, özel bir bilinçlenme sonucu olmaktadır. Tarih bilinci, bugünü oluşturan tarihi verileri tanımak ve onlara sahip çıkmak olanağı verecek kültürel aydınlanmadır (Kuban 2000).

Koruma; tarihsel alana ilişkin kültürel önemi sürdürmek için gerekli süreçlerin tümüdür ve bakım, saklama, restorasyon, yeniden inşa, uyarlama eylemlerini kapsar.

1. Bakım (Maintenance) : Dokunun sürekli koruyuculuğu demektir. Yasamın sürdürülmesi için gerekli müdahaleleri içerir. Bu anlamda onarım değildir.

2. Saklama (Preservation) : Alanın dokusunun mevcut haliyle ve bozulmayı erteleyerek bakımının yapılmasıdır. Daha çok arkeolojik alanlar için geçerli olup, onarım tekniklerinden biri ile birlikte düşünülebilir.

3. Restorasyon : Yeni malzeme katmadan mevcut elemanların yeniden birleştirilmesi veya olumsuz eklemelerin temizlenmesi yoluyla alanın mevcut dokusunun bilinen en özgün duruma dönüştürülmesidir.

4. Yeniden inşa etme (Reconstruction) : Eski ve yeni malzeme kullanılması yoluyla alanın olabildiği ölçüde bilinen en özgün duruma getirilmesidir.

5. Uyarlama (Adaptation) : Yapının alana en uyumlu kullanıma dönüştürülmesidir. Uyarlama alanın veya yapının kültürel önemini olumsuz yönde etkilemediği durumlarda kabul edilebilir. Ancak ileride geri dönülebilir olması önemlidir (Çelik 2004).

1.3.2.3. Dünya’da Tarihi Çevre Koruma Düşüncesinin Gelişimi

Dünyadaki ilk koruma çalışmaları, yönetimin ve dinin etkisi ile yönetim binaları ve kilise, manastır gibi dinsel binalarda olmuştur. Bu yapılar, hem temsil ettikleri gücün etkisini artırmak hem de doğal ve fiziksel eskimleri önlemek amacıyla korumaya alınmış, restorasyonları yapılmıştır. Fransa’da 1814-1879 yılları arasında Viollet-le Duc’ün “üslup birliğine varış” düşüncesiyle yaptığı restorasyon çalışmaları korumada atılan ilk adımlar olmuştur. Çağdaş koruma kavramına yakın ilk temeller ise XIX. Yüzyılın sonunda Camillo Boito tarafından ortaya konmuştur (Binan, 1999).

İtalya’da Giovannoni de tarihî yapı restorasyonlarının daha bilimsel ve anıtların çevresindeki doku ile birlikte korunmaları gerektiğini savunmuş ve çağdaş onarımın ilkeleri sayılabilecek kuralları koymuştur. 19. yüzyılın “endüstri devrimi” ile ortaya çıkan ani değişimler, bir yandan toplumlar ve uluslar arası gelişmişlik farklarını artırırken, bir yandan da bu gelişmeler, ülkelerin silah teknolojilerine yansımış ve 20. yüzyılın hemen başında ilk dünya savaşı çıkmıştır. Savaş yüzünden Avrupa’da birçok tarihi çevrede büyük ölçekli yıkımlar yaşanmıştır. Bu gelişmeler 1931’de Atina’da toplanan tarihî anıtların korunması ile ilgili Mimar ve Teknisyenlerin I. Uluslar arası Konferansı’nda uzmanlar tarafından tartışılmış ve benimsenmiştir (Ahunbay, 2004). Kongre sırasında tartışılanlar 1933 yılında çok uluslu bir antlaşma olan “Atina Sözleşmesini” ortaya çıkarmıştır. 1944 yılında II. Dünya savaşının çıkmasından sonra Avrupa’da birçok kent yakılıp yıkılmış ve ülke ekonomileri çökmüştür. Buna rağmen kısa surede kendini toparlayan Avrupa ülkeleri, tekrar imar sorunlarına yönelmişler ve savaşın izlerini silmek için büyük bütçeler ayırmışlardır. Ancak bu yaklaşık 15 yıl sürmüştür (Aydemir, vd. 2004).

Eski yapıların korunması ve onarımıyla ilgili ilkeler üzerinde karara varmak ve bunları uluslararası bir temele yerleştirmek amacıyla da Venedik’te 25-31 Mayıs 1964 tarihleri arasında toplanan II. Uluslar arası Tarihî Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri Kongresi “Venedik Tüzüğü” adıyla anılan kararları almıştır. Tüzükte; korumanın sürekliliğinin sağlanması, anıtların çağdaş yaşam içinde toplumsal amaçlarla kullanılıp değerlendirilmesi ilke olarak kabul edilmiş, onarımda çağdaş teknolojiden yararlanma, çevre düzenleme, arkeolojik sitlerde yapılacak onarımlar konularında açıklamalar getirilmiştir. Bu içeriği ile Venedik tüzüğü tarihî anıt ve çevrelerinin korunmasıyla ilgili çağdaş düşünceleri bir araya getirmektedir (Palalı, 1992).

1969'da Brüksel'de yapılan Avrupa Konferansı Sorumlu Bakanlar toplantısında, özellikle Avrupa ülkelerinin koruma politikalarına yaklaşımları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu toplantıda, koruma kavramının, “mimari miras” deyimini ile çevresiyle uyumlu ve kent planlama politikaları ile bütünleşmiş bir kavram olarak kabulüne karar verilmiştir. Savaş sonrası gerçekleştirilen imar faaliyetlerinin sosyo-ekonomik ihtiyaçların önceliği nedeni ile yaşam standardı düşük yerleşmelerin oluşmasına neden olduğu belirtilmiştir. Eski merkezlerinde bu gelişmelere paralel olarak nüfus kaybına uğradığı ve iş yerlerine ya da düşük gelir gruplarının kullanımına terk edilmesi nedeni ile yok olduğu ifade edilmiştir. Bunu önlemek için “bütünleşik koruma” kavramı ortaya atılmıştır. Bütünleşik koruma da tarihî dokunun çevresi ile birlikte güncelliğinin artırılarak korunması beklenmektedir. Bu kavram uyarınca herhangi bir prestij önceliği olmaksızın Avrupa tarihî, peyzajı ve yaşam tarzını yansıtan her türlü doku, mimari miras deyimini içinde değerlendirilmiştir (Eke ve Özcan, 1988).

Avrupa Konseyi tarafından ilan edilen 1975 “Avrupa Mimari Miras Yılı” kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda, “Avrupa Mimari Miras Tüzüğü” hazırlanmış ve 26 Eylül 1975 tarihinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilmiştir. Venedik Tüzüğü metnindeki “anıt”tan “mimari miras” kavramına geçiş, genişletilmiş, bir “tarihî çevre” kavramı, tarihî çevrenin evrensel değeri, koruma-ekonomi ve toplumsal yapı arasındaki doğru ilişkileri kurmaya çalışan “bütünleşik koruma” yaklaşımı ve bunun uygulanması için araçlar gibi önemli yeni yaklaşımlara yer verilmiştir (Binan, 1999).

1975'in Avrupa Mimari Miras Yılı ilan edilmesi ile başlayan kampanya sonunda yayınlanan “Amsterdam Bildirgesi”nde mimari mirasın korunması kentsel ve bölgesel planlamanın hedeflerinden biri olarak belirlenmiştir. Bu bildiriyle de, hedefin bütünleşik koruma olduğu belirtilmiş ve ekonomik, sosyal, yönetsel ve yasal yönleri gözetilen bir koruma modeli olarak tanımlanan bu yaklaşımın gerçekleşmesi için gerek duyulan araçlar tanımlanmaya çalışılmıştır. Geleceğe umutla bakan ve yerel yönetimlerin, merkezi hükümetlerin desteğini, halkın katılımını öngören bütünleşik koruma düşüncesi koruma uygulamaları için gerekli onarım, teknik ve yöntemlerinin, uygulama yapacak ustaların yetiştirilmesini de öngörmektedir (Ahunbay, 2004).

1980-1981 yılları arasında Avrupa Konseyi, Kentsel Yenileme Kampanyası'na başlamıştır. Bu kampanya, Kentsel Miras kavramı ışığında kent planlama konusundaki

gelişmelerin geniş bir perspektif içinde tartışılmasını amaçlamaktadır (Eke ve Özcan, 1988).

Yinelenen savaşlardan dolayı büyük zarar gören tarihi çevreyi korumak amacıyla UNESCO tarafından hazırlanan “Kültür Varlıklarının Silahlı Müdahale Hallerinde Korunma Sözleşmesi” birçok devlet tarafından imzalanmışsa da Yugoslavya’da 1990’da başlayan etnik savaşta, sözleşme hükümlerinin hepsi bir tarafa bırakılarak tüm tarihi çevreler yok edilmiştir. UNESCO’nun önderliğinde 1965’de kurulan Uluslar arası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS), bundan sonraki tüm toplantıları ve çalışmaları organize edecek bir işlev yüklenmiştir. Bu bağlamda 1969’da Brüksel’de yapılan Avrupa Konseyi, Tarihi Doku ve Kültürel Mirastan Sorumlu Bakanlar Konferansı sırasında önemli çözüm önerileri gündeme getirilmiştir (Aydemir vd. 2004).

Avrupa Komisyonu (European Commission) tarafından Kültür Mirasını koruma konusunda ,”Raphael Programı” adında yeni bir çalışmaya başlanmıştır. Bu program dört yıllık olup 1997 ve 2000 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Avrupa kültür mirasını korumayı amaçlamaktadır. Koruma kapsamına taşınabilir ve taşınamaz kültür mirasları, arkeolojik ve su altındaki miraslar ve kültürel peyzajlar girmektedir. Daha sonra yedi yıllık bir süreci (2000-2006) kapsayacak “Kültür 2000” programı hazırlanmıştır. Bu program kültürel ve sanatsal alandaki bütün projeleri desteklemektedir. Özel yıllık aktiviteler, çok yıllık aktiviteler ve kültürel faaliyetler olmak üzere üç ayrı kategoride çalışılmaktadır (EC, 2007). 2000 yılında Floransa’da Avrupa Konseyi üyesi devletler tarafından peyzaj korunmasını, yönetimini ve planlamasını geliştirmek ve peyzaj konularında Avrupa işbirliğini düzenlemek amacıyla Avrupa Peyzaj Sözleşmesi imzalanmıştır. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi çok geniş bir tanımlama ile sadece kentsel ölçekte değil, hem kırsal hem de kentsel ölçekte sürdürülebilir gelişmenin peyzajı korumak, yönetmek ve planlamaya dayandığını belirtmektedir. Bu nitelikteki bir koruma ile fiziksel yapıda iyileşmenin yanı sıra sosyal refahın da sağlanacağı ve yaşam standartlarının yükseleceği ifade edilmektedir (CE, 2006).

1.3.2.4. Türkiye’de Tarihi Çevre Koruma Düşüncesinin Gelişimi

Ülkemizde Avrupa ilkelerinde olduğu gibi koruma düşüncesi eskiye dayanmamakta ve gelişmemektedir. Ülkemizde bilinçli şekilde yürütülmemektedir. Osmanlı

İmparatorluğu döneminde, İslam öncesi Anadolu uygarlıklarına ait kültür varlıklarını korumak ve yaşatmak adına hiçbir çalışma yapılmamıştır(Ter 2002).

Osmanlı döneminde eski eserler, fıkıh hükümlerine bağlı olarak “ malik ve sahipleri olmayan taşınabilir eşyalar ” olarak tanımlanmış ve uzun süre eski eserler taşınabilir eşya olarak kabul edilmiştir. Birçok antik döneme ait eserlerin kaçak yollarla ya da devlet büyüklerine hediye adı altında verilerek, eserlerin buldukları yerden başka yerlere hatta ülkelere taşınması mümkün olmuştur (Ter 2002).

Osmanlılar döneminde eski eser koruma konusunda atılan ilk ciddi adım Fethi Ahmet Paşa’ nın eski eserleri St. Irene Kilise’ sinde toplayarak 1846 yılında ilk müzeyi kurmasıdır. Osmanlı toprakları üzerinde kazı yapılması ve bulunan eski Yunan ve Roma eserlerinin korunması açısından ilk yasal düzenleme 13.Şubat.1869 tarihinde kabul edilen birinci Asar – ı Atika Nizamnamesi ile getirilmiştir (Çeçener 1992).

Taşınır eşya olarak görülen eski eserlerin daha geniş kapsamda ele alınmaları 7 Nisan 1874 tarihinde çıkarılan ikinci Asar – ı Atika Nizamnamesi ile olmuştur. Bu tüzükle taşınmaz eserler de korunma kapsamına alınmış ve yapıların da devletçe korunması gereği kabul edilmiştir (Vidinlioglu 1993).

Her eski eserin devletin malı olduğu hükmünün getirildiği 9 Şubat 1884 tarihli üçüncü Asar – ı Atika Nizamnamesi’ nde ise taşınmaz eserlerin tahribi, değiştirilmesi ve çevrelerine zarar verici faaliyetlerde bulunulması yasaklanmıştır. Bu nizamnamede yer alan önemli bir diğer hüküm ise yurt dışına eski eser çıkarılmasının kesinlikle ve ayrıcalıksız yasaklanması, çıkarılmalara önemli ölçüde yaptırımların getirileceğidir (Vidinlioglu 1993).

Türkiye Cumhuriyeti’ nin ilk kuruluş yıllarında, bir taraftan batılılaşma ve çağdaşlaşma eğilimi, diğer taraftan Osmanlı İmparatorluğu ile ilişkileri koparmak, Osmanlı – İslam kültürünü terk etmek isteği, eski eser koruma anlayışını da etkilemiş, yaşantıda ve geleneklerde yenileşme çabası, fiziksel çevrenin kültürel sürekliliğin sağlamak yerine modernleştirme düşüncesinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında da eski eserleri koruma anlayışı müzecilik olarak ele alınmış, dördüncü Asar – ı Atika Nizamnamesi ve 1912 tarihli Muhafaza – i Abidat Kanunu bu dönemde de kullanılmıştır (Ter 2002).

İmar planlarının tarihi kent dokusu üzerindeki etkilerini inceleyen Akçura ve Çapar (1973), tarihi kent dokusunu etkileyen imar planlarını üç başlık altında toplamışlardır. Bunlarda ilki, mevcut kenti tamamen ihmal eden plan tipidir. Bu tipteki planlara örnek

olarak gösterilen Kütahya kenti imar planında, yalnız kent dokusu değil, mevcut kentin tamamı yok sayılarak, boş bir arazi üzerinde yeni bir kent kuruluyormuş gibi kararlar üretilmiştir. Kentin en cazip ve zengin tarihi yerleşme dokusu ve sivil mimarlık örnekleri bu plana göre tamamen yıkılmakta, yalnızca anıt niteliğindeki tarihi eserler muhafaza edilmektedir. Ancak bu ve benzeri planların uygulanmaması tarihi değerlerin korunabilmesinde büyük bir şans olmuştur (Akçura ve Çapar 1973).

İkinci tip planlar ise; tarihe saygılı tarihi dokuyu koruma kararları getirmeyen planlardır. Nevşehir, Göynük, birinci ve ikinci Edirne ve ikinci Kütahya İmar planları bu gruba örnek olarak verilmiştir. Bu planların ortak yanını, planı hazırlayanların tarihi dokuya ve mevcut sivil mimarlık örneklerine ilgi, sevgi ve saygı duymalarına karşılık, koruma kararları getirmemeleri, önerdikleri yollarla eski dokuyu zedelemeleri, eski eserleri yeşil alanlarla çevrelemeleri ve kentin tamamına yönelik geniş kapsamlı planlama kararlarının üretilmemesi oluşturmaktadır (Akçura ve Çapar 1973) Kastamonu ve Urfa illerinin örnek olarak gösterilebileceği üçüncü tip imar planlarında ise tarihi dokunun, tarihi ve doğal değerlere sahip eserlerin ve külliyelerin çevreleriyle birlikte bir bütün olarak ele alınması ve bununla ilgili kararların üretilmesine yönelik fikirlerin gelişmeye başladığı gözlenmektedir. Ancak bu tip planlarda, tarihi doku ve doğal sitler yeni gelişen kentle sadece turistik fonksiyonların verilmesi ile bütünleştirilmeye çalışılmıştır (Akçura ve Çapar 1973).

Ülkemizdeki tarihi çevre koruma konusundaki yasaların gereksinimlerine cevap verememesi ve aksaklıkların giderilmesi amacıyla 21 Temmuz 1983 tarihinde Eski Eserler Yasası yürürlükten kaldırılarak yerine 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu çıkarılmıştır (T.C. Resmi Gazete 1983).

Korumanın kapsamını genişleten 2863 sayılı yasa ile daha önceki yasalarda yer alan “ eski eser ” tanımlamasının yerini UNESCO tarafından benimsenen “ kültür varlıkları ” almıştır. Yeni yasada kültür varlıkları; tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan, yer üstünde, yer altında ve su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklar olarak tanımlanmıştır (T.C. Resmi Gazete 1983). Yeni yasa ile Osmanlı döneminde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında müzecilik olarak görülen korumanın kültürel boyutu da ortaya konmuş ve kültürel miras kavramının geliştirilmesinde önemli katkılar sağlamıştır.

Koruma ile ilgili yetkili kuruluşlar Osmanlı döneminde Vakıflar ve Müzeler Örgütü, Cumhuriyet döneminde Milli eğitim Bakanlığı iken son yasa ile Kültür Bakanlığı olarak

belirlenmiştir. Önceleri Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü içinde örgütlenen koruma organları Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü olarak isimlendirilen iki müdürlükte toplanmıştır. Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü Kültür Bakanlığı' nın müzelerin ve ören yerlerinin yönetimi, kazı izinlerinin verilmesi ve denetimi ile ilgili birimdir. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ise bakanlığın koruma projeleriyle ilgili işlemlerin yürütülmesinden ve Yüksek Kurul ile Bölge Kurullarının eşgüdüm içinde çalışmasından sorumlu tutulmuştur. Tarihi çevre koruma kavramının ulusal boyutta geliştirilmesinde önemli aşamalar kaydeden Türkiye, uluslar arası platformlara da katılarak dünya devletleri arasındaki yerini almıştır. Venedik Sözleşmesi (1964), Avrupa Konseyi (1965), Barcelona Sözleşmesi, Avrupa Mimari Mirası Sözleşmesi ve Amsterdam Deklarasyonu (1975), 2. Mimari Mirastan Sorumlu Bakanlar Avrupa Konferansı (1985), 1987 Washington Sözleşmesi, Tarihi Kentler ve Kentsel Bölgeler İçin Koruma Sözleşmesi gibi etkinliklere fiilen katılmıştır. Ayrıca 1965 yılında UNESCO tarafından kurulan ICOMOS' da üye olarak, uluslararası toplantı ve sözleşmelerde alınan önemli kararları benimsemiş ve ilke olarak kabul etmiştir. Bu ilke kararları ise (Tapan 1998);

- Kültür varlıklarının sistematik olarak envanterinin çıkartılması,
- Kültür varlıklarının önemi konusunda toplum bireylerinin bilgilendirilip, bilinçlendirilmesi,
- Kültür varlıklarının bütünleştikleri çevreyle birlikte korunmaları,
- “Sit ” kavramı ve birliktelikleriyle değer kazanan kentsel bölgelerin korunmaları
- Koruma konusunda olabildiğince evrensel ilke ve yaklaşımların benimsenmesidir.

1.3.2.5. Tarihi Çevre Korumada Kentsel Peyzaj Tasarımı İlişkisi

Kentsel peyzaj kavramından önce “peyzaj”ı tanımlamak gerekirse; peyzaj, dünya üzerindeki doğal ve kültürel, canlı ve cansız tüm bileşenleri ifade eden ve bununla birlikte olası tüm tanımları içeren geniş bir kapsama sahiptir (Orgin, 1998).

Kentsel Peyzaj, peyzajın kentteki kompozisyonudur. Kentsel bütünde yapıların tek tek değil bir bütün olarak birbirleriyle ve kentsel yapılanmamış mekânlarla olan ilişkisidir veya yapıların, biçimsel olmayan bir kaygı ile kentte sokak ve mekân çevresinde sergilenmesidir (Karaman, 1995).

Goultly'e göre; Kent Peyzajı (Townscape) imar edilmiş alanların temel karakterini oluşturan binalar ve mekânlar arasında iletişimi sağlayan kültürel (köprü, yol vb.) ve doğal (toprak, su, bitki vb.) etmenlerin oluşturduğu üç boyutlu kompozisyonudur (Kaplan ve Küçükerbaş 2000).

Genel olarak kentsel peyzajı iki grupta değerlendirebiliriz.

I. "Kentsel Dış Peyzaj" yaklaşımı ile kentin üzerinde yer aldığı sitin dışından, kentin bütününe dair algılanan peyzaj değerleridir. Kısaca kentsel silüete ait algılanan görünümüdür.

II. "Kentsel İç Peyzaj" yaklaşımı ile kentin içinde yürürken algılanan perspektiflerdir. İç peyzaj kavramı kentsel morfoloji ile biçimlenir.

Dış peyzaj ve iç peyzaj kombinasyonu bize toplam kentsel peyzaj kavramını vermektedir.

Kent görüntüsü sabittir. Hareketli olan ise insan. İnsan kenti değişik noktalardan algılayarak zihninde şekillendirmektedir. Baktığı her noktada farklı bir kentsel görüntü elde etmektedir. Bu nedenle kentlerin birden fazla kentsel görüntüsü mevcuttur.

Bir kentin sanatsal değerlerinin algılanması için kentin içinde dolaşarak peyzaj özelliklerinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra dış peyzajla da sanatın ilişkisi kurulabilir. Kentsel estetiğin var olduğu kentsel peyzajların yaratılması kentsel tasarım projeleri yoluyla uyumlu, dengeli, ölçek olarak birbirine uyum sağlayan bir tasarım sürekliliğinin mevcut olduğu, algılanabilir, yapılabilir. Kentsel peyzaj bulunduğu kentin bir coğrafyası, bir tarihi ve bir simgesi görevini görür. Kentsel peyzaj, kentsel tasarım sürecinde yeniden düzenlemeyi, geliştirmeyi ve korumayı amaçlar (Gözel 1998).

Peyzaj mimarlığının kent bütünü ya da bölümlerindeki mekânlarda tasarım ayağını oluşturan kentsel peyzaj tasarımı; çalışma alanına bağlı olarak 1/1000 ölçek ile 1/100 ölçek arasında çalışmaktadır. 1/100 ölçekten de 1/1'e hatta daha alt ölçeklere kadar uzanabilen obje tasarımı ve detay çözümleri de çalışma kapsamındadır. Tasarımda, mekânın insan gereksinimlerine cevap verecek şekilde, yaşam kalitesinin artırılması ve bu yönde canlı ve cansız materyallerin kombinasyonu söz konusudur (Kaplan ve Küçükerbaş 2000).

Peyzaj tasarımının amacı, kent peyzajının sentezini yaparak kentin yaşam kalitesini yükseltmektir. Peyzaj tasarımı, peyzaj mimarlığı içinde genelde kentin açık yeşil alanlarından tarihi meydanlara, büyük toplu konut alanlarından tek konut ölçeğine kadar birçok konuda düzenlemeler yapmaktadır. Peyzaj tasarımı tasarımın canlı materyali olan bitkilerin yaşamları ile bağımlı olarak uygulanması ve gerçekleştirilmesi zaman isteyen bir

süreçtir. Bu bakımdan peyzaj tasarımı donmuş bir mimari vaziyet planı değildir. Kentsel tasarımın yaşayan, gelişen, büyüyen, mevsimlere göre renk ve biçim değiştiren bir koludur.

Peyzaj tasarımında ulaşılmak istenen hedefler şu şekilde sıralanmaktadır:

- Tasarımlar katı önerilerden çok, gereğinde değişen seçenekler üretebilmelidir.
- Kentsel ve yerel üst düzey kararlara uygun olmalıdır.
- Yakın çevresi ile varsa tarihi kentsel doku ile bütünleşebilmelidir.
- Otopark gereksiniminin artması, öneri tasarımın mevcut ulaşım getireceği yeni ilave yükler, trafik güvenliğinin ve yaya erişebilirlik olanaklarının sağlanması gibi ulaşım ile ilgili sorunlara çözüm önerileri getirilebilmelidir.
- Yaşanabilir, kaliteli çevrelerin yaratılmasındaki katkıları desteklemelidir.
- Alandaki mevcut ve yeni oluşacak ekosistemlerin güvenliği sağlanmalıdır.
- Çevre koşulları ve doğa bilimleri gerçekleri göz önüne alınmalıdır.
- Tasarımda kuruluş, işletme, idame ve yönetim masrafları doğru tahmin edilerek fayda-maliyet analizlerine uygun olarak yapılmalıdır (Yaşlıca vd. 1999).

Peyzaj Mimarlığı meslek disiplini insanlar için yaşanılacak mekânlar tasarlarken kullandığı canlı ve cansız malzemenin yanında kent kimliğini oluşturan unsurları da değerlendirmeye almaktadır. Geçmişten gelen kimliğin bugünün yaşamıyla birleşmesi ve gelecek kuşaklara iletilmesine yardımcı olmaktadır. Özellikle tarihi dokular kentin kimliği üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu mekânlar kentsel peyzaj tasarımları ile hem yenilenerek, sağlıklılaştırılarak yaşam kaliteleri artırılmakta hem de kimlikleri korunmaktadır.

Lynch, kenti psikolojik açıdan önemli akılda kalıcı, bir dizi kentin strüktürünü örgütleyen elemanlardan oluşan bir sistem olarak görmektedir.

Kent formunu oluşturan beş öge görsel araştırma için yeterlidir. Bunlar aşağıdaki gibi kısaca açıklanmaktadır.

Yollar; İnsanların hareket etmek için kullandıkları ana ve tali akslardan ibarettir.

Bölgeler; Bir şehir semtlerden ya da bölgelerden oluşur; şehrin merkezi üst tarafı, aşağı bölgesi, ortası, iskân bölgeleri, sanayi bölgesi, banliyö ya da varoşlar, eğitim kampüsleri vb. Bunlar net form ve büyüklüklerde olabildikleri gibi, karakter bakımından birbirlerine karışmış da olabilirler.

Sınırlar; Bölgeler sınırlar ile tanımlanır. Doğal ya da insan eliyle oluşturulmuş eşikler sınırları oluşturur.

Landmarklar; En basit tanımıyla şehrin görsel yüzünde göze çarpan elemanlar, şehrin landmarklarıdır. Bazı landmarklar oldukça belirgindir ve büyük alanlarda görülebilir. Kentsel dış peyzaj açısından da belirleyicidirler. Bazıları ise ancak yanlarına gidildiğinde görülür ki, bunlar kentsel iç peyzajı şekillendiren öğelerdir. (Küçük bir saat kulesi, çeşme, heykel gibi) Landmarklar kentsel formun önemli bir elemanıdır, çünkü insanların kendi başlarına yönelmelerini sağlarlar ve yer aldıkları bölgenin kimliklerinde etkindirler.

Odaklar; aktivitelerin merkezidir. Aktivite bir çeşit landmarktır, fakat fonksiyonları nedeniyle ayrılmaktadır. Odaklar, landmarkların farklı görsel bir obje olduğu, ama kendisinin de farklı aktivitelerin merkezi olduğu yerdir.

Çevreye, uyumlu, dengeli, algılanabilir bir peyzaj bütünlüğüne kavuşturmayı hedefleyen kentsel peyzajların yaratılması başarılı kentsel tasarım projeleri yoluyla mümkün olduğuna göre, kentsel peyzaj oluşumu açısından çevre organizasyonunun ne denli önemli olduğu da açıktır. Çevre organizasyonunun temel öğeleri (Rapaport 1977).

- Mekân organizasyonu: Bu organizasyonda, birey ve grupların istekleri, değer yargıları, gereksinimleri belirli kurallara göre yansıtılır.
- Anlamın organizasyonu: Mekân organizasyonu anlamı da yansıtmaktadır, fakat işaret, renk, biçim vb. simgesel özelliklerle belirlenir ve mekân organizasyonu ile çakışabilir veya çakışmayabilir.
- Zamanın organizasyonu: İnsan aktivitelerinin ritmi ve temposuna göre mekân organizasyonudur.
- İletişim organizasyonu: Kimin kiminle, hangi koşullar altında, nerde iletişim içinde bulunduğu, yapay çevre ile sosyal organizasyon ilişkilerinin belirlenmesidir.

1.3.3. Tarihi Çevrelerde Bitkilendirme Tasarımı

Tarihi çevrelerde bitkilendirme tasarımı üzerine çok fazla bir çalışma bulunmamaktadır. Bitkilendirme tasarım uygulaması, her alanda olduğu ve yapıldığı gibi tarihi çevrede de olması gerekmektedir. Tarihi çevrede bitkilendirme tasarımı yapılırken, tür seçimi ve kompozisyon yapısını iyi değerlendirmek gerekmektedir. Bitkilendirme tasarım ve ilkeleri doğrultusunda tarihi mekanlara farklı yaklaşımlar sunulmalıdır.

Bitkilendirme tasarımı ilkeleri: Çeşitlilik, tekrar, vurgu, uygunluk ve zıtlık, koram (hiyerarşi), oran (proporsiyon) ve denge olarak sıralanabilir (Şekil3), (Şekil4), (Şekil5).

<p>Çeşitlilik: Gözlemcinin dikkatini elde tutmak, gözün dikkatini çekmek için kullanılan çizgi, form, doku ve renkteki değişiklik ve zıtlıktır (Nelson, 2004).</p>	 <p>Çeşitlilik örneği (Aktaş, 2011)</p>
<p>Tekrar: Tasarımın sürekli bir çizgisini yakalamak ve yönlendirme sağlamak için, herhangi bir mekânda tekrar oluşturmayan öğeleri vurgulamak için, sınır elemanı olarak (görsel ve fiziksel sınırlama) kullanılmak istendiğinde kullanılır. Tasarımda belli bir düzen, belli bir organizasyon sağlar. Tasarımın kolay algılanmasını sağlar (Acar, 2001).</p>	 <p>Tekrar örneği (Aktaş, 2011)</p>
<p>Vurgu: Tasarımda dikkatleri bir noktaya çekebilmek için renk, çizgi, form, doku kontrastlarını da kullanarak oluşturulan bir tasarım bileşenidir (Walker, 1991).</p> <p>Vurgu yaratmanın en etkili yolu renklerle yapılan değişikliklerdir. Renklerde yapılacak vurgular duygularda en güçlü etkiyi oluşturur. Özellikle ani renk değişimleri algıyı güçlendirir (Austin, 1982).</p>	 <p>Bitkilerde vurgu örneği (Aktaş, 2011)</p>

Şekil 3. Bitkilendirme tasarım ilkeleri tanımı ve örnekleri

<p>Uygunluk ve zıtlık: Uygunluk görsel objelerin biçimi, ölçüsü, rengi, tonu, dokusu gibi özelliklerinin herhangi biri veya çoğunluğu ile meydana getirilebilir. Yön ve aralıklar da oluşturulabilir. Uygunluk elemanlar arasındaki bağlantı miktarıdır (Robinson, 1992; Güngör, 1983). Zıtlık; biçim, çizgi yönleri, doku ve renk gibi farklı bitki özelliklerinde bulunur. Ancak zıtlık kesinlikle bir anlaşmazlığı ifade etmez. Farklı özellikler arasındaki ilişki karşılıklı destekleyici olursa zıtlık çekici olabilir. (Austin, 1982).</p>	 <p>Renklerde Uyum ve Zıtlık (URL-3, 2012)</p>
<p>Koram: Tasarım belli bir düzene göre okunabilmesidir. Tasarım bir ucundan diğer ucuna kadar geçişinde parçaların boyutlarındaki formlarındaki renklerdeki ve dokularındaki değişikliklerle oluşturulabilir (Austin, 1982).</p>	 <p>Eksensel koram örneği (URL -5, 2012)</p>
<p>Oran (Proporsiyon): Oran bir bütünün parçaları arasındaki ölçü ilişkisidir. Oran iyi ölçülülük anlamına gelir. Bir düzenlemenin iyi bir proporsiyona sahip olabilmesi için bütünü oluşturan parçalar arasındaki kitle, yüzey, form ve hacim bakımından estetik bir uyum ve denge sağlanmış olmalıdır (Güleç, 1987).</p>	 <p>Oran (Proporsiyon) (Aktaş, 2011)</p>
<p>Denge: tasarımdaki elemanların eşit şekilde yayılmasıdır. Tasarımda denge görsel etkinin eşitliği veya denklidir (Ingram, 2005). Güney'e (1992) göre iki tür denge vardır; simetrik denge, asimetrik denge.</p>	 <p>Denge örneği (URL -5, 2011)</p>

Şekil 4. Bitkilendirme tasarım ilkeleri tanımı ve örnekleri

Tasarım Bitkilerinin Sınıflandırılması: Tasarım bitkilerinin yaşam süreleri, büyüklükleri, formları, işlevleri ve bitkisel özelliklerine göre farklı araştırmacılar tarafından değişik şekillerde sınıflandırılmıştır. Korkut (2002) tarafından, bitkilerin yaşam süreleri boyunca alacakları taç büyüklüğü dikkate alınarak yapılan sınıflamaya göre; tasarım bitkileri aşağıdaki gibi gruplandırılabilir.

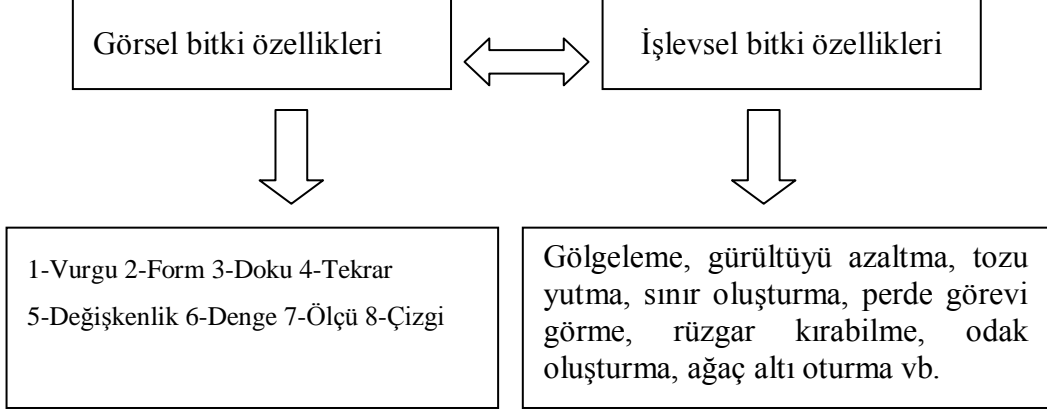

<p>Yerörtücü bitkiler: Lacy (1993), yer örtücü bitkilerin toprağı örtme özelliklerinin kendi genetik yapılarından kaynaklandığını vurgulayarak, kısa boylu veya bodur bitkiler olmaları ve genellikle 50-60cm.' nin altında boylanmaları, ilginç ve karakteristik özelliklerini yıl içinde uzun bir süre sergilemeleri, buldukları alanda minimum bakım şartları altında yetismeleri ile görsel ve işlevsel etkilerini daha çok soliter (tek başına) değil de toplu bir şekilde göstermelerinin bu bitkilerin ana özellikleri olduğunu belirtmiştir.</p>	 <p>Şekil 9. Yerörtücü örneğı (Aktaş, 2011)</p>
<p>Çalılar : Çalı, 30 cm.den 2,5 m. hatta 5 m.ye kadar boya ulaşabilen uzun ömürlü odunsu bitkilerdir. Küçük çalılar; 30cm-1m arasında boylanana, orta çalılar; 2m' ye kadar boylanana ve ayakta duran bir insanın göz düzeyinin üstündeki çalılardır. Mekânda gizlilik yaratırlar (Var, 1997). Büyük çalılar: 2-5 m. arasında boylanırlar hatta 7m'ye kadar boy yapabilirler (Boot 1990; Yıldırım, 2000).</p>	 <p>Çalı örneğı (Aktaş, 2011)</p>
<p>Küçük ağaçlar (ağaççık): Büyük çalılardan en belirgin farkı tek bir gövdeye sahip olmalarıdır. 5m-15m boylanırlar. Bu ağaçlar alanı dikey düzlemde sınırlayabilir. Peyzaj, küçük ağaçların gövde ya da daha alçak dallarından oluştuğunda yarı şeffaf bir ön görünüm ortaya çıkabilir. Bunun sonucunda içine doğru bakan insana derinlik hissi verebilir (Booth, 1990).</p>	 <p>Küçük ağaçlara örnek (URL-19, 2010)</p>
<p>Büyük ağaçlar: En büyük ölçüğe sahip materyal grubudur. 15 m. veya daha fazla boylanabilir, uzun ömürlüdür Yazgan ve ark. (2005).</p>	 <p>Büyük ağaçlara örnek (URL-18, 2012)</p>

Şekil 5. Bitkilendirme tasarımında ölçüler ve örnekleri

Tasarım bitkilerinin özelliklerini; görsel bitki karakteristikleri ve işlevsel bitki karakteristikleri olarak iki başlık altında toplayabiliriz.(Şekil 6)

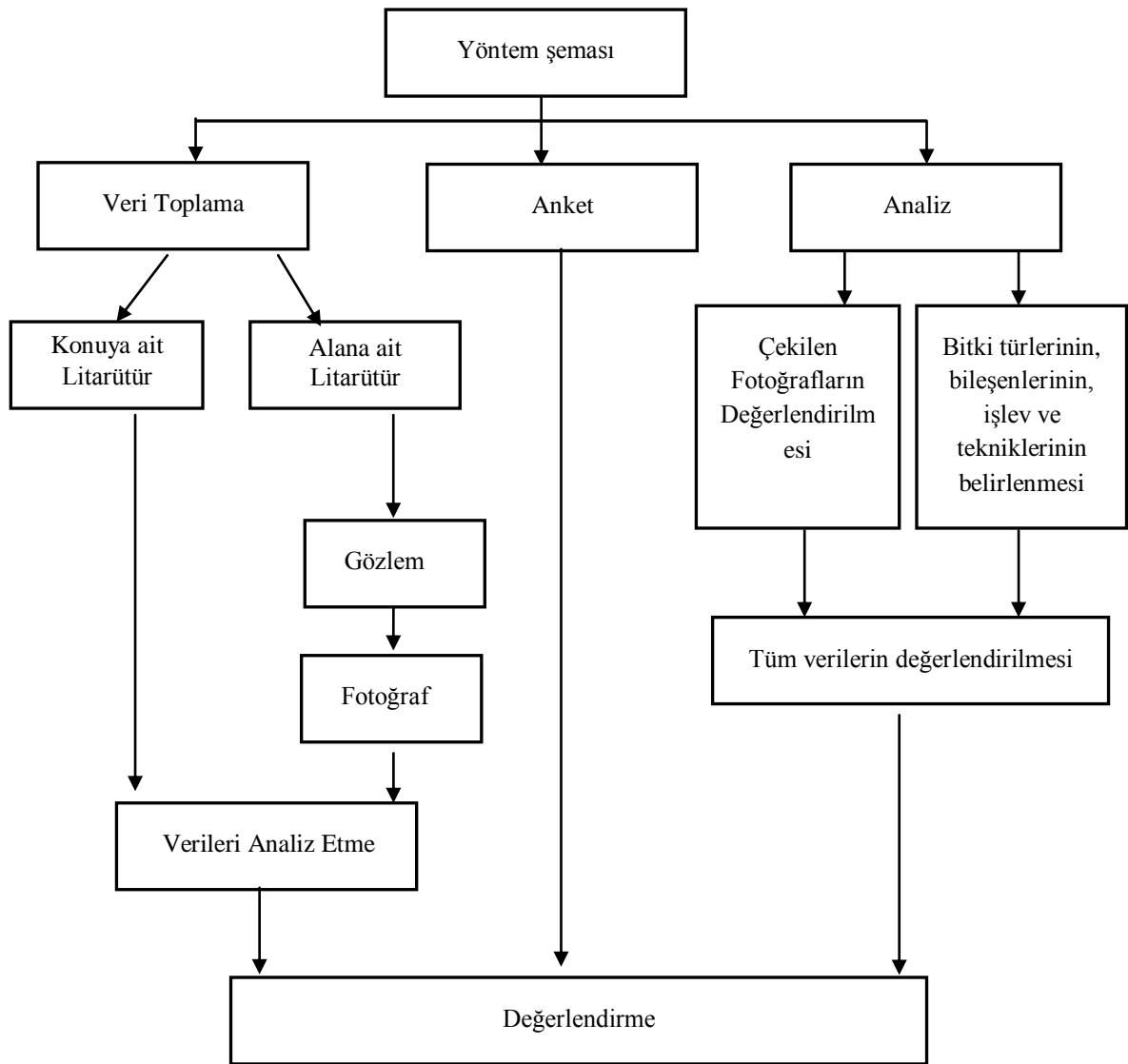

Şekil 6. Görsel ve işlevsel bitki özellikleri

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Araştırmanın Genel Kurgusu

Araştırma yöntemi kapsamında veri toplama, anket, analiz ve değerlendirme çalışmaları yapılmıştır. Yöntem şeması Şekil 7’de verilmiştir.

Şekil 7. Yöntem şeması

2.1.1. Araştırmanın Genel Akış Diyagramı

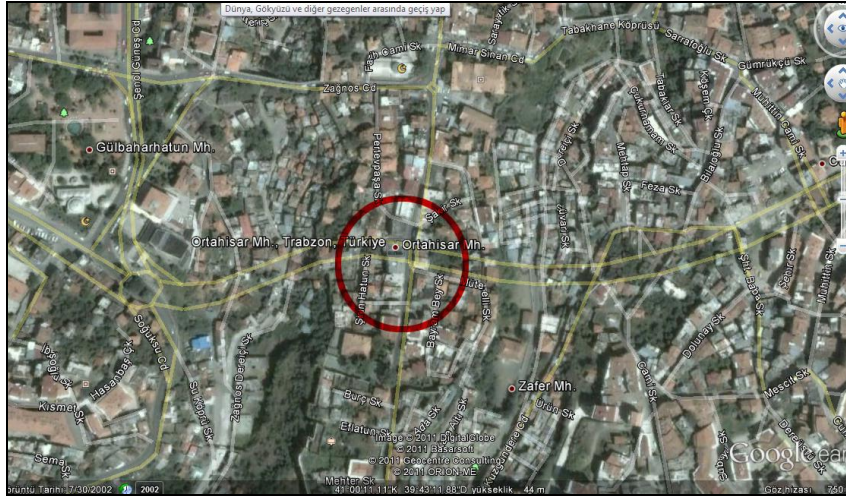
Çalışmanın içeriğini oluşturan konular kısaca anlatılarak sırasıyla aşağıdaki gibi verilmiştir (Şekil 8).

Şekil 8. Çalışmanın genel akış diyagramı

2.2. Çalışma Alanının Seçimi ve Genel Özellikleri

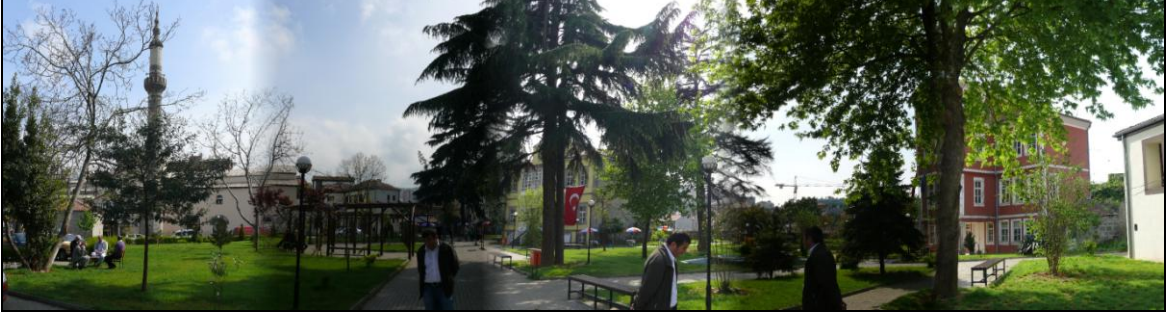
Trabzon kent merkezi kuzeyde denizden başlayarak güneye doğru düzgün olmayan şekiller biçiminde yükselmektedir. Bu şekiller kuzey-güney yönünde farklı derinliklerde Değirmendere, Tabakhane ve Zağnos, Toklu ve Beşirli gibi derin vadilerle bölünmüştür. Ortahisar olarak adlandırılan alan, batı yönünde Zağnos doğuda ise Tabakhane adında derin iki vadi arasında neredeyse dik bir şekilde yükselen üzeri düz bir bölgedir (Aysu,1977). 1989 tarihli Trabzon kenti koruma amaçlı imar planında 2 nolu sit bölgesi olarak belirtilmiştir (Özen, vd. 2010) (Şekil 9).

Şekil 9. Ortahisar bölgesi uydu görüntüsü (Google earth, 2011)

Çalışma alanımız, Trabzon'un merkezinde Ortahisar mahallesindedir. Trabzon fethedildiğinde şehrin surlarla çevrili kısmında bulunan bölge, üç bölümden oluşmaktadır. Osmanlı kayıtlarında geçtiği biçimiyle güneyde yüksekçe bir tepe üzerinde yer alan Kule veya İç Kale (Yukarı hisar), bunun kuzeyinde doğusu ve batısı derin vadilerle sınırlı Kale-i Evsat (Orta hisar) ve en kuzeyde deniz kenarında yer alan Kale-i Zir (Aşağı hisar) bulunmaktadır. Ortahisar bölgesi, Yukarıhisar'ın kuzeyinde yer alan düzlük boyunca uzanır. Yukarıhisar'da olduğu gibi burada da kale içini oluşturan surlar, doğu ve batıda derin vadinin doğal sınırlarını takip ederken, kuzeyde yer alan uçurum Ortahisar bölgesi için doğal sınır görevi görür. Aşağıhisar bölgesi ise, diğer iki yerleşim alanına göre çok daha geniş bir alanı kaplar. Bu bölgenin kuzeydeki sınırını deniz belirler (Özen, vd. 2010).

Ortahisar'da çok küçük bir alanda pek çok tarihi yapı yan yana yer almaktadır. Bu tezin çalışma alanını oluşturan Kanuni Parkı, bazı önemli tarihi yapılar arasında kalmış bir kent avlusudur. Bu tarihi yapılar günümüzde farklı amaçlara hizmet etmektedir. (Şekil10)

Şekil 10. Ortahisar Kanuni avlusu (Eroğlu, 2011)

Bu yapılardan en eskisi Fatih Camii veya Ortahisar Camii adıyla bilinmektedir. 650 yıllık bir yapı olmasına rağmen oldukça iyi durumda korunmuş ve günümüze ulaşmıştır. Camii kiliseden dönüştürülmüştür. Milattan sonra 350 yıllarına dek Roma tapınağının bulunduğu alanda tapınak yıktırılarak yerine Panaghia Khrysokephalos Virgin kilisesi yapılmıştır. Altınbaşlı Meryemana kilisesi olarak da bilinmektedir. İsminin kaynağı kilisede bulunan Meryem ana ikonasında Hz.Meryemin başında yer alan altın haledir. Fatih Sultan Mehmed'in 1461 de Trabzon'u fethi ile camiiye dönüştürülmüş, günümüzde de halen camii olarak kullanılmaktadır. 650 yıllık bir yapı olmasına rağmen oldukça iyi durumda korunmuş ve günümüze ulaşmıştır.

Kitabesinden, mescitle birlikte medrese ve kütüphanenin de aynı zamanda inşa ettirildiği anlaşılmaktadır. Dikdörtgen biçime sahiptir. Üzeri ahşap kırma bir çatıyla örtülmüştür. Kuzey duvarı boyunca uzanan ahşap mahfil, ortada ahşap tek bir sütunla taşınmıştır (Özen, vd. 2010). Fetih sonrası eklenen minaresi ince bir taş işçiliğine sahip olup Ortahisar silüetini tamamlamaktadır. Mihrap taştan yapılmış olup, süsleme bakımından zengindir. Mihrabı çevreleyen geometrik geçmeli bordürler, mukarnaslı niş ve alındığındaki rozetler Selçuklu örneklerini hatırlatmaktadır. Ceviz ağacından yapılmış minber değerli bir sanat eseridir (URL-10, 2011) (Şekil 11).

Şekil 11. Ortahisar- Kanuni Avlusu batı yönünde görünümü

Diğeri ise Kanuni Sultan Süleyman'a atfedilen ev olup, şunda Kanuni Sultan Süleyman Vakfı olarak kullanılmaktadır. Kalan binalar ise; Trabzon Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü, Anneler Derneği Trabzon Şubesi ve Trabzon Şehit Aileleri Derneği ile Tüm Kadınlar Derneği, Trabzon Belediyesi Park Bahçeler Müdürlüğü, eski Tömer Trabzon Şubesi, camii kütüphanesi ve oda cafe şeklinde yer almaktadır.

2.2.1. Ortahisar Bölgesinin Tarihsel Gelişimi

Ortahisar bölgesinin tarihi, Trabzon kentinin tarihiyle başlar. Çeşitli kaynaklarda kentim sömürgeciler tarafından M.Ö. 756Da kurulduğu söylenir. Ancak Türk ve Batı tarihçilerinin yaptığı derleme ve değerlendirmelere göre Trabzon, Tüvani olarak bilinen Orta Asya Kökenli Türk kavimlerinin M.Ö. 2000 li yıllarda bu yöreye göçmeleriyle kurulduğu belirtilmektedir (Trabzon, 1967).

Bazı araştırmacılara göre Trabzon'un tarih sahnesine çıkışı, M.Ö. 400'lü yıllarda olmuştur. İran hükümdarlarından Keyhüsrev zamanında İran'a bağlanan Trabzon, M.S. 50'lili yıllarda Pontus Krallığına bağlanmış ve Roma eyaleti olmuştur. Meryem ana adına bir kilise kurulmuş Fatih Sultan Mehmet'in Trabzon'u fethinden sonra 1461 yılında kilise camiye çevrilmiş ve Fatih Camii adını almıştır.

Roma İmparatorluğunun parçalanmasından sonra M.S. 395 yılında Bizans'a bağlanan şehir stratejik bir öneme sahip olmuş, yeniden imar edilerek pek çok su kemeri, kilise, sosyal konut yapılmıştır.

Fatih Sultan Mehmet'in fethinden sonra Trabzon, bir ticaret yolu üzerinde önemli bir merkez oldu. O dönemde şehrin alanı 31.000 km yi bulmaktaydı. Şehir 1868 yılına kadar Osmanlı eyalet merkezlerinden biri oldu.

Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra 1923 yılından itibaren Karadeniz bölgesinde önemli turizm ve kültür şehri olan Trabzon yapılan yatırımlarla modern bir kent kimliğine bürünmüştür (Aysu, 1977). Kesin olmamakla birlikte şehrin merkezini İç Kale mevki oluşturmaktadır. İç Kaleyi kuşatan ve 35 kotundaki 2. Seki üzerinde yer alan Orta Kale Roma devrinde Hristiyanlık döneminde yapılmıştır. Aşağı kale olarak bilinen Dış Kale Zağnos köprüsünden başlayıp, batıya doğru uzanır. Kuzey ve Barı yönleri deniz kenarında olan bu surlara genellikle Aşağı Hisar denilmektedir.

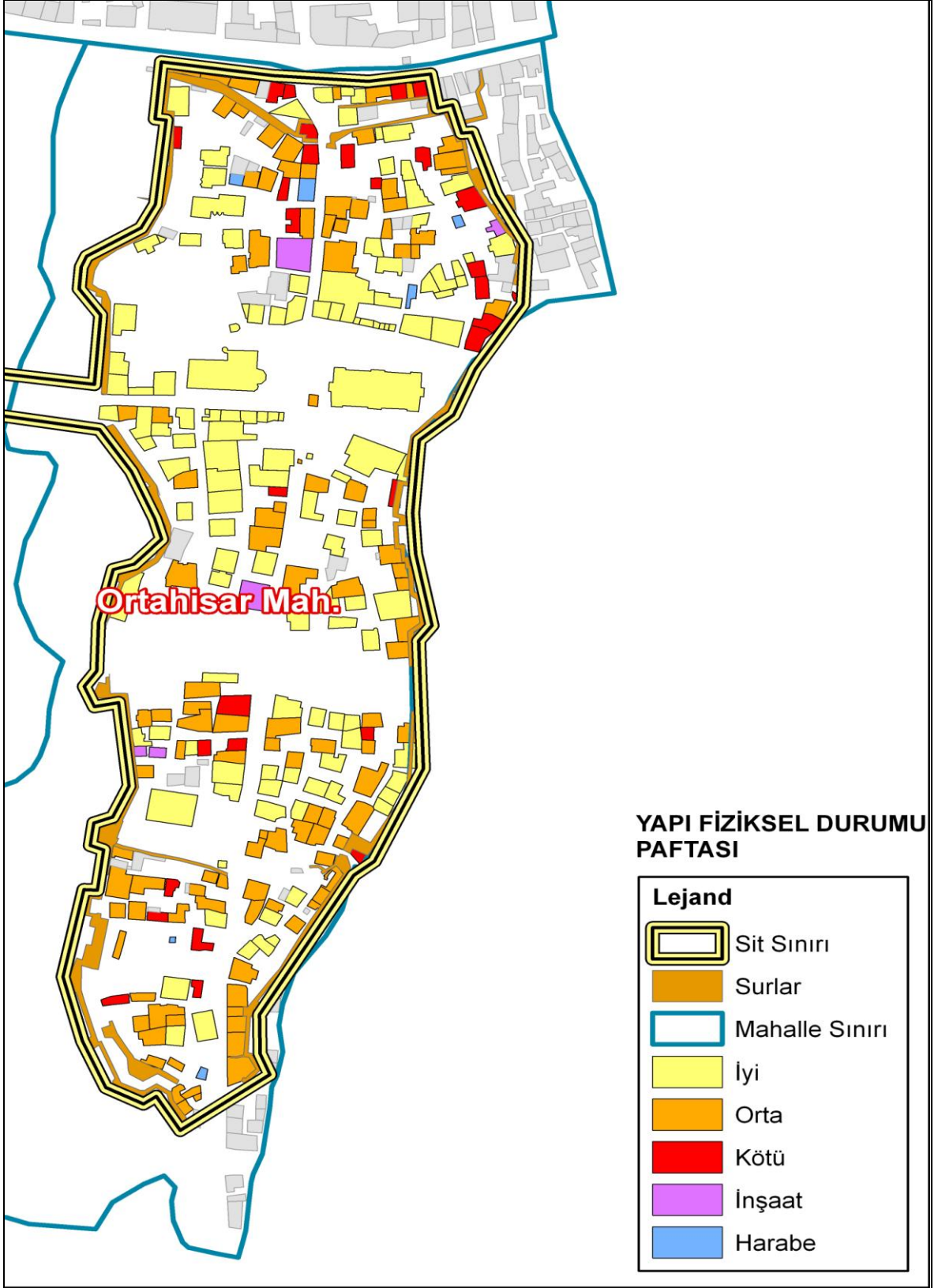
Bu sahayla ilgili son dönemdeki bir gelişme de yer altı şehridir. Trabzon'un Ortahisar mahallesinin altında bir yeraltı şehri olduğu ve bu şehrin dört kapısının geçmişte briketlerle örülerek kapatıldığı ortaya çıktığı söylenmektedir. Tarihçi ve yazar Mustafa Yazıcı, Ortahisar'daki Zağnos surlarında ortaya çıkan ve '4 Kapı' olarak bilinen kapıların açılarak 'Ortahisar Yeraltı Şehri'nin Trabzon turizmine kazandırılması gerektiğini söylemiştir.

Trabzon'un Türkiye'nin en önemli tarihi kentlerinden biri olduğunu ifade eden Yazıcı, Ortahisar'da bir yeraltı şehri olduğunu ve bu yeraltı şehrinin geçmişte Trabzon'un iktisat merkezi olduğunu belirtmiştir. Ortahisar yeraltı şehrinde darphane ve Kuyumcular Çarşısı olduğunu anlatan Mustafa Yazıcı şöyle ifade etmiştir: "Şu an surların üst kısmında yer alan bahçeden ve surlardaki bu dört kapıdan buraya inilip çıkılırdı. Hatta Ortahisar Camii'nin içindeki tünel yeraltından moloza kadar devam edip, burada denize ulaştığı ifade edilmektedir (URL-5,2012)

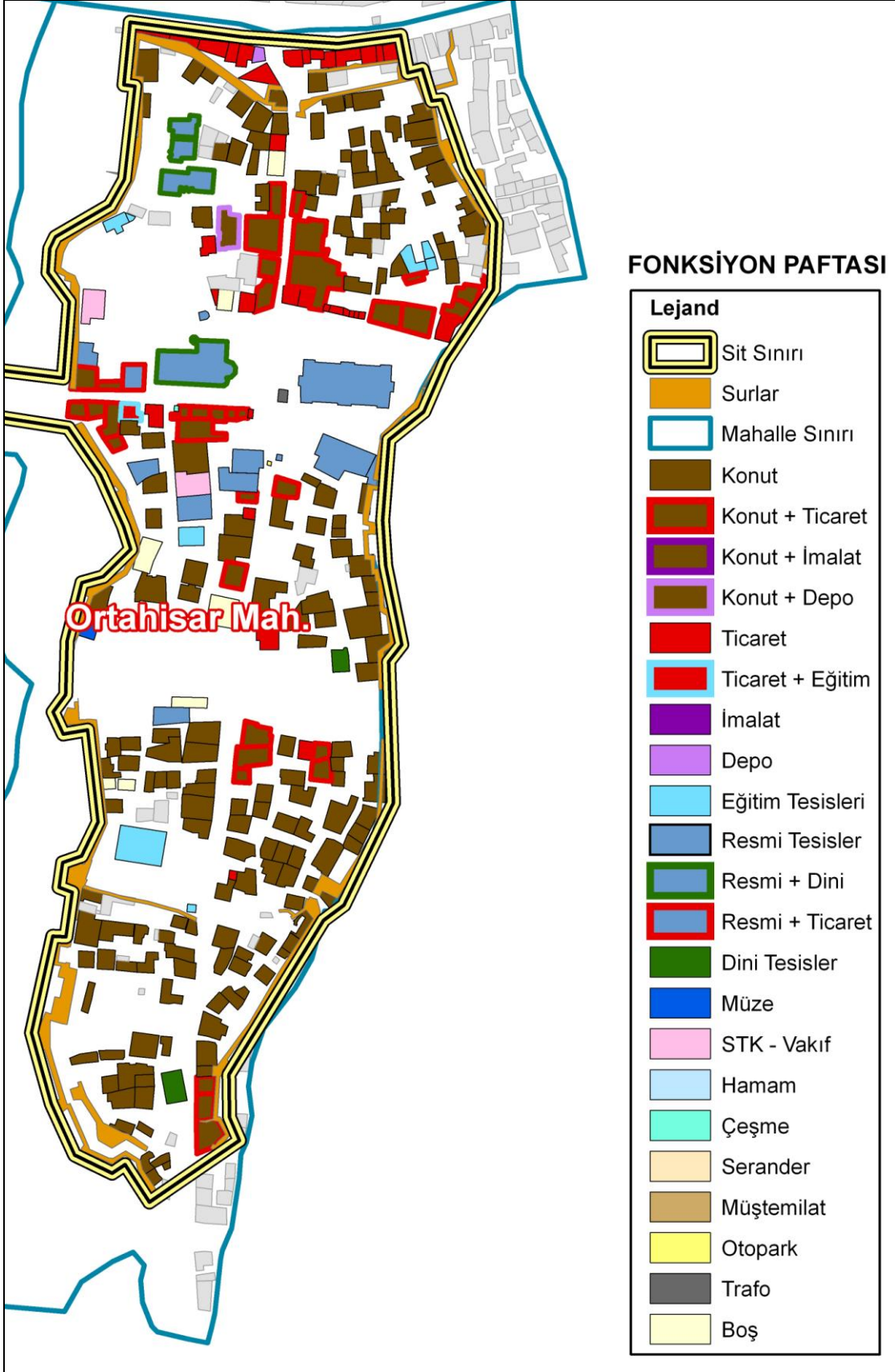
Ortahisar Mahallesi Trabzon'un en eski yerleşim alanlarından biri olması yanında bu tarihi yapısını günümüze kadar da taşıyabilmesi ile diğer kesimlerden ayrı bir yere sahiptir. Coğrafi yapısı zaten kendi başına ilginç bir görünüm arz etmektedir. Kentin ilk kurulduğu yerlerden birisi olmasında da bu yapısının insanları çekmesinin rol oynaması muhtemeldir. Ortahisar olarak adlandırılan alan batı yönünde Zağnos doğuda ise Tabakhane adında derin iki vadi arasında neredeyse dik bir şekilde yükselen, üzeri düz bir bölgedir. Kuzey yönü de yer yer dik genelde aşırı eğimli diyebileceğimiz şekilde olduğundan ;yöreye yerleşen

insanlar için güvenlik kaygılarına cevap verebilecek doğal bir savunma yapısına sahip uygun bir yerleşim alanı olmuştur.Trabzonun daha ziyade denizci ve ticari bir kent olarak kurulduğu dikkate alınırca limanın da hemen yakınında oluşu nedeniyle liman güvenliğini de sağlaması yönünden avantajlı bir yerleşim yeri olmuştur.Günümüzde bu alanda veya yakınında liman değil deniz bile bulunmayışı ise yanıltıcı olup antikçağdaki liman, bugünkü Pazarkapı mahallesinde sahilde yer almakta idi. Bugün petrol istasyonunun arkasında kalan kale burcu ise o zamanlar yarı yarıya denizde yer almakta (Kale burcunun yerden eğik düzlem şeklinde başladığı görülür ki Karadeniz dalgalarının direkt kalenin bedenine vurarak aşındırması yerine dalgaların gücünün kırılması maksadıyla yapılmıştır) ve limanın batı yönündeki güvenliğini sağlamakta idi.Eski kent fotoğraflarında bu durum 50-60 yıl öncesine kadar görülebilmektedir.Zamanla liman çeşitli nedenlerle önce Ganitaya sonra da Ganitanın diğer tarafına bugünkü liman bölgesine taşınsa da Ortahisar tarihi özelliğinden gelen canlılığını daima sürdürmüştür (Özen, vd. 2010) (Şekil 12) (Şekil 13).

Şekil 12. Ortahisar mahallesi yapı fiziksel durum paftası (Acar, 2011)

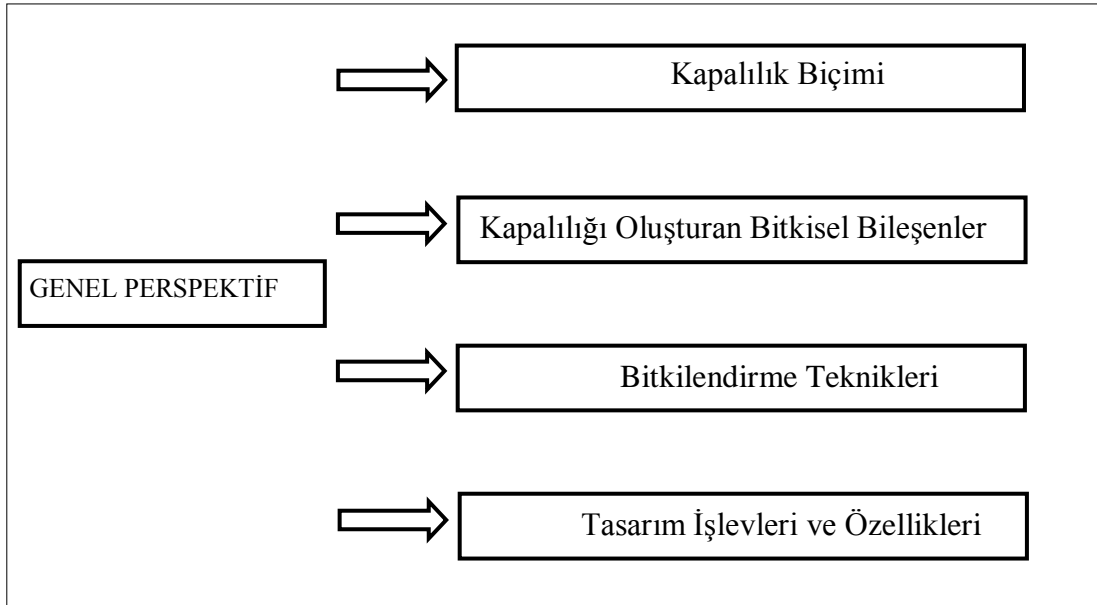

Şekil 13. Ortahisar mahallesi foksiyon paftası (Acar, 2011)

2.3. Bitkilendirme Senaryoları Oluşturma

Tarihi mekanların tasarlanmasında, alanın iyi algılanması için alandaki doluluk boşluk oranına dikkat edilmesi gerekmektedir. Doluluk boşluk oranı yapısal elemanların tasarımında olduğu kadar bitkisel elemanların tasarımında da oldukça önemlidir. Tarihi yapı elemanlarını arka planda bırakacak veya onların etkisini azaltacak tasarımlardan kaçınılmalıdır. Bilakis tarihi yapıları vurgulayacak, ön plana çıkaracak, bir bütün oluşturacak, renk ve doku olarak uyum gösterecek bir tasarım uygulaması yapılmalıdır.

Bitkilendirme senaryoları oluşturulurken bitkilendirme teknik ve işlevleri yanı sıra kapalılık biçimleri ele alınarak bitkilendirme tasarımı yapılmıştır (Şekil 14).

Şekil 14. Bitkilendirme senaryoları değerlendirilirken izlenen yöntem

2.4. Anket Formunun Hazırlanması

Yapılan simülasyonların değerlendirilmesi için bir anket formu hazırlanmıştır. Anket formu 3 bölümden oluşmaktadır. 1. bölümde deneklerin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, mesleği sorulmuştur. 2. bölümde ise mevcut alanın değerlendirilmesi ile ilgili açık uçlu sorular yer almaktadır. 3. bölümde ise bu alan için yapılan üç boyutlu örnek simülasyonlar bulunmaktadır. Bu simülasyonlarda kendi içerisinde sokak-avlu-bina olarak üç gruba

ayrılmış, bitkilendirme açık-kapalı mekan yaklaşımı yapılarak tasarlanmıştır. Ardından anketörlere her bir grup simülasyon için açık uçlu sorular nedenleri ile sorulmuştur.

2.5. Anketörlerin Belirlenmesi

Anketörler halk, yerli halk, öğrenciler ve uzman grup olmak üzere 4 gruptan seçilmiştir. Halk grubu, işsiz, memur, işçi, öğrenci, emekli ve serbest meslek sahibi olan kişilerden oluşmaktadır. Yerli halk grubu Ortahisar bölgesinde ikamet eden veya orada çalışan grubu kapsamaktadır. Öğrenci grubu peyzaj mimarlığı bölümünde okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Uzman grubu ise; peyzaj mimarlığı bölümü öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Halk grubuna dahil olan anketör sayısı 41, yerli halk grubuna dahil olan anketör sayısı 20, akademisyen grubuna dahil olan anketör sayısı 18, öğrenci grubuna dahil olan anketör sayısı 66'tir.

2.6. Anketin Uygulanması

Anketler, toplam 145 kişi tarafından 4 farklı grup ile değerlendirilmiştir. Anketler anketörlere bire bir uygulanmıştır. Ankete başlamadan önce anketörlere anket formunun nasıl değerlendirilmesi gerektiği anlatılmıştır. Her bir anket çalışması ortalama 25 dakika sürmüştür.

2.7. Veri Analizi

Simülasyonlar, açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilen cevaplara göre kendi içerisinde nedenler, farklı şekillerde gruplandırılmıştır. Bu değerlendirmede anketörlerden elde edilen verilerin, bilgisayara aktarılmasında Microsoft Office Excel programı kullanılmıştır. Anketlerden elde edilen sonuçların bilgisayar ortamına aktarılmasında analizlerin daha kolay değerlendirilmesi amacıyla, 0,1, 2, 3, 4, 5 gibi rakamlar kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel çalışmalarda veriler arasındaki farklılıkları belirlemek için varyans analizi (ANOVA), kullanıcı gruplarına ait tercihlerin gruplandırılması için faktör analizi yapılmıştır. Bu analizleri belirlemede SPSS programından yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Dünya Genelindeki Tarihi Çevrelerde Bulunan Bitkilendirme Tasarım Analizlerine Ait Bulgular

3.1.1. Sokak-Yol Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Analizleri

Sokaklar, toplumların işlev ve kültür etkileşimi açısından yoğun kullandıkları alanlardır. Marc Anthonie Louger; Essai sur l'Architecture (1755) adlı eserinde "Bir kentin görkemlilik ve güzelliğinin başlıca dört şeyden kaynaklandığını söyler ki; bunlar, kentin girişleri, yolları, meydanları ve binalardır." (Kaplan, 1993) Bu bağlamda, tarihsel mekan kullanımının günümüz koşulları ile ilişkilendirilmesi yaşam kalitesinin artırılmasında, sokak düzenlemesine önem verilmelidir.

Bir dükkân, çeşme, kahve veya mescidin yer aldığı düğüm noktasında bir çınara, bir asma çardağına rastlanır. Daha önemli bir yol ayrımında ise bir cami ve ona bağlı bir sübyan mektebi bulunur. Bu alanlar, çoğunlukla toplanma alanı olarak değerlendirilmişlerdir. Tarihi dokularımızda görülen bu sokak düzenlemesi, yapıldıkları dönemin sosyal ve ekonomik gereksinimlerini karşılamıştır (Yaşlıca, 2002).

Sokak ve yol bitkilendirmesinde dikkate alınması gereken unsurlar bulunmaktadır. Bunlar; bitkilendirme yapılabilmesi için duvar kenarlarında, oturma alanlarıyla kombine çiçeklikler ya da bitki kapları düşünülmeli, bunlar yapılırken yer döşemelerinin ve duvarların uyum içinde olmasına dikkat edilmelidir. Bitkilendirmede, bitki kapları içine çok fazla boylanmayan, oturanları rahatsız etmeyecek çalı ve yer örtücü formunda bitkiler getirilmesi düşünülmeli, mevcut yaşlı ağaçlar korunmalıdır. Bina girişleri, tasarımda vurgulanmalıdır. Ayrıca alana, motorlu trafiği yönlendirici, gölge yapıcı ve çatı etkisi oluşturacak türde boylu ağaçlar getirilmelidir. Gerçekleştirilen analiz ve değerlendirmeler ışığında, yetkililerin görüş ve istekleri doğrultusunda, tasarım ilkeleri de dikkate alınarak bitkilendirme tasarımı yapılmalıdır (Zafer, 1998) (Şekil15).

Tarihi çevrede sokak- yol düzeyinde genel bakış	Alan Analizi
 <p data-bbox="400 658 719 689">İtalya, Orvieto (Acar, 2011)</p>	<p data-bbox="842 389 1299 421">Mevcut bitki türü: Ağaçcık ve yerörtücü</p> <p data-bbox="842 423 1394 512">Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları): İnce dokulu bitkiler kullanılmıştır. Tekrar yapılarak süreklilik sağlanmıştır.</p> <p data-bbox="842 515 1394 580">Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>
 <p data-bbox="400 1077 719 1108">İtalya, Milan (URL-35, 2012)</p>	<p data-bbox="842 792 1251 824">Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü</p> <p data-bbox="842 826 1394 949">Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları): Saksılarda kullanılmış olan mevsimlik çiçekler ve çalılar ile bina giriş ve cepheleri vurgulanmıştır. Tekrar yapılarak süreklilik sağlanmıştır.</p> <p data-bbox="842 952 1394 1016">Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>
 <p data-bbox="240 1496 746 1527">France, Paris Champs Elysees (URL-26, 2003)</p>	<p data-bbox="842 1211 1123 1243">Mevcut bitki türü: Ağaç</p> <p data-bbox="842 1245 1394 1368">Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları): Aynı tür bitki ile form, ölçü, renk, doku özellikleri eş değerde olan, tarihi yapı ile denge oluşturan bir kompozisyon kullanılmıştır.</p> <p data-bbox="842 1370 1394 1435">Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>
 <p data-bbox="325 1915 804 1946">İspanya, Andalucia, Sevilla (URL-24, 2007)</p>	<p data-bbox="842 1644 1155 1675">Mevcut bitki türü: Ağaçcık</p> <p data-bbox="842 1677 1394 1778">Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları): Tekrar özelliği kullanılarak, tarihi yapı ile denge oluşturan bir kompozisyon kullanılmıştır.</p> <p data-bbox="842 1780 1394 1845">Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>

Şekil 15. Tarihi çevrede sokak- yol düzeyinde örnek ve analizler

3.1.2. Avlu-Meydan Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Analizleri

Koruma planlamasında ilke, tarihi yapılar ile yol, kavşak, meydan, park ve benzeri kamusal alanların oluşturduğu kent dokusunun kente kazandırdığı kimliğin korunmasıdır. Tarihi çevre ile yarışmadan ona çağımızın değerlerini katabilmek başarılı bir kentsel tasarımın gerçekleştirilmesine bağlıdır (Çelik 2004).

Kent meydanı ve avlularında bitkilendirme tasarımı yapılırken bitkilendirmenin üçüncü boyutta olduğu kadar zeminde de etki yaratması gerekmektedir. Özellikle zeminde kullanılması, her zaman tarihi mekanların öne çıkmasına fazlaca katkı sağlar. Yoğun boylu ve çok fazla boylu ağaç kullanılması tarihi yapıların algılanmasını zorlaştırır. Bitkilendirme yapılırken bir başka dikkat etmemiz gerek başlık ise seçtiğimiz bitkilerin kent dokusuna, ekolojik isteklerine uygun olması gerekir. Özellikle tarihi mekanlarda vurgu etkisi ön planda olan bitkiler tercih edilmelidir (Ölmez, Demiroğlu,2011) (Şekil 16).

Tarihi çevrede meydan-avlu düzeyinde genel bakış	Alan analizi
 <p data-bbox="304 656 906 689">İngiltere, Londra, Buckingham Palace (URL-34, 2011)</p>	<p data-bbox="994 342 1399 405">Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü</p> <p data-bbox="994 414 1399 562">Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları): Renk ve form özellikleri dikkate alınarak, alanda dengeli bir kompozisyon kullanılmıştır.</p> <p data-bbox="994 571 1399 633">Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>
 <p data-bbox="325 1077 884 1111">İspanya, Seville, İspanya Meydanı (URL-31, 2007)</p>	<p data-bbox="994 777 1350 808">Mevcut bitki türü: Ağaç ve çalı</p> <p data-bbox="994 817 1399 965">Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları): Bitkide ölçü ve form dikkate alınarak bir kompozisyon uygulanmıştır. Alanda dairesel olarak tekrar yapılmıştır.</p> <p data-bbox="994 974 1399 1037">Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>
 <p data-bbox="300 1498 912 1532">İtalya, Roma, Vatikan, Vatikan Müzesi (URL-29, 2008)</p>	<p data-bbox="994 1193 1326 1225">Mevcut bitki türü: Yerörtücü</p> <p data-bbox="994 1234 1399 1382">Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları): Tarihi yapıyı öne çıkarmak için çim kullanılmış, saksı bitkisi kullanılarak girişler vurgulanmıştır.</p> <p data-bbox="994 1391 1399 1453">Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>
 <p data-bbox="236 1915 970 1948">İngiltere, Birleşik Krallık, Londra, Kensington Palace (Aktaş, 2011)</p>	<p data-bbox="994 1619 1399 1682">Mevcut bitki türü: Ağaç, ağaçcık, çalı ve yerörtücü</p> <p data-bbox="994 1691 1399 1839">Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları): Renk ve katmanlılık özellikleri kullanılmış, vurgu yapılmıştır.</p> <p data-bbox="994 1848 1399 1910">Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>

Şekil 16. Tarihi çevrede meydan-avlu düzeyinde örnek ve analizler

Tarihi çevrede meydan-avlu düzeyinde genel bakış	Alan analizi
 <p>Fransa, Paris, Louvre Müzesi (URL-36, 2009)</p>	<p>Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü</p> <p>Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları): Çalılar budanarak çizgisel bir etki oluşturulmuştur.</p> <p>Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>
 <p>Hollanda, The Hague's Parliament Buildings (URL-20, 2010)</p>	<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, ağaçcık, çalı ve yerörtücü</p> <p>Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları): Renk özelliği kullanılmış ağaçlar ile vurgu yapılmıştır.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>
 <p>Fransa, Paris, Versailles (URL-37,2008)</p>	<p>Mevcut bitki türü: Ağaçcık, çalı ve yerörtücü</p> <p>Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları):Formal bir kompozisyon kullanılmıştır. Saksı bitkileri ile tasarım vurgulanmıştır.</p> <p>Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>
 <p>Fransa, Paris, Kilise Meydanı (URL-25,2009)</p>	<p>Mevcut bitki türü: Ağaç ve yerörtücü</p> <p>Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları):Alanı çevreleyen ağaçlarla tekrar yapılmıştır. Çim kullanılarak tasarım elemanları vurgulanmıştır.</p> <p>Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>

Şekil 17. Tarihi çevrede meydan-avlu düzeyinde örnek ve analizler

3.1.3. Bina-Cephe Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Analizleri

Peyzaj tasarımı denince aklımıza ilk gelen yatay zeminde tasarlanan bitkilendirme olsa da bunun yanı sıra düşey zeminde de bitkilendirme tasarımı yapılmaktadır. Daha çok estetik amaçlı kullanılsa da birçok fonksiyonu bünyesinde barındırmaktadır. Bina cephe yüzeylerin bitkilerle tasarlanması, fon, vurgu, armoni-kontrast ve birlik gibi bir çok tasarım ilkelerini ele alır. Bu bitki türleri daha çok sarılıcı tırmanıcı özellikte olup, saksı bitkileri de içerisinde yer almaktadır (Şekil 18).

Tarihi Çevrede Bina Düzeyinde Genel Bakış	Alan analizi
 <p data-bbox="256 1115 794 1144">İtalya, Roma, Piazza di Spagnaya (URL-32, 2010)</p>	<p data-bbox="834 887 1401 1039">Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları): Bitkide renk, doku ve form özelliği ön plana çıkmıştır. Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>
 <p data-bbox="256 1485 794 1514">İtalya, Verona, Juliet'in Balkon (URL-34, 2010)</p>	<p data-bbox="834 1240 1401 1424">Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları): Bitki formu ve dokusu ön plana çıkmış, bitki fon etkisi yaratmıştır. Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>
 <p data-bbox="373 1928 678 1960">İtalya, Orvieto (Acar, 2011)</p>	<p data-bbox="834 1648 1401 1832">Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü Kompozisyon yapısı (İlke ve Elemanları): Bitki rengi ve dokusu kullanılarak yapı girişi ve pencereler vurgulanmıştır. Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>

Şekil 18. Tarihi çevrede bina-cephe düzeyinde örnek ve analizler

3.2. Trabzon Genelindeki Tarihi Çevrelerde Bulunan Bitkilendirme Tasarım Analizleri

3.2.1. Konumsal ve Yapısal Durum

Atatürk Köşkü: Trabzon kent merkezine 8km uzaklıkta Soğuksu mahallesi'nde bir bahçe içerisinde yazlık konut olarak 1890 yılında tamamlanmıştır (Özen, vd. 2010).

Trabzon'un Rum zenginlerinden Kabayanidis tarafından kendi şahsı adına villa olarak yaptırılmıştır. Cephe ve mekan kurgusu Avrupa mimarisi özelliklerini taşır. Yapı taş bir bina olup üç katlıdır. Üzeri Avrupa kiremitleriyle örtülüdür. Orijinal saçak süsleri vardır. Yapı geniş bir arazi üzerine yapılmıştır. Binanın içerisinde Atatürk'ün kullanmış olduğu eşyalar ve Trabzon'un tanınmış kişileri ile resimleri vardır (Horuluoğlu, 1973).

1930 yılında Atatürk ikinci gelişinde burada ağırlandı. 1931 yılında ise Trabzon halkı tarafından Mustafa Kemal Paşa'ya hediye edilmiştir. Daha sonrada belediye tarafından Atatürk Müzesi olarak düzenlenmiştir (Şekil 19).

Ayasofya Müzesi: Ayasofya kilisesi, bölgenin en eski ve önemli Bizans dönemi yapısıdır. I. Manuel Komnenos döneminde (1238-63) inşa edilmiştir.1573 yılında ise camiye dönüştürülmüştür. I. Dünya savaşı döneminde depo ve askeri hastane olarak kullanılmıştır (Özen, vd. 2010). Üç nefli bir Bizans bazilikasıdır. Neflerden herbiri absidle son bulmaktadır. Neflerin üzerleri tonozlarla örtülüdür. Kilise mihrabı içten poligonal, dıştan beş köşelidir. Yapı kuzey, güney, batı kapılarına sahiptir. Absid kısmında toplam beş, güneyinde altı, batsından bir pencere ile aydınlatmaktadır. Yan duvarları gayet kalın ve kesme taştan yapılmıştır.

Yapının kubbesi onikigen olup, dört sütun tarafından ayakta tutulmaktadır. Kubbe kasnağı Kafkas stili göstermektedir. Kilisenin batısında demir bir merdivenle çıkılan diğer bir kısım bulunmaktadır. Burasının üzeri tonozlarla örtülüdür. Ayasofya kilisesi (Kare Haç) planı üzerine yapılmıştır. Kubbesinde oniki penceresi vardır. Yapıdaki sütunlar İyon Nizamın gösterirler.

Ayasofya kilisesinin incelenmesi 1916'da Ruslar'ın Trabzon'u işgali sırasında yapılmıştır. Birçok incelemenin ardından en son David Windfield adında bir Amerikalı tarafından inceleme yapılmıştır. Bu araştırmalar sonucu bir çok kitaplar yayınlanmıştır.

1958-1962 yıllarında restore edilerek, 1964 yılında müze olarak faaliyete girmiştir. Yapı geniş bir alan içine alınmıştır. Binanın batı kısmını Selçuklu Ustaları davet üzerine

yapmışlardır. Yapının kuzey duvarlarında Selçuklu motifleri göze çarpmaktadır. Kilise içinde İncil'den tasvirler vardır. Bina atrium ve nartex'e sahiptir.

Bizans kilislerinde bulunmayan çan kulesinde bu yapıda vardır. Kule 1427'de yapılmıştır. Aslında bir ara deniz feneri olarak kullanılmıştır. Zira kule içinde balıkçı freskleri vardır.

Bahçe içerisinde bir mezar bulunmaktadır. Kilisenin arka bahçesinde de küçük bir kilise kalıntısı vardır. Bu şaphel üç nefli bir eserdir. Kesme taştan yapılmış dört sütunluydu. Kuzey, güney ve batı kapılarından yapıya girişler mevcuttur. Bahçede sütun ve sütun başlıklarından başka; Türk, Hristiyan mezar taşları bulunmaktadır (Horuluoğlu, 1973), (Şekil 20).

Gülbahar Hatun Camii ve Türbesi: Kendi adıyla anılan mahallede Atapark'ın güneyinde yer alan bu cami Yavuz Sultan Selim zamanında annesi Gülbahar Hatun adına H. 920/m.1514 yılında inşa edilmiştir. Caminin giriş kapısı üzerindeki H.1301 / M. 1883-84 tarihli onarım kitabesi dışında yapım tarihini gösteren orijinal kitabesi kayıptır (Özen, vd. 2010).

Yapıya kuzey cepheden girilmektedir. Camii kesme taşlarla inşa edilmiştir. Yan duvarları üzerine büyük kubbesi oturtulmuştur. Kemer bağları taştandır. Büyük kubbesi ondörtgen bir kubbe kasnağına sahiptir. Üzeri kurşunla kaplı olup, mimberi sadedir.

Altı sütun üzerine taş kemerlerle duvara rampa edilmiş ve beş kubbeyi taşıyan, son cemaat yerine sahiptir. Son cemaat yerinin sağında ve solunda mihraplar bulunmaktadır.

Bu kısımlar Türk motifleri ile süslenmiş, hoş ve uyumlu bir görüntü sergilemektedir. Burada bulunan sütunlar mermerden yapılmıştır. Büyük bir şadırvan avlusuna sahip olan camiinin şadırvanı kuzey cephededir. Yedi sütun üzerine küllah biçimi bir kubbeden meydana gelmiştir. Minaresi taş olup, tek şerefelidir.

Gülbahar Hatun türbesi yine bu alan içinde yer almaktadır. Yapı beyaz taş işçiliği kullanılarak yapılmıştır. Türbe her taraftan pencereleri vasıtası ile aydınlanmaktadır. Türbenin iç kısmının tam ortasında Gülbahar Hatun'un kabri bulunmaktadır. Sekizgen olan bu türbe yine sekizgen bir kubbe ile örtülüdür. Kubbesi kurşunla örtülüdür. Kuzeyde bulunan kapısı üzerindeki kitabesi farsçadır. Kapının üzerindeki üç yuvarlak taş kabartma Türk motif sanatını anlatmaktadır. Ayrıca yapının diğer duvarlarında motif ve hadis örnekleri vardır (Horuluoğlu, 1973) (Şekil 21).

Bölge İdare Mahkemesi: Yapı, Osmanlı Döneminde 18.yüzyıllarda yapılmıştır. Net bir tarihi yoktur. Zemin+2 kat ve birde çatı katından oluşan bina düzgün kesme taş

duvarları ve cephelerdeki özenle yapılmış taş işçiliği ile dikkat çeker. Yapıya, üçü uzun sokaktan biri de içinde bulunduğu avludan olmak üzere dört tane girişi bulunmaktadır. Avluya açılan ana girişe, korint stilini andıran süslemeleriyle dört adet sütunun taşıdığı balkonun altından geçilerek ulaşılır. Birinci kat pencerelerinin üzeri üçgen alınlıklarla sonlanmaktadır. Bir dönem adliye binası olarak da kullanılmıştır. Şuan ise 2003 yılından itibaren Bölge İdare Mahkemesi olarak kullanılmaktadır (Özen, vd. 2010) (Şekil 22).

Hamza Paşa Cami: Gülbahar Hatun Mahallesi'nde Küçük İmaret Mezarlığı'nın batısında yer alan cami, mezarlık içinde açık türbesi bulunan Hamza Bey tarafından yaptırılmıştır. Caminin kitabesi bulunmadığından ne zaman inşa edildiği bilinmemektedir. Yalnız Hamza Bey, mezar kitabesine göre H.1148 /M.1735 yılında öldüğüne göre bu tarihten önce inşa edildiği düşünülmektedir.

Dikdörtgen bir plan üzerine taştan iki katlı olarak inşa edilen yapının üstü kırma ahşap bir çatıyla örtülüdür. Ortada bulunan iki ahşap sütunla, ahşap mahfil taşınmıştır. Caminin güneybatı köşesinde ise tek şerefeli minaresi bulunmaktadır (Özen, vd. 2010) (Şekil 23).

Trabzon Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü: Atapark'ın kuzeyinde Zağnos Burcu'nun doğusunda konumlanan bina çeşitli okullara ev sahipliği yaptıktan sonra askeriye verilmiştir. Önce İnzibat Dairesi daha sonra Askerlik Dairesi olarak uzun zamanlar kullanılmıştır. Askerlik Dairesi'nin taşınmasından sonra iyi bir onarımın ardından 1999 yılında Tiyatro Müdürlüğü'nün kullanımına tahsis edilmiştir.

Yapı orta sofalı plan şemasına sahiptir. Üç katlı taş binaya doğu yönünden basamaklarla ve içeri çekilmiş kapıdan girilmektedir. Girişin hemen karşısındaki ahşap merdivenle üst katlara çıkılmaktadır. Kuzey yönünde bahçesi ve bahçe içinde iki katlı müştemilat binası vardır. Doğu yönündeki bahçe kapısı süslemeli ve gösterişlidir. Cephelerde taş pencere söveleri ve köşe silmeleri dikkat çekicidir (Özen, vd. 2010) (Şekil 24).

Trabzon Kanuni Anadolu Lisesi: İlk işlevi Rum Kolejidir. Yerinde eskiden mevcut olan bir Rum ilkokulu binası yıkılarak 1899-1902 yılları arasında inşa edilen okul, eski sahil yoluna 30m. mesafede, eğimli bir araziye kurulmuştur. Sahil yolu yapılmadan önce kumsal okulun bahçe duvarlarından başlamaktaydı. Sahil kayalıklarına oturan bina kuzey yönünden dört kat, güney yönünden ise iki kat yükseltidedir.

1916-1918 yılları arasında Rus işgali sırasında 3yıl kapalı kalmış, Trabzon'un kurtuluşundan sonra yeniden kullanılmaya başlanmıştır.1934-1940 yılları arasında,

Trabzon Lisesi binasının tamiratı nedeniyle iki farklı okul bu binayı kullanmak zorunda kalmışlardır. Bina 1985' e kadar farklı okullara hizmet vermiştir: Erkek ortaokulu (1940-1949), Trabzon Öğretmen Okulu (1949-1978), Fatih Yüksek Öğretmen Okulu (1978-1984) ve son olarak 1985'ten günümüze kadar ise Kanuni Anadolu Lisesi olarak kullanılmaktadır (Özen, vd. 2010) (Şekil 25).

Trabzon Müzesi (Kostaki Konağı): Cumhuriyet Mahallesi, Zeytinlik Sokak üzerinde bulunan bina 20.yy. başlarında Aleksı Kostaki isimli Rum tüccar tarafından büyük konut olarak yaptırılmıştır (Özen, vd. 2010).

Planı İtalyan ve Rus mimari stillerinin birleşiminden meydana gelmiştir. Bu üslup ile Türkiye'de sayılı örneklerindedir. Bodrum kat üzerine zemin+2 katlı taş bir binadır. Binanın 34 odası, bir salonu, iki koridoru, zemin katta da taş bir holü vardır. Dış yüzeylerde pembemsi renkli dikdörtgen yonu taşların farklı tarzda uygulaması ile zengin bir cephe düzeni oluşturulmuştur. Güneybatısında ve güneydoğusunda çıkma yapan çokgen mekanlar cephenin hareketliliğini artırmıştır (Horuluoğlu, 1973) (Özen, vd. 2010).

Yapı Kostaki iflas edince Trabzon'un tanınmış Türk zenginlerinden olan Kaptan Nemli Zade tarafından satın alınmıştır. Sonralarda ise devlet bu kişiden yapıyı satın almıştır. Atatürk, 1924 yılında Trabzon'a ilk gelişinde bu konakta kalmıştır. Bina 1928 yılında Rus Konsolosluğu idi. 1930 yılında hükümet kanalı ile boşalttırdı ve Trabzon Vilayet Konağı oldu (Horuluoğlu, 1973).

Yapı, 1937'den 1987 yılına kadar Kız Meslek Lisesi olarak ve sonra Kültür Bakanlığı'na devredilmiştir. 2000 yılında yapılan kapsamlı bir restorasyon sonrasında Trabzon Müzesi olarak hizmete açılmıştır (Özen, vd. 2010), (Şekil 26).

Trabzonspor Müzesi: Eski Ermeni Okulu olan bina sırasıyla, İskender Paşa İlkokulu (1927-28), İmam Hatip Okulu (1953-69), Sağlık Eğitim Merkezi ve en son 1992 yılında iyi bir bakım onarım sonrası, 1995'te Trabzon Spor Müzesi olmuştur. Bu yapı, Trabzon Merkezde Kunduracılar Caddesi Halkevi Sokağında bulunmaktadır.

Zemin+2 kattan oluşan taş yapı, dikdörtgen bir plan şemasına sahiptir. Yapıya, Halkevi Sokağı'na açılan bir kapıyla girilir. Binanın bir diğer kapısı da doğu cephesinden avluya açılmaktadır. Girişin hemen sol yanında, köşede üç kat boyunca yükselen ahşap merdiven bulunmaktadır. Simetrik bir cephe tasarımına sahip olan yapının orta aksına denk gelen pencereleri kemerli, diğerleri ise dikdörtgen sövelidir. Bu cepheler, pencere söveleri, katlar arasındaki silmeler ve yapının dar saçağı açıkta kalacak şekilde sıvayla kapatılmıştır (Özen, vd. 2010), (Şekil 27).

Ziraat Bankası: Yapı 1948-1951 tarihleri arasında tamamlanmıştır. Kentin yoğun trafik akışı olan Maraş Caddesi üzerinde bulunmaktadır.

1948-1951 yılında tamamlanan yapı mimari özellikleri ile II Milli Mimari hareketi etkilerini yansıtmaktadır. Projesi Ziraat Bankası genel müdürlüğü tarafından hazırlanmış ve Rizeli müteahhit Rahmi Arel tarafından inşa edilmiştir. Düzgün kesme taş cephe kaplaması Rum asıllı Timo Usta tarafından yapılmıştır. Dikdörtgen plan şemasına sahip bina iki normal kat ve bir bodrum kattan oluşmaktadır. Trabzon Maraş Caddesi üzerinde altı basamaklı kolonatl bir girişe sahiptir.

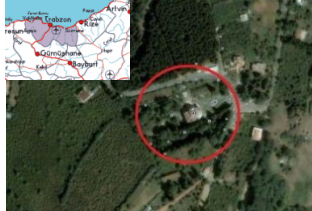

Bina Ziraat Bankası olarak yapılmış ve halen bu işlevi sürdürmektedir (Özen, vd. 2010)(Şekil 28).

Mimarlar Odası Binası: Kemerkaya Mahallesi'nde, denize hakim bir alanda inşa edilmiştir. Yapı bodrum +2 kat ve çatı katı olarak inşaa edilmiştir.1904 yılında kimsesiz kız çocuklar yurdu olarak hizmete giren bina, daha sonraları okul, orman idaresi, memur lojmanı gibi işlevler üstlenmiştir.1995 yılında Mimarlar Odası Trabzon Şubesi'ne tahsis edilmiştir. Yaklaşık 800 m2 bahçe içerisine oturmuş içi sofalı bir plan şemasına sahip yapı, kolonatl giriş cephesiyle Rum mimari etkisini gösteren nadir yapılarıdır. Yapı 2001 yılında orijinalliği bozulmadan yapılan bir restorasyonla günümüz işlevine kazandırılmıştır. Binanın zemin katı sergi salonu, bodrum katı mutfak ve ıslak hacim, ikinci katı yönetim ve toplantı salonu olarak düzenlenmiştir. Çatı katı ise depo ve kütüphane olarak kullanılmaktadır (Özen, vd. 2010), (Şekil 29).

3.2.2. Genel Peyzaj Özellikleri ve Genel Görünüşleri

Trabzon'da belirlenen 11 tane tarihi çevreye kimlik kartları oluşturulmuştur. Alanın genel görünüşten oluşan fotoğraflarına, Trabzondaki konumuna ve bitki türlerine yer verilmiştir.

NO:1	ATATÜRK KÖŞKÜ			
KONUMSAL DURUM	<p>Trabzon kent merkezine 8km uzaklıkta Soğuksu mahallesi'nde bir bahçe içerisinde yazlık konut olarak 1890 yılında tamamlanmıştır.</p>			
				
TESPİT EDİLEN BİTKİ TAKSONLARI	AĞAÇLAR	<p><i>Quercus hartwissiana</i> (Istranca Meşesi), <i>Tilia rubra</i> (Kafkas İhlamuru), <i>Picea orientalis</i> (Doğu Ladini), <i>Pinus sylvestris</i> (Sarıçam), <i>Cryptomeria japonica</i> var. <i>Elegans</i> (Japon Kadife Çamı), <i>Cedrus libani</i> (Toros Sediri), <i>Cedrus atlantica</i> (Atlas Sediri), <i>Cedrus deodora</i> (Himalaya Sediri), <i>Castanea sativa</i> (Anadolu Kestanesi), <i>Picea abies</i> (Batı Ladini), <i>Abies nordmanniana</i> (Doğu Karadeniz Gökarnarı), <i>Sequoia sempervirens</i> (Sahil Sekoyası), <i>Acacia dealbata</i> (Mimoz), <i>Trachycarpus fortunei</i> (Kara Palmiye), <i>Laurus nobilis</i> (Akdeniz Defnesi), <i>Juglans regia</i> (Ceviz)</p>		
	AĞAÇÇIKLAR	<p><i>Chamaecyparis pisifera</i> c.v. <i>Boulevard</i> (Yalancı Servi), <i>Magnolia soulangeana</i> (Yaprağını Döken Manolya), <i>Lagerstroemia indica</i> (Oya Ağacı), <i>Diospyros kaki</i> (Trabzon Hurması), <i>Hibiscus syriacus</i> (Ağaç Hatmi), <i>Malus domestica</i> (Elma)</p>		
	ÇALILAR	<p><i>Rosa</i> sp. (Gül), <i>Hydrangea macrophylla</i> (Ortanca), <i>Buxus sempervirens</i> c.v. <i>rotundifolia</i> (Top Şimşir), <i>Buddleia davidii</i> (Kelebek Çalısı), <i>Euonymus fortunei</i> c.v. <i>Repens</i> (Minik Yapraklı Taflan), <i>Yucca filamentosa</i> (Avize), <i>Thuja occidentalis</i> c.v. <i>Aurea Compacta</i> (Top Batı Mazı), <i>Wisteria sinensis</i> (Mor Salkım), <i>Lonicera periclymenum</i> (Orman Hanımeli), <i>Deutzia scabra</i> (Havlu Püskülü), <i>Rhododendron ponticum</i> (Mor Çiçekli Orman Gülü), <i>Nerium oleander</i> (Zakkum), <i>Platycladus orientalis</i> c.v. <i>Aurea Nana</i> (Top Altuni Doğu Mazısı), <i>Philadelphus coronarius</i> (Filbahri)</p>		
	YERÖRTÜCÜLER	<p><i>Hedera helix</i> (Orman Sarmaşığı), <i>Paeonia arborea</i> (Odunsu Şakayık), <i>Viola tricolor</i> (Menekşe), <i>Ipomea</i> sp., <i>Tagetes erecta</i> (Kadife Çiçeği), <i>Begonia</i> sp. (Begonya), <i>Chrysanthemum</i> sp. (Kasımpatı), <i>Kochia scoparia</i> (Süpürge Otu), <i>Dahlia</i> sp. (Yıldız Çiçeği), <i>Rudbeckia</i> sp., <i>Brassica</i> sp. (Süs Lahanası), <i>Nasturtium</i> (Latin Çiçeği)</p>		
	ÇİMLER	<p><i>Ophiopogon japonicum</i> (Osmanlı Çimi), Çim karışımı</p>		

Şekil 19. Atatürk Köşkü konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları

NO:2	AYASOFYA MÜZESİ			
KONUMSAL DURUM	<p>Ayasofya kilisei, Bizans döneminde I. Manouel Komnenos tarafından (1238-63) inşa edilmiştir. 1964 yılında müze olarak faaliyete girmiştir. Trabzon'un Ayasofya mahallesinde yer almaktadır. Sahil yolu üzerinden görülmektedir.</p>			
				
TESPİT EDİLEN BİTKİ TAKSONLARI	AĞAÇLAR	<p><i>Acacia dealbata</i> (Mimoza), <i>Olea europaea</i> (Zeytin), <i>Pinus sylvestris</i> (Sarıçam), <i>Picea orientalis</i> (Doğu Ladini), <i>Ficus carica</i> (İncir), <i>Phoenix canariensis</i> (Feniks), <i>Fraxinus excelsior</i> (Adi Dişbudak), <i>Cedrus libani</i> (Toros Sediri), <i>Pinus nigra</i> (Karaçam), <i>Trachycarpus fortunei</i> (Kara Palmiye), <i>Acer negundo</i> (Dişbudak Yapraklı Akçaağaç), <i>Aesculus hippocastanum</i> (At Kestanesi), <i>Cupressus macrocarpa</i> "Goldcrest" (Limon Servi), <i>Platanus orientalis</i> (Doğu Çınarı), <i>Pinus pinaster</i> (Sahil Çamı), <i>Pinus radiata</i> (Monteri çamı veya Radiata çamı), <i>Tilia</i> sp. (Ihlamur), <i>Laurus nobilis</i> (Akdeniz Defnesi), <i>Pseudotsuga menziesii</i> (Adi Douglas), <i>Albizia julibrissin</i> (Gülibrişim), <i>Picea pungens</i> c.v. <i>Glauca</i> (Mavi Ladin), <i>Juglans regia</i> (Ceviz)</p>		
	AĞAÇÇIKLAR	<p><i>Cercis siliquastrum</i> (Erguvan), <i>Cydonia oblonga</i> (Ayva), <i>Punica granatum</i> (Nar), <i>Laurocerasus officinalis</i> (Karayemiş), <i>Diospyros kaki</i> (Trabzon Hurması), <i>Eriobotrya japonica</i> (Yeni Dünya), <i>Prunus cerasifera</i> c.v. <i>Atropurpurea</i> (Kırmızı Yapraklı Erik), <i>Corylus avellana</i> (Fındık), <i>Malus domestica</i> (Elma), <i>Pirus communis</i> (Armut), <i>Prunus avium</i> (Kiraz), <i>Prunus domestica</i> (Erik), <i>Prunus persica</i> (Şeftali), <i>Hibiscus syriacus</i> (Ağaç Hatmi), <i>Morus alba</i> (Ak Dut), <i>Philadelphus coronarius</i> (Filbahri)</p>		
	ÇALILAR	<p><i>Rosa</i> sp. (Gül), <i>Hydrangea macrophylla</i> (Ortanca), <i>Yucca filamentosa</i> (Avize), <i>Ligustrum japonica</i> (Japon Kurtbağrı), <i>Euonymus japonica</i> c.v. <i>Variegata</i> (Sarı Alacalı Taflan), <i>Euonymus japonica</i> c.v. <i>Aureus</i> (Altuni Taflan), <i>Euonymus japonica</i> c.v. <i>Repens Aureus</i> (Minik Yapraklı Altuni Taflan), <i>Euonymus japonica</i> (Yeşil Taflan), <i>Nerium oleander</i> (Zakkum), <i>Agave americana</i> (Sarı Sabır), <i>Syringa vulgaris</i> (Leylak), <i>Pittosporum tobira</i> c.v. <i>Nana</i> (Bodur Pitosporum), <i>Wisteria sinensis</i> (Mor Salkım), <i>Thuja occidentalis</i> c.v. <i>Danica</i> (Batı Mazısı), <i>Paeonia arborea</i> (Odunsu Şakayık)</p>		
	YERÖRTÜCÜLER	<p><i>Hedera helix</i> (Orman Sarmaşığı), <i>Parthenocissus tricuspidata</i> (Virjinya sarmaşığı), <i>Oxalis acetosella</i> (Ekşi Üçgül)</p>		
ÇİMLER	<p>Karışım çim</p>			

Şekil 20. Ayasofya Müzesi konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları

NO:3	GÜLBAHAR HATUN CAMİ VE TÜRBEŞİ			
KONUMSAL DURUM	<p>Kendi adıyla anılan mahallede Atapark'ın güneyinde yer alan bu cami Yavuz Sultan Selim zamanında annesi Gülbahar Hatun adına H. 920/m.1514 yılında inşa edilmiştir.</p>			
				
TESPİT EDİLEN BİTKİ TAKSONLARI	<p>AĞAÇLAR</p>	<p><i>Platanus orientalis</i> (Doğu Çınarı), <i>Fraxinus exelsior</i> (Adi Dişbudak), <i>Picea orientalis</i> (Doğu Ladini), <i>Pinus sylvestris</i> (Sarıçam), <i>Pinus nigra</i> (Karaçam), <i>Cedrus libani</i> (Toros Sediri), <i>Thuja plicata</i> (Boylu Mazı) , <i>Phoenix canariensis</i> (Feniks), <i>Trachycarpus fortunei</i> (Kara Palmiye) , <i>Aesculus hippocastanum</i> (At Kestanesi), <i>Robinia pseudoacacia</i> (Yalancı Akasya), <i>Tilia</i> sp. (Ihlamur), <i>Acer negundo</i> (Dişbudak Yapraklı Akçağaç), <i>Cupressus sempervirens</i> var. <i>Pyramidalis</i> (Akdeniz Piramidal Servisi), <i>Cryptomeria japonica</i> (Japon Kriptomeryası), <i>Magnolia grandiflora</i> (Büyük Çiçekli Manolya), <i>Laurus nobilis</i> (Akdeniz Defnesi), <i>Catalpa bignonioides</i> (Katalpa veya Sigara Ağacı), <i>Liriodendron tulipifera</i> (Lale Ağacı), <i>Salix babylonica</i> (Salkım Söğüt), <i>Picea pungens</i> c.v. <i>Glauca</i> (Mavi Ladin),</p>		
	<p>AĞAÇÇIKLAR</p>	<p><i>Chamaerops humilis</i> (Bodur Yelpaze Palmiye), <i>Ligustrum japonica</i> (Japon Kurtbağrı), <i>Prunus cerasifera</i> c.v. <i>Atropurpurea</i> (Kırmızı Yapraklı Erik), <i>Morus alba</i> c.v. <i>Pendula</i> (Sarkık Dut), <i>Cercis siliquastrum</i> (Erguvan), <i>Prunus avium</i> (Kiraz), <i>Syringa vulgaris</i> (Leylak)</p>		
	<p>ÇALILAR</p>	<p><i>Rosa</i> sp. (Gül), <i>Hydrangea macrophylla</i> (Ortanca), <i>Jasminum nudiflorum</i> (Gerçek Yasemin), <i>Euonymus japonica</i> c.v. <i>Variegata</i> (Sarı Alacalı Japon Taflanı), <i>Yucca filamentosa</i> (Avize), <i>Buxus sempervirens</i> c.v. <i>rotundifolia</i> (Top Şimşir), <i>Pittosporum tobira</i> c.v. <i>Nana</i> (Bodur Pitosporum), <i>Nerium oleander</i> (Zakkum), <i>Wisteria sinensis</i> (Mor Salkım) , <i>Platycladus orientalis</i> c.v. <i>Globosa</i> (Top Doğu Mazısı), <i>Spiraea vanhouttei</i> (Keçi Sakalı)</p>		
	<p>YERÖRTÜCÜLER</p>			
	<p>ÇİMLER</p>	<p>Karışım Çim</p>		

Şekil 21. Gülbahar Hatun Camii ve türbesi konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları

NO:4	BÖLGE İDARE MAHKEMESİ			
KONUMSAL DURUM	<p>Yapı, Osmanlı Döneminde 18. yüzyıllarda yapılmıştır. 2003 yılından itibaren Bölge İdare Mahkemesi olarak kullanılmaktadır. Yapı, Trabzon-Meydan Uzun Sokak üzerindedir.</p>			
				
TESPİT EDİLEN BİTKİ TAKSONLARI	AĞAÇLAR	<p><i>Aesculus hippocastanum</i> (At Kestanesi) , <i>Acer pseudoplatanus</i> (Dağ Akçaağacı), <i>Laurus nobilis</i> (Akdeniz Defnesi), <i>Cryptomeria japonica</i> var. <i>Elegans</i> (Japon Kriptomeryası)</p>		
	AĞAÇÇIKLAR	<p><i>Eriobotrya japonica</i> (Yeni Dünya), <i>Chamaerops humilis</i> (Bodur Yelpaze Palmiye), <i>Musa x paradisiaca</i> (Muz)</p>		
	ÇALILAR	<p><i>Hydrangea macrophylla</i> (Ortanca), <i>Nerium oleander</i> (Zakkum), <i>Pittosporum tobira</i> c.v. <i>Nana</i> (Bodur Pitosporum)</p>		
	YERÖRTÜCÜLER	<p><i>Hedera helix</i> (Orman Sarmaşığı) , <i>Vitis vinifera</i> (Üzüm)</p>		
	ÇİMLER			

Şekil 22. Bölge İdare Mahkemesi konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları

NO:5	HAMZA PAŞA CAMİ VE TÜRBEŞİ			
KONUMSAL DURUM	Gülbahar Hatun Mahallesi'nde Küçük İmaret Mezarlığı'nın batısında yer alan cami, mezarlık içinde açık türbesi bulunan Hamza Bey tarafından yaptırılmıştır.			
				
TESPİT EDİLEN BİTKİ TAKSONLARI	AĞAÇLAR	<i>Cupressus sempervirens</i> var. <i>Pyramidalis</i> (Akdeniz Piramidal Servisi), <i>Cupressus arizonica</i> (Arizona Servisi)		
	AĞAÇCIKLAR			
	ÇALILAR	<i>Rosa</i> sp. (Gül), <i>Nerium oleander</i> (Zakkum)		
	YERÖRTÜCÜLER	<i>Hedera helix</i> (Orman Sarmaşığı)		
	ÇİMLER			

Şekil 23. Hamza Paşa Camii konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları

NO:6	TRABZON DEVLET TİYATROSU MÜDÜRLÜĞÜ			
KONUMSAL DURUM	<p>Atapark'ın kuzeyinde Zağnos Burcu'nun doğusunda konumlanan bina çeşitli okullara ve askeriye ev sahipliği yaptıktan sonra 1999 yılında Tiyatro Müdürlüğü'nün kullanımına tahsis edilmiştir.</p>			
				
TESPİT EDİLEN BİTKİ TAKSONLARI	<p>AĞAÇLAR</p>	<p><i>Platanus orientalis</i> (Doğu Çınarı), <i>Koelreuteria paniculata</i> (Güvey Kandili), <i>Betula pendula</i> (Sarkık Huş) <i>Picea orientalis</i> (Doğu Ladini), <i>Cedrus atlantica</i> (Atlas Sediri), <i>Thuja plicata</i> (Boylu Mazı) , <i>Trachycarpus fortunei</i> (Kara Palmiye), <i>Washingtonia filifera</i> (Telli Palmiye), <i>Cryptomeria japonica</i> (Japon Kriptomeryası), <i>Acer pseudoplatanus</i> (Dağ Akçağacı), <i>Laurus nobilis</i> (Akdeniz Defnesi), <i>Acacia dealbata</i> (Mimoza), <i>Pinus sylvestris</i> (Sarıçam)</p>		
	<p>AĞAÇÇIKLAR</p>	<p><i>Diospyros kaki</i> (Trabzon Hurması), <i>Eriobotrya japonica</i> (Yeni Dünya), <i>Morus alba</i> c.v. <i>Pendula</i> (Sarkık Dut), <i>Cercis siliquastrum</i> (Erguvan), <i>Chamaecyparis pisifera</i> c.v. <i>Boulevard</i> (Yalancı Servi), <i>Prunus armeniaca</i> (Kayısı)</p>		
	<p>ÇALILAR</p>	<p><i>Hydrangea macrophylla</i> (Ortanca) , <i>Nerium oleander</i> (Zakkum), <i>Hibiscus syriacus</i> (Ağaç Hatmi) , <i>Thuja occidentalis</i> c.v. <i>Pyramidalis</i> (Piramit Mazı), <i>Wisteria sinensis</i> (Mor Salkım)</p>		
	<p>YERÖRTÜCÜLER</p>	<p><i>Parthenocissus quinquefolia</i> (Beşyaprak Virjinya sarmaşığı)</p>		
	<p>ÇİMLER</p>	<p>Doğal Karışım Çim</p>		

Şekil 24. Trabzon Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları

NO:7	KANUNİ ANADOLU LİSESİ			
KONUMSAL DURUM	<p>1899-1902 yılları arasında inşa edilen okul, eski sahil yoluna 30m. mesafede, eğimli bir araziye kurulmuştur. 1985'ten günümüze kadar ise Kanuni Anadolu Lisesi olarak kullanılmaktadır.</p>			
				
TESPİT EDİLEN BİTKİ TAKSONLARI	<p>AĞAÇLAR</p>	<p><i>Aesculus hippocastanum</i> (At Kestanesi), <i>Tilia</i> sp. (Ihlamur), <i>Fraxinus exelsior</i> (Adi Dişbudak), <i>Cryptomeria japonica</i> (Japon Kriptomeryası), <i>Cupressus sempervirens</i> (Adi Servisi), <i>Pseudotsuga menziesii</i> var. <i>Viridis</i> (Yeşil Duglas), <i>Pinus nigra</i> (Karaçam), <i>Paulownia tomentosa</i> (Pavlonya), <i>Magnolia grandiflora</i> (Büyük Çiçekli Manolya), <i>Ficus elastica</i> (Kauçuk)</p>		
	<p>AĞAÇCIKLAR</p>	<p><i>Punicata granatum</i> (Nar), <i>Cercis siliquastrum</i> (Erguvan)</p>		
	<p>ÇALILAR</p>	<p><i>Hydrangea macrophylla</i> (Ortanca), <i>Nerium oleander</i> (Zakkum), <i>Ligustrum japonica</i> (Japon Kurtbağrı), <i>Pittosporum tobira</i> c.v. <i>Nana</i> (Bodur Pitosporum), <i>Weigelia florida</i> (Vangelya)</p>		
	<p>YERÖRTÜCÜLER</p>	<p><i>Hedera helix</i> (Orman Sarmaşığı), <i>Chrysanthemum</i> sp. (Kasımpatı)</p>		
	<p>ÇİMLER</p>	<p><i>Ophiopogon</i> (Osmanlı Çimi), Doğal Karışım Çim</p>		

Şekil 25. Kanuni Anadolu Lisesi konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları

NO:8	TRABZON MÜZESİ			
KONUMSAL DURUM	<p>Cumhuriyet Mahallesi, Zeytinlik Sokak üzerinde bulunan bina 20.yy. başlarında Rum bir tüccar tarafından büyük konut olarak yaptırılmıştır. 2000 yılında Trabzon Müzesi olarak hizmete açılmıştır.</p>			
	   			
TESPİT EDİLEN BİTKİ TAKSONLARI	<p>AĞAÇLAR</p>	<p><i>Cedrus libani</i> (Toros Sediri), <i>Phoenix canariensis</i> (Feniks), <i>Trachycarpus fortunei</i> (Kara Palmiye), <i>Tilia</i> sp. (Ihlamur), <i>Ulmus</i> sp. (Karaağaç)</p>		
	<p>AĞAÇÇIKLAR</p>	<p><i>Eriobotrya japonica</i> (Yeni Dünya), <i>Citrus sinensis</i> (Mandalina)</p>		
	<p>ÇALILAR</p>	<p><i>Platyclusus orientalis</i> c.v. <i>Aurea Nana</i> (Top Doğu Mazısı), <i>Nerium oleander</i> (Zakkum), <i>Yucca filamentosa</i> (Avize), <i>Rosa</i> sp. (Gül) <i>Hydrangea macrophylla</i> (Ortanca), <i>Buxus sempervirens</i> c.v. <i>rotundifolia</i> (Top Şimşir), <i>Agave americana</i> (Sarı Sabır), <i>Viburnum tinus</i> (Kartopu), <i>Wisteria sinensis</i> (Mor Salkım), <i>Abutilon hybridum</i> (Hint Gülü), <i>Pittosporum tobira</i> c.v. <i>Nana</i> (Bodur Pitosporum),</p>		
	<p>YERÖRTÜCÜLER</p>	<p>Yosun, <i>Vitis vinifera</i> (Üzüm)</p>		
<p>ÇİMLER</p>	<p>Karışım Çim</p>			

Şekil 26. Trabzon Müzesi (Kostaki Konağı) konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları

NO:9	TRABZONSPOR MÜZESİ			
KONUMSAL DURUM	<p>Bu yapı, Trabzon Merkezde Kunduracılar Caddesi Halkevi Sokağında bulunmaktadır. Eski Ermeni Okulu olan bu bina 1995'te Trabzon Spor Müzesi olarak hizmete girmiştir.</p>			
				
TESPİT EDİLEN BİTKİ TAKSONLARI	AĞAÇLAR	<i>Ulmus</i> sp. (Karaağaç), <i>Juglans regia</i> (Ceviz)		
	AĞAÇÇIKLAR	<i>Eriobotrya japonica</i> (Yeni Dünya), <i>Ligustrum japonica</i> (Japon Kurtbağrı)		
	ÇALILAR	<i>Pittosporum tobira</i> c.v. <i>Nana</i> (Bodur Pitosporum), <i>Platycladus orientalis</i> c.v. <i>Globosa</i> (Top Doğu Mazısı), <i>Hibiscus syriacus</i> (Ağaç Hatmi)		
	YERÖRTÜCÜLER	<i>Hedera helix</i> c.v. <i>Marginata</i> (Alacalı Orman Sarmaşığı), <i>Hedera helix</i> (Orman Sarmaşığı), <i>Parthenocissus tricuspidata</i> (Virjinya sarmaşığı)		
	ÇİMLER			

Şekil 27. Trabzonspor Müzesi konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları

NO:10	ZİRAAT BANKASI			
KONUMSAL DURUM	Kentin yoğun trafik akışı olan Maraş Caddesi üzerinde bulunmaktadır.			
				
TESPİT EDİLEN BİTKİ TAKSONLARI	AĞAÇLAR	<i>Platanus orientalis</i> (Doğu Çınarı), <i>Pinus sylvestris</i> (Sarıçam), <i>Picea abies</i> (Batı Ladini), <i>Cryptomeria japonica</i> (Japon Kriptomeryası), <i>Trachycarpus fortunei</i> (Kara Palmiye), <i>Cedrus libani</i> (Toros Sediri)		
	AĞAÇÇIKLAR	<i>Ligustrum japonica</i> (Japon Kurtbağrı)		
	ÇALILAR	<i>Nerium oleander</i> (Zakkum)		
	YERÖRTÜCÜLER			
	ÇİMLER	Karışım çim		

Şekil 28. Ziraat Bankası konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları

NO:11	MİMARLAR ODASI			
KONUMSAL DURUM	<p>Kemerkaya Mahallesi'nde, denize hakim bir alanda inşa edilmiştir.</p>			
				
TESPİT EDİLEN BİTKİ TAKSONLARI	AĞAÇLAR	<p><i>Magnolia grandiflora</i> (Büyük Çiçekli Manolya), <i>Salix babylonica</i> (Salkım Söğüt), <i>Betula pendula</i> (Sarkık huş), <i>Cryptomeria japonica</i> (Japon Kriptomeryası), <i>Cupressus macrocarpa</i> c.v. <i>Goldcrest</i> (Limon Servi), <i>Sequoia sempervirens</i> (Sahil Sekoyası), <i>Trachycarpus fortunei</i> (Kara Palmiye), <i>Ficus elastica</i> (Kauçuk)</p>		
	AĞAÇCIKLAR	<p><i>Chamaecyparis pisifera</i> c.v. <i>Boulevard</i> (Yalancı Servi)</p>		
	ÇALILAR	<p><i>Hydrangea macrophylla</i> (Ortanca), <i>Yucca filamentosa</i> (Avize), <i>Thuja occidentalis</i> c.v. <i>Pyramidalis</i> (Piramit Mazi)</p>		
	YERÖRTÜCÜLER	<p><i>Hedera helix</i> c.v. <i>Marginata</i> (Alacalı Orman Sarmaşığı)</p>		
	ÇİMLER	<p>Karışım Çim</p>		

Şekil 29. Mimarlar Odası konumsal durumu ve tespit edilen bitki taksonları

3.2.3. Alanda Tespit Edilen Bitki Taksonları

Trabzon ili içerisinde seçilen 11 tane tarihi mekanın, bitki taksonlarını incelediğimizde, ağaç, ağaççık, çalı, yerörtücü ve çimlerden oluşan 123 adet farklı bitki taksonuna rastlanmıştır. Bu bitki taksonlarından sadece 35 tanesi ülkemizde doğal yetişmektedir. Bu taksonlar Tablo 1 'de verilmiştir.

Tablo 1. Trabzon'da tarihi mekanlar içerisinde bulunan bitki taksonları

	Bitki Taksonları	Ülkemiz için Doğal Türler
1	<i>Albizzia julibrissin</i> (Gülibrişim)	-
2	<i>Abies nordmanniana</i> (Doğu Karadeniz Göknarı)	Doğal
3	<i>Abutilon hybridum</i> (Hint Gülü)	-
4	<i>Acacia dealbata</i> (Gümüşi Akasya- Mimoza)	-
5	<i>Acer negundo</i> (Dişbudak Yapraklı Akçaağaç)	-
6	<i>Acer pseudoplatanus</i> (Dağ Akçaağacı)	-
7	<i>Aesculus hippocastanum</i> (At Kestanesi)	-
8	<i>Agave americana</i> (Sarı Sabır)	-
9	<i>Begonia</i> sp. (Begonya)	-
10	<i>Betula pendula</i> (Sarkık Huş)	Doğal
11	<i>Brassica</i> sp. (Süs Lahanası)	-
12	<i>Buddleia davidii</i> (Kelebek Çalısı)	-
13	<i>Buxus sempervirens</i> c.v. <i>rotundifolia</i> (Top Şimşir)	-
14	<i>Castanea sativa</i> (Anadolu Kestanesi)	Doğal
15	<i>Catalpa bignonioides</i> (Katalpa veya Sigara Ağacı)	-
16	<i>Cedrus atlantica</i> (Atlas Sediri)	-
17	<i>Cedrus deodora</i> (Himalaya Sediri)	-
18	<i>Cedrus libani</i> (Toros Sediri)	Doğal
19	<i>Cercis siliquastrum</i> (Erguvan)	Doğal
20	<i>Chamaecyparis pisifera</i> c.v. <i>Boulevard</i> (Yalancı Servi)	-
21	<i>Chamaerops humilis</i> (Bodur Yelpeze Palmiye)	-
22	<i>Chrysanthemum</i> sp. (Kasımpatı)	-
23	<i>Citrus sinensis</i> (Mandalina)	-
24	<i>Corylus avellana</i> (Fındık)	Doğal
25	<i>Cryptomeria japonica</i> (Japon Kriptomeryası)	-
26	<i>Cryptomeria japonica</i> var. <i>Elegans</i> (Japon Kadife Çamı)	-
27	<i>Cupressus arizonica</i> (Arizona Servisi)	-
28	<i>Cupressus sempervirens</i> (Adi Servisi)	Doğal
29	<i>Cupressus macrocarpa</i> "Goldcrest" (Limon Servi)	-
30	<i>Cupressus sempervirens</i> var. <i>Pyramidalis</i> (Akdeniz Piramidal Servisi)	Doğal
31	<i>Cydonia oblonga</i> (Ayva)	-
32	<i>Dahlia</i> sp. (Yıldız Çiçeği)	-
33	<i>Deutzia scabra</i> (Havlu Püskülü)	-
34	<i>Diospyros kaki</i> (Trabzon Hurması)	-
35	Doğal Karışım Çim	-
36	<i>Eriobotrya japonica</i> (Yeni Dünya)	-
37	<i>Euonymus fortunei</i> c.v. <i>Repens Aureus</i> (Minik Yapraklı Altuni Taflan)	-
38	<i>Euonymus japonica</i> (Yeşil Taflan)	-
39	<i>Euonymus japonica</i> c.v. <i>Aureus</i> (Altuni Taflan)	-
40	<i>Euonymus japonica</i> c.v. <i>Variiegata</i> (Sarı Alacalı Taflan)	-
41	<i>Euonymus fortunei</i> c.v. <i>Repens</i> (Minik Yapraklı Taflan)	-
42	<i>Ficus carica</i> (İncir)	Doğal
43	<i>Ficus elastica</i> (Kauçuk)	-
44	<i>Fraxinus excelsior</i> (Adi Dişbudak)	Doğal
45	<i>Hedera helix</i> (Orman Sarmaşığı)	Doğal
46	<i>Hedera helix</i> c.v. <i>Marginata</i> (Alacalı Orman Sarmaşığı)	-
47	<i>Hibiscus syriacus</i> (Ağaç Hatmi)	-
48	<i>Hydrangea macrophylla</i> (Ortanca)	-

Tablo 1'in devamı

49	<i>Ipomea</i> sp.	-
50	<i>Jasminum nudiflorum</i> (Gerçek Yasemin)	-
51	<i>Juglans regia</i> (Ceviz)	Doğal
52	Karışım Çim	-
53	<i>Kochia scoparia</i> (Süpürge Otu)	-
54	<i>Koelreuteria paniculata</i> (Güvey Kandili)	-
55	<i>Lagerstroemia indica</i> (Oya Ağacı)	-
56	<i>Laurocerasus officinalis</i> (Karayemiş)	Doğal
57	<i>Laurus nobilis</i> (Akdeniz Defnesi)	Doğal
58	<i>Ligustrum japonica</i> (Japon Kurtbağrı)	-
59	<i>Liriodendron tulipifera</i> (Lale Ağacı)	-
60	<i>Lonicera periclymenum</i> (Orman Hanımelisi)	-
61	<i>Magnolia grandiflora</i> (Büyük Çiçekli Manolya)	-
62	<i>Magnolia soulangeana</i> (Yaprağını Döken Manolya)	-
63	<i>Malus domestica</i> (Elma)	Doğal
64	<i>Morus alba</i> c.v. <i>Pendula</i> (Sarkık Dut)	-
65	<i>Morus alba</i> (Ak Dut)	Doğal
66	<i>Musa x paradisiaca</i> (Muz)	-
67	<i>Nasturtium</i> (Latin Çiçeği)	-
68	<i>Nerium oleander</i> (Zakkum)	Doğal
69	<i>Olea europaea</i> (Zeytin)	Doğal
70	<i>Ophiopogon</i> (Osmanlı Çimi)	-
71	<i>Oxalis acetosella</i> (Ekşi Üçgül)	-
72	<i>Paeonia arborea</i> (Odunsu Şakayık)	-
73	<i>Parthenocissus quinquefolia</i> (Beşyaprak Virjinya sarmaşığı)	-
74	<i>Parthenocissus tricuspidata</i> (Virjinya sarmaşığı)	-
75	<i>Paulownia tomentosa</i> (Pavlonya)	-
76	<i>Philadelphus coronarius</i> (Filbahri)	-
77	<i>Phoenix canariensis</i> (Feniks)	Doğal
78	<i>Picea orientalis</i> (Doğu Ladini)	-
79	<i>Picea abies</i> (Batı Ladini)	Doğal
80	<i>Picea pungens</i> c.v. <i>Glauca</i> (Mavi Ladin)	-
81	<i>Pinus nigra</i> (Karaçam)	-
82	<i>Pinus sylvestris</i> (Sarıçam)	Doğal
83	<i>Pinus pinaster</i> (Sahil Çamı)	Doğal
84	<i>Pinus radiata</i> (Monteri çamı veya <i>Radiata çamı</i>)	-
85	<i>Pirus communis</i> (Armut)	-
86	<i>Pittosporum tobira</i> c.v. <i>Nana</i> (Bodur Pitosporum)	Doğal
87	<i>Platanus orientalis</i> (Doğu Çınarı)	-
88	<i>Platycladus orientalis</i> c.v. <i>Aurea Nana</i> (Top Altuni Doğu Mazısı)	Doğal
89	<i>Platycladus orientalis</i> c.v. <i>Globosa</i> (Top Doğu Mazısı)	-
90	<i>Prunus armeniaca</i> (Kayısı)	-
91	<i>Prunus avium</i> (Kiraz)	Doğal
92	<i>Prunus cerasifera</i> c.v. <i>Atropurpurea</i> (Kırmızı Yapraklı Erik)	Doğal
93	<i>Prunus domestica</i> (Erik)	-
94	<i>Prunus persica</i> (Şeftali)	Doğal
95	<i>Pseudotsuga menziesii</i> var. <i>Viridis</i> (Yeşil Duglas)	Doğal
96	<i>Pseudotsuga menziesii</i> (Adi Duglas)	-
97	<i>Punica granatum</i> (Nar)	-
98	<i>Quercus hartwissiana</i> (Istranca Meşesi)	Doğal

Tablo 1'in devamı

99	<i>Rhododendron ponticum</i> (Mor Çiçekli Orman Gülü)	Doğal
100	<i>Robinia pseudoacacia</i> (Yalancı Akasya)	Doğal
101	<i>Rosa</i> sp. (Gül)	-
102	<i>Rudbeckia</i> sp.	-
103	<i>Salix babylonica</i> (Salkım Söğüt)	-
104	<i>Sequoia sempervirens</i> (Sahil Sekoyası)	-
105	<i>Spirea vanhouttei</i> (Keçi Sakalı)	-
106	<i>Syringa vulgaris</i> (Leylak)	-
107	<i>Tagetes erecta</i> (Kadife Çiçeği)	-
108	<i>Thuja plicata</i> (Boylu Mazı)	-
109	<i>Thuja occidentalis</i> c.v. <i>Aurea Compacta</i> (Top Batı Mazı)	-
110	<i>Thuja occidentalis</i> c.v. <i>Pyramidalis</i> (Piramit Mazı)	-
111	<i>Thuja occidentalis</i> c.v. <i>Danica</i> (Batı Mazısı)	-
112	<i>Tilia rubra</i> (Kafkas Ihlamuru)	-
113	<i>Tilia</i> sp. (Ihlamur)	Doğal
114	<i>Trachycarpus fortunei</i> (Kara Palmiye)	Doğal
115	<i>Ulmus</i> sp. (Karaağaç)	-
116	<i>Viburnum tinus</i> (Kartopu)	Doğal
117	<i>Viola tricolor</i> (Menekşe)	-
118	<i>Vitis vinifera</i> (Üzüm)	-
119	<i>Washingtonia filifera</i> (Telli Palmiye)	Doğal
120	<i>Weigelia florida</i> (Vangelya)	-
121	<i>Wisteria sinensis</i> (Mor Salkım)	-
122	Yosun	-
123	<i>Yucca filamentosa</i> (Avize)	-

3.2.4. Taksonların İstatistik Verileri

Yapılan istatistik verilere göre toplam alanda bulunan bitki taksonların, yüzde değerleri elde edilmiştir. Trabzon kentinin tarihi mekanları için kullanılan bitki taksonları öncelikli olarak sıralanmıştır. Sonuçlara bakıldığında ilk sırada %82 *Nerium oleander* (Zakkum), %73 *Hydrangea macrophylla* (Ortanca), %64 *Trachycarpus fortunei* (Kara Palmiye), %55 *Hedera helix* (Orman Sarmaşığı), *Pittosporum tobira* c.v. *Nana* (Bodur Pitosporum), %45 *Cedrus libani* (Toros Sediri), *Eriobotrya japonica* (Yeni Dünya), Karışım Çim, *Laurus nobilis* (Akdeniz Defnesi), *Ligustrum japonica* (Japon Kurtbağrı), *Pinus sylvestris* (Sarıçam), *Rosa* sp. (Gül), *Wisteria sinensis* (Mor Salkım), *Yucca filamentosa* (Avize) gibi taksonlar yer almaktadır. Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Tarihi mekanlarda belirlenen bitki taksonlarının yüzdeleri

	Bitki Taksonları	Yüzde %
1	<i>Nerium oleander</i> (Zakkum)	%82
2	<i>Hydrangea macrophylla</i> (Ortanca)	%73
3	<i>Trachycarpus fortunei</i> (Kara Palmiye)	%64
4	<i>Hedera helix</i> (Orman Sarmaşığı)	%55
5	<i>Pittosporum tobira</i> c.v. <i>Nana</i> (Bodur Pitosporum)	
6	<i>Cedrus libani</i> (Toros Sediri)	%45
7	<i>Eriobotrya japonica</i> (Yeni Dünya)	
8	Karışım Çim	
9	<i>Laurus nobilis</i> (Akdeniz Defnesi)	
10	<i>Ligustrum japonica</i> (Japon Kurtbağrı)	
11	<i>Pinus sylvestris</i> (Sarıçam)	
12	<i>Rosa</i> sp. (Gül)	
13	<i>Wisteria sinensis</i> (Mor Salkım)	
14	<i>Yucca filamentosa</i> (Avize)	%36
15	<i>Aesculus hippocastanum</i> (At Kestanesi)	
16	<i>Cercis siliquastrum</i> (Erguvan)	
17	<i>Cryptomeria japonica</i> (Japon Kriptomeryası)	
18	<i>Hibiscus syriacus</i> (Ağaç Hatmi)	
19	<i>Picea orientalis</i> (Doğu Ladini)	
20	<i>Platanus orientalis</i> (Doğu Çınarı)	
21	<i>Tilia</i> sp. (Ihlamur)	%27
22	<i>Acacia dealbata</i> (Gümüşi Akasya- Mimoza)	
23	<i>Buxus sempervirens</i> c.v. <i>rotundifolia</i> (Top Şimşir)	
24	<i>Chamaecyparis pisifera</i> c.v. <i>Boulevard</i> (Yalancı Servi)	
25	<i>Cryptomeria japonica</i> var. <i>Elegans</i> (Japon Kadife Çamı)	
26	<i>Diospyros kaki</i> (Trabzon Hurması)	
27	<i>Fraxinus excelsior</i> (Adi Dışbudak)	
28	<i>Juglans regia</i> (Ceviz)	
29	<i>Magnolia grandiflora</i> (Büyük Çiçekli Manolya)	
30	<i>Phoenix canariensis</i> (Feniks)	
31	<i>Pinus nigra</i> (Karaçam)	%18
32	<i>Acer negundo</i> (Dışbudak Yapraklı Akçaağaç)	
33	<i>Acer pseudoplatanus</i> (Dağ Akçaağacı)	
34	<i>Agave americana</i> (Sarı Sabır)	
35	<i>Betula pendula</i> (Sarkık Huş)	
36	<i>Cedrus atlantica</i> (Atlas Sediri)	
37	<i>Chamaerops humilis</i> (Bodur Yelpeze Palmiye)	
38	<i>Chrysanthemum</i> sp. (Kasımpati)	
39	<i>Cupressus sempervirens</i> var. <i>Pyramidalis</i> (Akdeniz Piramidal Servisi)	
40	Doğal Karışım Çim	
41	<i>Euonymus fortunei</i> c.v. <i>Repens Aureus</i> (Minik Yapraklı Altuni Taflan)	
42	<i>Euonymus japonica</i> c.v. <i>Variiegata</i> (Sarı Alacalı Taflan)	
43	<i>Ficus elastica</i> (Kauçuk)	
44	<i>Hedera helix</i> c.v. <i>Marginata</i> (Alacalı Orman Sarmaşığı)	
45	<i>Laurocerasus officinalis</i> (Karayemiş)	
46	<i>Malus domestica</i> (Elma)	
47	<i>Morus alba</i> c.v. <i>Pendula</i> (Sarkık Dut)	
48	<i>Ophiopogon</i> (Osmanlı Çimi)	
49	<i>Paeonia arborea</i> (Odunsu Şakayık)	

Tablo 2'nin devamı

50	<i>Parthenocissus tricuspidata</i> (Virjinya sarmaşığı)	
51	<i>Philadelphus coronarius</i> (Filbahri)	
52	<i>Picea abies</i> (Batı Ladini)	
53	<i>Picea pungens</i> c.v. <i>Glauca</i> (Mavi Ladin)	
54	<i>Platycladus orientalis</i> c.v. <i>Aurea Nana</i> (Top Altuni Doğu Mazısı)	
55	<i>Platycladus orientalis</i> c.v. <i>Globosa</i> (Top Doğu Mazısı)	
56	<i>Prunus avium</i> (Kiraz)	
57	<i>Prunus cerasifera</i> c.v. <i>Atropurpurea</i> (Kırmızı Yapraklı Erik)	
58	<i>Punica granatum</i> (Nar)	
59	<i>Salix babylonica</i> (Salkım Söğüt)	
60	<i>Sequoia sempervirens</i> (Sahil Sekoyası)	
61	<i>Syringa vulgaris</i> (Leylak)	
62	<i>Thuja plicata</i> (Boylu Mazı)	
63	<i>Thuja occidentalis</i> c.v. <i>Pyramidalis</i> (Piramit Mazı)	
64	<i>Ulmus</i> sp. (Karaağaç)	
65	<i>Vitis vinifera</i> (Üzüm)	
66	<i>Albizzia julibrissin</i> (Gülbrişim)	
67	<i>Abies nordmanniana</i> (Doğu Karadeniz Göknarı)	
68	<i>Abutilon hybridum</i> (Hint Gülü)	
69	<i>Begonia</i> sp. (Begonya)	
70	<i>Brassica</i> sp. (Süs Lahanası)	
71	<i>Buddleia davidii</i> (Kelebek Çalı)	
72	<i>Castanea sativa</i> (Anadolu Kestanesi)	
73	<i>Catalpa bignonioides</i> (Katalpa veya Sigara Ağacı)	
74	<i>Cedrus deodora</i> (Himalaya Sediri)	
75	<i>Citrus sinensis</i> (Mandalina)	
76	<i>Corylus avellana</i> (Fındık)	
77	<i>Cupressus arizonica</i> (Arizona Servisi)	
78	<i>Cupressus sempervirens</i> (Adi Servisi)	
79	<i>Cupressus macrocarpa</i> "Goldcrest" (Limon Servi)	
80	<i>Cydonia oblonga</i> (Ayva)	
81	<i>Dahlia</i> sp. (Yıldız Çiçeğı)	
82	<i>Deutzia scabra</i> (Havlu Püskülü)	%9
83	<i>Euonymus japonica</i> (Yeşil Taflan)	
84	<i>Euonymus japonica</i> c.v. <i>Aureus</i> (Altuni Taflan)	
85	<i>Euonymus fortunei</i> c.v. <i>Repens</i> (Minik Yapraklı Taflan)	
86	<i>Ficus carica</i> (İncir)	
87	<i>Ipomea</i> sp.	
88	<i>Jasminum nudiflorum</i> (Gerçek Yasemin)	
89	<i>Kochia scoparia</i> (Süpürge Otu)	
90	<i>Koelreuteria paniculata</i> (Güvey Kandili)	
91	<i>Lagerstroemia indica</i> (Oya Ağacı)	
92	<i>Liriodendron tulipifera</i> (Lale Ağacı)	
93	<i>Lonicera periclymenum</i> (Orman Hanımelisi)	
94	<i>Magnolia soulangeana</i> (Yaprağını Döken Manolya)	
95	<i>Morus alba</i> (Ak Dut)	
96	<i>Musa x paradisiaca</i> (Muz)	
97	<i>Nasturtium</i> (Latin Çiçeğı)	
98	<i>Olea europaea</i> (Zeytin)	
99	<i>Oxalis acetosella</i> (Ekşi Üçgül)	

Tablo 2'nin devamı

100	<i>Parthenocissus quinquefolia</i> (Beşyaprak Virjinya sarmaşığı)
101	<i>Paulownia tomentosa</i> (Pavlonya)
102	<i>Pinus pinaster</i> (Sahil Çamı)
103	<i>Pinus radiata</i> (Monteri çamı veya <i>Radiata çamı</i>)
104	<i>Pirus communis</i> (Armut)
105	<i>Prunus armeniaca</i> (Kayısı)
106	<i>Prunus domestica</i> (Erik)
107	<i>Prunus persica</i> (Şeftali)
108	<i>Pseudotsuga menziesii</i> var. <i>Viridis</i> (Yeşil Duglas)
109	<i>Pseudotsuga menziesii</i> (Adi Duglas)
110	<i>Quercus hartwissiana</i> (Istranca Meşesi)
111	<i>Rhododendron ponticum</i> (Mor Çiçekli Orman Gülü)
112	<i>Robinia pseudoacacia</i> (Yalancı Akasya)
113	<i>Rudbeckia</i> sp.
114	<i>Spirea vanhouttei</i> (Keçi Sakalı)
115	<i>Tagetes erecta</i> (Kadife Çiçeği)
116	<i>Thuja occidentalis</i> c.v. <i>Aurea Compacta</i> (Top Batı Mazı)
117	<i>Thuja occidentalis</i> c.v. <i>Danica</i> (Batı Mazısı)
118	<i>Tilia rubra</i> (Kafkas İhlamuru)
119	<i>Viburnum tinus</i> (Kartopu)
120	<i>Viola tricolor</i> (Menekşe)
121	<i>Washingtonia filifera</i> (Telli Palmiye)
122	<i>Weigelia florida</i> (Vangelya)
123	Yosun

Araştırmamın bu bölümünde tarihi mekanlarda kullanılan bitki taksonlarının adedi verilmiştir. En fazla tür sayısının bulunduğu tarihi mekana Ayasofya müzesi diyebiliriz. Ağaçlarda 23, ağaççıklarda 17, çalılarda 15, yerörtücülerde 3, çimlerde 1 olmak üzere toplamda 59 farklı bitki taksonuna sahiptir. İkinci sırayı Atatürk Köşkü almaktadır. Ağaçlarda 16, ağaççıklarda 6, çalılarda 14, yerörtücülerde 12, çimlerde 2 olmak üzere toplamda 50 farklı bitki taksonuna sahiptir. Üçüncü sırada Gülbahar Hatun Camii ve Türbesi bulunmaktadır. Ağaçlardan 20, ağaççıklardan 8, çalılardan 11, yerörtücülerden 0, çimlerden 1 olmak üzere toplamda 40 farklı bitki taksonu mevcuttur. Dördüncü sırada toplam takson sayısı 26 olan Trabzon Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü vardır. Ağaçlardan 13, ağaççıklardan 6, çalılardan 5, yerörtücülerden 1, çimlerden 1 takson kullanılarak bitki tasarımı gerçekleştirilmiştir. Beşinci sırada ise Kanuni Anadolu Lisesi ve Trabzon Müzesidir. Kanuni Anadolu Lisesinde ağaçlardan 10, ağaççıklardan 2, çalılardan 5, yerörtücülerden 2, çimlerden 2 olmak üzere toplamda 21 farklı bitki taksonu mevcuttur. Bir diğer alanımız ise yine toplamda 21 takson bulunduran Trabzon Müzesidir. Ağaçlardan 5, ağaççıklardan 2, çalılardan 11, yerörtücülerden 2, çimlerden 1 takson kullanılmıştır.

Yedinci sırada Mimarlar Odası bulunmaktadır. Ağaçlardan 8, ağaççıklardan 1, çalılardan 3, yerörtücülerden 1, çimlerden 1 olmak üzere toplamda 14 farklı bitki taksonu mevcuttur. Sekizinci sırada Bölge İdare Mahkemesi yer almaktadır. Ağaçlardan 4, ağaççıklardan 3, çalılardan 3, yerörtücülerden 2, çimlerden 0 olmak üzere toplamda 12 farklı bitki taksonu bulunmaktadır. Trabzonspor Müzesi dokuzuncu sırada yer almaktadır. Ağaçlardan 2, ağaççıklardan 2, çalılardan 3, yerörtücülerden 3, çimlerden 0 olmak üzere toplamda 10 farklı bitki taksonu mevcuttur. Onuncu sırada Ziraat Bankası vardır. Ağaçlardan 6, ağaççıklardan 1, çalılardan 1, yerörtücülerden 0, çimlerden 1 olmak üzere toplamda 9 farklı bitki taksonu mevcuttur. Son olarak onbirinci sırada ise Hamza Paşa Camii ve Türbesi bulunmaktadır. En az taksona sahip olan bu alanda, ağaçlardan 2, ağaççıklardan 0, çalılardan 2, yerörtücülerden 1, çimlerden 0 olmak üzere toplamda 5 farklı bitki taksonuna rastlamaktayız. Yapılan bu çalışmalar tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Tarihi mekanlarda kullanılan toplam takson sayıları

Alan No	İsim	Toplam Takson Sayısı	Ağaçlar	Ağaççıklar	Çalılar	Yerörtücüler	Çimler
1	Atatürk Köşkü	50	16	6	14	12	2
2	Ayasofya Müzesi	59	23	17	15	3	1
3	Gülbahar Hatun Cami Ve Türbesi	40	20	8	11	0	1
4	Bölge İdare Mahkemesi	12	4	3	3	2	0
5	Hamza Paşa Cami Ve Türbesi	5	2	0	2	1	0
6	Trabzon Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü	26	13	6	5	1	1
7	Kanuni Anadolu Lisesi	21	10	2	5	2	2
8	Trabzon Müzesi	21	5	2	11	2	1
9	Trabzonspor Müzesi	10	2	2	3	3	0
10	Ziraat Bankası	9	6	1	1	0	1
11	Mimarlar Odası	14	8	1	3	1	1

3.3. Araştırma Alanına Ait Bulgular

Kanuni avlusunun toplam alanı 3262 m², yeşil alan ise 2652 m²'dir (Şekil 30).

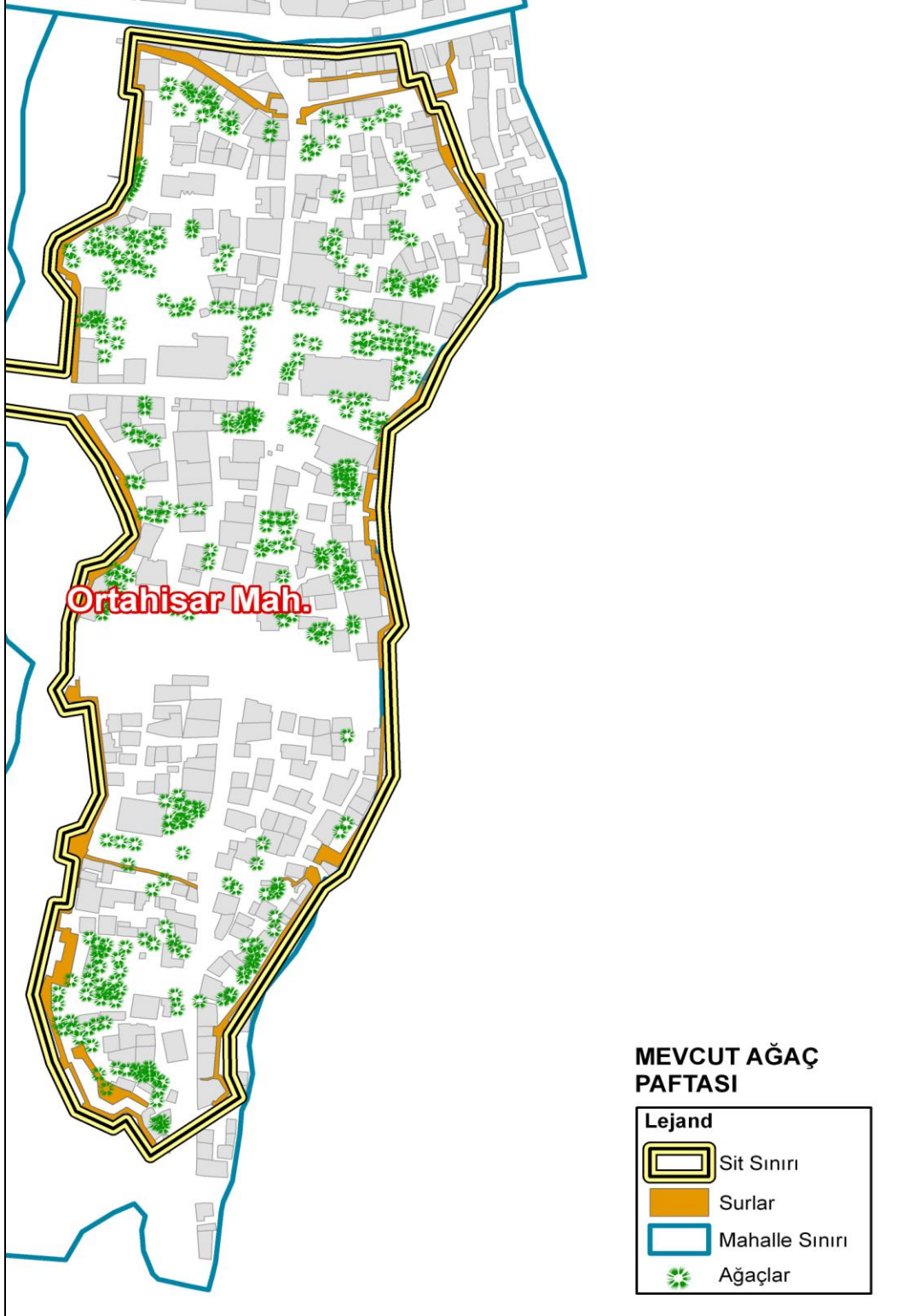

Toplam Alan: 3 262 m², Yeşil Alan: 2652 m² (81 %)
Herdem yeşil bitki yüzdesi: 64 %

Şekil 30. Ortahisar-Kanuni avlusu (Yalçınalp, 2011)

Ortahisar-Kanuni Avlusunda Tespit Edilen Bitki Taksonları: Trabzon Ortahisar mahallesi Kanuni Avlusu içerisinde bulunan mevcut bitkiler tespit edilmiştir. Bunlar *Acacia dealbata* (Mimoza), *Platycladus orientalis* c.v. *Globosa* (Top Doğu Mazısı) , *Cedrus libani* (Toros Sediri), *Citrus chinensis* (Mandalina), *Cupressus macrocarpa* "Gold Grest" (Monteri Servisi), *Eriobotrya japonica* (Yeni Dünya), *Euonymus japonica* (Japon Taflanı) , *Hedera helix* (Orman Sarmaşığı), *Laurus nobilis* (Akdeniz Defnesi), *Ligustrum japonica* (Japon Kurtbağrı), *Nerium oleander* (Zakkum), *Picea orientalis* (Doğu Ladini), *Picea pungens* "Glauc" (Mavi Ladin), *Pinus sylvestris* (Sarıçam), *Pinus stobus* (Veymut Çamı), *Sequoia sempervirens* (Sahil Sekoyası), *Thuja occidentalis* "Pyramidalis" (Piramit Batı Mazı), *Viburnum tinus* (Defne Kartopu), *Yucca filamentosa* (Avize), *Phoenix canariensis* (Feniks), *Hydrangea macrophylla* (Ortanca), *Wisteria sinensis* (Mor Salkım), *Cryptomeria japonica* (Japon Kriptomeryası), *Platanus orientalis* (Doğu Çınarı), *Cercis siliquastrum* (Erguvan), *Rosa* sp. (Gül), *Juglans regia* (Ceviz), *Spiraea bumalda* (Keçi Sakalı), *Pittosporum tobira* "Nana" (Bodur Pitosporum), *Pyracantha coccinea* (Ateş

Dikeni), *Cupressus arizonica* (Arizona Servi), *Morus alba* (Ak Dut), *Prunus* sp. (Erik), *Punica granatum* (Nar), *Cornus mas* (Kızılcık), *Tilia phylatyphyllos* (Ihlamur) (Şekil 31).

Şekil 31. Ortahisar mahallesi mevcut bitki paftası (Acar, 2011)

3.4. Kanuni Avlusu Bitkilendirme Senaryolarını Açık-Kapalı Mekan Yaklaşımına Göre Geliştirme

Tez çalışmasının bu bölümünde, bitkilendirme senaryoları geliştirirken açık-kapalı mekan yaklaşımlarını ele alarak oluşturulacaktır. Açık-kapalı mekan çalışmalarına bakıldığında, bir mekan tasarımında doluluk boşluk dengesinin olması gerektiği savunulmaktadır. Robinson, 2004'e göre; Bir mekanın yaşam alanı belirlenmelidir. Bu yaşam alanını tam anlamıyla kapatmak yada muhafaza etmek anlamına gelmez. Bir boşluğu çevreleyen yapı ve elemanlar, mekan ile dış dünya arasındaki farklılığı oluşturur. Bu açıklığın konumu ve dizaynı, boşluklar arasında oluşan etkinlik alanlarını ortaya çıkarmaktadır. Bu durum mekansal alan içerisindeki iletişim ve ilişkilerle yapılı ve alanın potansiyel dizaynı için de önemlidir. Sınırların oluşması sonrası, oran ve geçirgenliğini değiştirerek, farklı kullanımlar ve etkiler için boş alanları düzenleyebiliriz. Kapalılık derecelerine bakılarak sistematik bir yaklaşım getirilebilir fakat amaç, yaklaşımdaki esnekliği sınırlandırmadan mümkün olduğunca tasarımdaki temel ilkeleri kurmaktır. Kapalılık dereceleri şu şekilde sıralanabilir.

360 derece kapalılık dört tarafı kapalı mekanlar: Bu tip mekanlar alanın daha çok içe dönük karakterini ortaya çıkarır. Dış dünya ile çok fazla ilişkisi yoktur. Siteler, konut çevresi için uygun yaklaşımlardır. Tarihi dönemler içerisinde park ve bahçelerde yaygın kullanılmış bir uygulamadır.

270 derece kapalılık üç tarafı kapalı mekanlar: Bu tür kapalılık alanda hem korunma hem görünüm sağlar. Ağaçlık alanların kapatılması, onlara ayrı bir bölüm olma özelliği ve yüksek derecede korunma sağlar. Geniş manzaralı alanların yanı sıra bahçe ve oyun alanları için uygun bir yaklaşımdır.

180 derece kapalılık iki tarafı kapalı mekanlar: Bu tür yaklaşımlar L biçiminde ve C biçiminde olabilirler. Bu yaklaşımlarda daha çok alanın konumu göz önüne alınmaktadır. Güneşlenme yönü ve rüzgar yönü bu tasarım yaklaşımında etkilidir. İki kısma bölünmüş kapalı bölümler, geniş bir kitle sınırlarının oluşmasından dolayı, daha çok özgür olabilecekleri hareket alanları oluşturabilirler (Robinson, 2004).

Meydan, park ve avlu gibi düzenlemelerde yapılacak olan tasarımlarda kullanılacak olan yapı ve donatı malzemeleri, bitkiler o alanı kullanacak olan kişiler üzerinde farklı psikolojik etkiler yaratmaktadır. İnsan psikolojisi, her zaman korunmak ve güvende olmak ister. Bu yüzden yapılacak olan bir tasarımda, kullanıcının oturduğunda veya beklediğinde

istediği, ona güvende ve rahat hissetmesini sağlayacağı bir kapalı mekandır (Hsieh ve Lee, 2010).

Bu tez çalışmasında senaryolar geliştirirken, ilk olarak alan sokak, avlu ve bina düzeyinde 3 bölüme ayrılmıştır. Sonrasında mevcut olan her 3 sokak için farklı kapalılık yaklaşımı, avludan 6 değişik açıdan görünüş için farklı kapalılık yaklaşımı, 6 bina için farklı kapalılık yaklaşımı yapılmıştır. Yaklaşımlar yapılırken, Trabzon’da 11 farklı tarihi mekanda tespit edilen bitki türlerinin (oğunlukla) lkemiz için doğal olanları tercih edilmiştir. Alanın genelinde kullanılan bitki türlerini sıralamak gerekirse; *Abies nordmanniana* (Doğu Karadeniz Göknarı), *Betula pendula* (Sarkık Huş), *Castanea sativa* (Anadolu Kestanesi), *Cedrus libani* (Toros Sediri), *Cercis siliquastrum* (Erguvan), *Laurocerasus officinalis* (Karayemiş), *Nerium oleander* (Zakkum), *Platanus orientalis* (Doğu ınarı), *Hedera helix* (Orman Sarmaşığı), *Cupressus sempervirens* var. *Pyramidalis* (Akdeniz Piramidal Servisi), *Punica granatum* (Nar) 11 tanesi doğal, *Thuja occidentalis* “*Pyramidalis*” (Piramit Batı Mazı), *Pittosporum tobira* var. *Nana* (Bodur Pitosporum), *Ligustrum japonica* (Japon Kurtbağrı), *Hydrangea macrophylla* (Ortanca), *Trachycarpus fortunei* (Kara Palmiye) gibi doğal olmayan bitki türleride kullanılmıştır. Bu bitkiler ise ülkemizde doğal olarak yetişmemesine rağmen tarihi çevrede çok fazla kullanılan bitki türleri olmuştur. Kullanılan bilgisayar programı içerisinde bulunan bitki çeşitliliği azlığından, birebir veya bu türlere ölçü, biçim, form, renk itibariyle en yakın olanlar tercih edilmiştir.

Yapılan simülasyonlarda açık mekan yaklaşımları çim, yerörtücü ve çalı gibi bitki türlerinin tek veya hepsi bir arada olabilecek şekilde oluşturulan bitki kompozisyonlarla ifade edilmiştir. Kısmen kapalı mekan yaklaşımları çim, yerörtücü, çalı gibi bitki türleri birarada, ağaç türü tek başına veya ağaççık türü birkaç tane olacak şekilde bitki kompozisyonu yapılmıştır. Kapalı mekan yaklaşımında ise çim, yerörtücü, çalı, ağaççık ve ağaçların bulunduğu yoğun bir bitki kompozisyonu görmekteyiz. Sokakta her iki tarafı kuşatan, avluda alanı saran ve gölge oluşturun, binada cepheyi kısmen veya tamamen kapatan ağaççık ve ağaç türleri kullanılmıştır. Aynı zamanda kapalılığın derecesini bitki türü ve ölçülerinin belirlediği gibi doku ve formuda önemli etkenler arasındadır.

İlk olarak çalışma alanımın açık mekan, kısmen kapalı mekan ve kapalı mekan simülasyonlarının genel perspektifleri şekil 32, şekil 33 ve şekil 34’da sırası ile verilmiştir.

Şekil 32. Ortahisar Kanuni Avlusu açık mekan yaklaşımının genel perspektif simülasyonu

Şekil 33. Ortahisar Kanuni avlusu kısmen kapalı mekan yaklaşımının genel perspektif simülasyonu

Şekil 34. Ortahisar Kanuni avlusu kapalı mekan yaklaşımının genel perspektif simülasyonu

3.4.1. Tarihi Çevrede Sokak Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonları

Çalışma alanını çevreleyen 3 farklı sokak açık-kapalı mekan yaklaşımları ele alınarak simülasyonlar yapılmıştır.

NO:1	Ortahisar-Amasya Cami Sokak
	
<p>Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Grup, kitle ve şerit</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Perdeleme, yönlendirme ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 35. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı

NO:2

Ortahisar-Amasya Cami Sokak

Mevcut bitki türü: Ağaçlık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter, grup ve şerit yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Perdeleme, yönlendirme ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 36. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı

NO:3	Ortahisar-Amasya Cami Sokak
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, ağaçcık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Grup, şerit, soliter yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, perdeleme, yönlendirme ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 37. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

NO:4	Ortahisar-Zağnos Caddesi
	
<p>Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Yönlendirme ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 38. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı

NO:5	Ortahisar-Zağnos Caddesi
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Yönlendirme ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 39. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı

NO:6	Ortahisar-Zağnos Caddesi
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, ağaçcık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, perdeleme, yönlendirme ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 40. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

NO:7

Ortahisar-Fatih Cami Sokak

Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Yönlendirme ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 41. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı

NO:8	Ortahisar-Fatih Cami Sokak
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, yönlendirme ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 42. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı

NO:9	Ortahisar-Fatih Cami Sokak
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, ağaçcık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, yönlendirme ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 43. Tarihi çevrede sokak düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

3.4.2. Tarihi Çevrede Avlu Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonları

Çalışmanın bu bölümünde, Kanuni avlusuna farklı görünüşlerden bakılarak, açık-kapalı mekan yaklaşımları ile simülasyonlar yapılmıştır.

NO:10	Kanuni Avlusu Kuzeyden Görünüş
	
<p>Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 44. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı

NO:11

Kanuni Avlusu Kuzeyden Görünüş

Mevcut bitki türü: Ağaçcık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 45. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı

NO:12

Kanuni Avlusu Kuzeyden Görünüş

Mevcut bitki türü: Ağaç, ağaçcık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 46. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

NO:13	Kanuni Avlusu Kuzeybatıdan Görünüş
	
<p>Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 47. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı

NO:14

Kanuni Avlusu Kuzeybatıdan Görünüş

Mevcut bitki türü: Ağaç, ağaçcık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, odak oluşturma ağaç altı oturma ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 48. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı

NO:15

Kanuni Avlusu Kuzeybatıdan Görünüş

Mevcut bitki türü: Ağaç, ağaçcık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, odak oluşturma ağaç altı oturma ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 49. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

NO:16	Kanuni Avlusu Batıdan Görünüş
	
<p>Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 50. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı

NO:17

Kanuni Avlusu Batıdan Görünüş

Mevcut bitki türü: Ağaçcık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, odak oluşturma ağaç altı oturma ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 51. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı

NO:18	Kanuni Avlusu Batıdan Görünüş
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaçlık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, odak oluşturma ağaç altı oturma ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 52. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

NO:19

Kanuni Avlusu Güneybatıdan Görünüş

Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 53. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı

NO:20

Kanuni Avlusu Güneybatıdan Görünüş

Mevcut bitki türü: Ağaçlık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Odak oluşturma ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 54. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı

NO:21	Kanuni Avlusu Güneybatıdan Görünüş
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, ağaçcık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Odak oluşturma, gölgeleme, ağaç altı oturma ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 55. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

NO:22	Kanuni Avlusu Güneyden GrnŖ
	
<p>Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü kullanılmıŖtır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaŖımı yapılmıŖtır.</p> <p>Bitkilerin tasarım iŖlevi: Odak oluŖturma ve sınır oluŖturma Ŗeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaŖımı yapılmıŖtır.</p>	

Ŗekil 56. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaŖımı

NO:23

Kanuni Avlusu Güneyden Görünüş

Mevcut bitki türü: Ağaççık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Odak oluşturma, gölgeleme ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 57. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı

NO:24	Kanuni Avlusu Güneyden Görünüş
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, Ağaçcık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Odak oluşturma, gölgeleme, ağaç altı oturma ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 58. Tarihi çevrede avlu düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

NO:25	Kanuni Avlusu Doğudan G6r6n6ř
	
<p>Mevcut bitki t6r6: Çalı ve yer6rt6c6 kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Odak oluşturma ve sınır oluşturma şeklinindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

şekil 59. Tarihi çevrede avlu d6zeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı

NO:26

Kanuni Avlusu Doğudan G6r6n6ř

Mevcut bitki t6r6: Ağaç, ağaçcık, çalı ve yer6rt6c6 kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Odak oluşturma, g6lgeleme ve sınır oluşturma şeklinde dir.

Kapalılık derecesi: Kıs men kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.

şekil 60. Tarihi çevrede avlu d6zeyinde bitkilendirme tasarımı kıs men kapalı mekan yaklaşımı

NO:27	Kanuni Avlusu Doğudan G6r6n6ş
	
<p>Mevcut bitki t6r6: Ağaç, ağaçcık, çalı ve yer6rt6c6 kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter, kitle ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Odak oluşturma, g6lgeleme, ağaç altı oturma ve sınır oluşturma şeklinde dir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

şekil 61. Tarihi çevrede avlu d6zeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

3.4.3. Tarihi evrede Bina D6zeyinde Bitkilendirme Tasarım Sim6lasyonları

Bu b6l6mde yapılar d6ř6n6lerek, bina d6zeyinde açık kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.

NO:28	Kanuni Avlusu Oda Cafe
	
<p>Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Sınır ve odak oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 62. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı

NO:29	Kanuni Avlusu Oda Cafe
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 63. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı

NO:30

Kanuni Avlusu Oda Cafe

Mevcut bitki türü: Ağaç, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, odak ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 64. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

NO:31

Kanuni Avlusu Eski Tömer Binası

Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Odak ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 65. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı

NO:32	Kanuni Avlusu Eski Tömer Binası
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Odak ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 66. Tarihi Çevrede Bina Düzeyinde Bitkilendirme Tasarımı Kısmen Kapalı Mekan Yaklaşımı

NO:33	Kanuni Avlusu Eski Tömer Binası
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, odak ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 67. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

NO:34

Kanuni Avlusu Kanuni Evi

Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Odak ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 68. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı

NO:35

Kanuni Avlusu Kanuni Evi

Mevcut bitki türü: Ağaç, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, odak ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 69. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı

NO:36

Kanuni Avlusu Kanuni Evi

Mevcut bitki türü: Ağaç, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, odak ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 70. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

NO:37

Kanuni Avlusu Trabzon Belediyesi Park Bahçeler Müdürlüğü

Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Odak ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 71. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı

NO:38	Kanuni Avlusu Trabzon Belediyesi Park Bahçeler Müdürlüğü
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, ağaççık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Odak ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 72. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı

NO:39	Kanuni Avlusu Trabzon Belediyesi Park Bahçeler Müdürlüğü
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, ağaçcık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, odak ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 73. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

NO:40	Kanuni Avlusu Trabzon Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü
	
<p>Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Odak oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 74. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı

NO:41	Kanuni Avlusu Trabzon Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaçcık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Odak ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 75. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı

NO:42	Kanuni Avlusu Trabzon Röleve ve Anıtlar Müdürlüğü
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, Ağaçcık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, odak ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

Şekil 76. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

NO:43

Kanuni Avlusu Ortahisar (Fatih) Camii

Mevcut bitki türü: Çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Odak ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Açık mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 77. tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı açık mekan yaklaşımı

NO:44

Kanuni Avlusu Ortahisar (Fatih) Camii

Mevcut bitki türü: Ağaç, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.

Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.

Bitkilerin tasarım işlevi: Odak ve sınır oluşturma şeklindedir.

Kapalılık derecesi: Kısmen kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.

Şekil 78. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kısmen kapalı mekan yaklaşımı

NO:45	Kanuni Avlusu Ortahisar (Fatih) Camii
	
<p>Mevcut bitki türü: Ağaç, ağaçcık, çalı ve yerörtücü kullanılmıştır.</p> <p>Bitkilendirme teknikleri: Soliter ve grup yaklaşımı yapılmıştır.</p> <p>Bitkilerin tasarım işlevi: Gölgeleme, yönlendirme, odak ve sınır oluşturma şeklindedir.</p> <p>Kapalılık derecesi: Kapalı mekan yaklaşımı yapılmıştır.</p>	

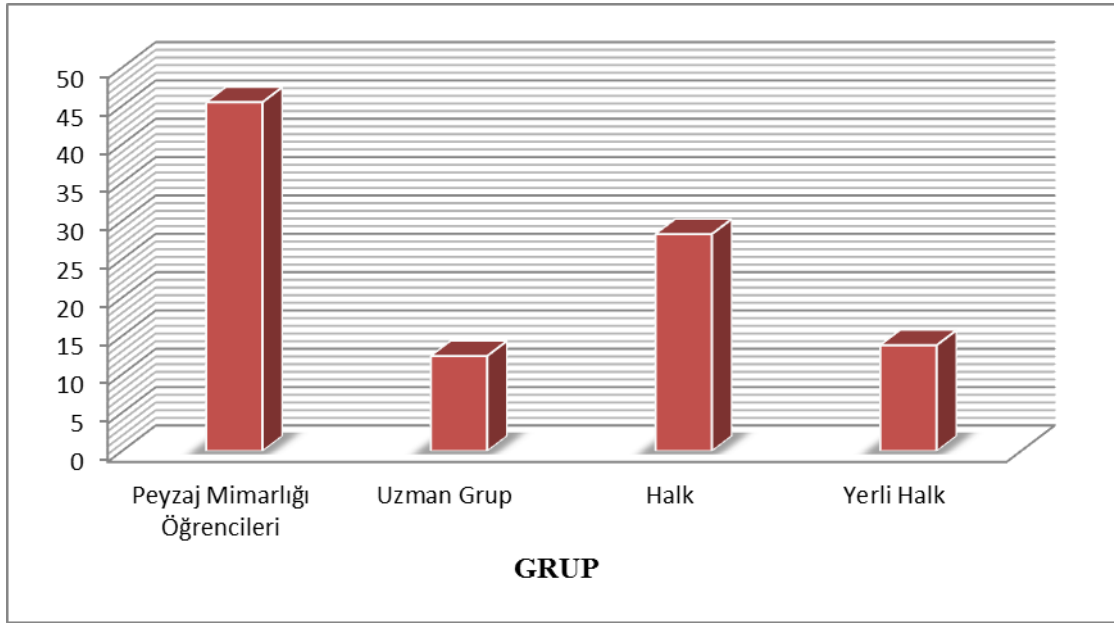
Şekil 79. Tarihi çevrede bina düzeyinde bitkilendirme tasarımı kapalı mekan yaklaşımı

3.5. Ortahisar Kanuni Avlusu Değerlendirilmesinde Anketörlere Ait özellikler

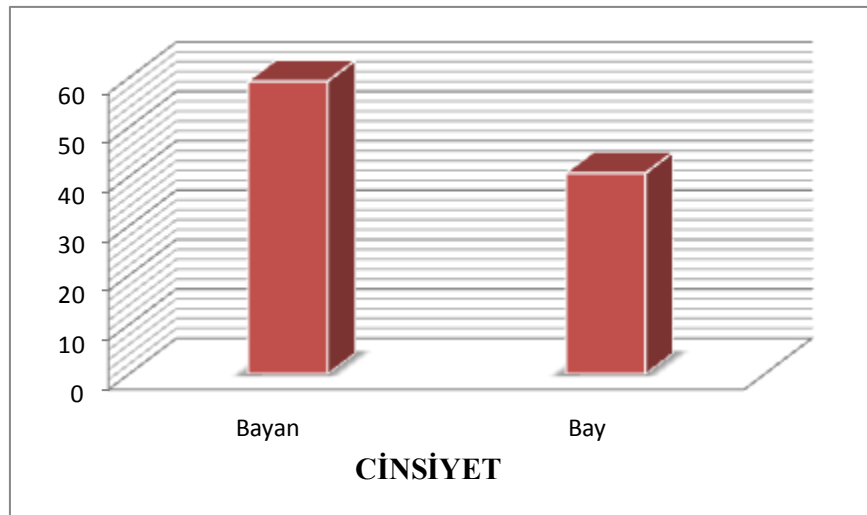
Yapılan anket çalışmasında, anketörlerin sosyo-demografik özellikleri belirlenmiştir. Ankete toplamda 145 kişi katılmıştır. Anketörleri gruplara ayırdığımızda peyzaj mimarlığı öğrencileri, uzman grup, halk ve yerli halk olmak üzere 4 sınıf oluşmuştur. Bunlar 66 kişi %45,5 ile peyzaj mimarlığı öğrencilerini, 18 kişi %12,4 ile uzman grubu, 41 kişi %28,3 ile halkı, 20 kişi %13,8 ile yerli halkı oluşturmaktadır. Anketörlerin 86'sı (%59,3) bayan, 59'u (%40,7) baydır. Kişilerin yaş durumlarına bakıldığında 13 kişi (%9,0) 0-20 yaş grubuna, 81 kişi (%55,9) 20-30 yaş grubuna, 37 kişi (%25,5) 30-40 yaş grubuna, 14 kişi de (%9,7) 40+ yaş grubuna dahildir. Ankete katılanların eğitim durumları, 11 kişi (%7,6) ilkokul, 24

kişi (%16,6) lise, 110 kişi de (%75,9) üniversite mezunu olarak belirlenmiştir. Anketörlerin meslek grupları incelendiğinde ise, 70 kişi (%48,3) öğrenci, 13 kişi (%9,0) akademisyen, 62 kişi (%42,8) diğer meslek grupları olarak belirlenmiştir.

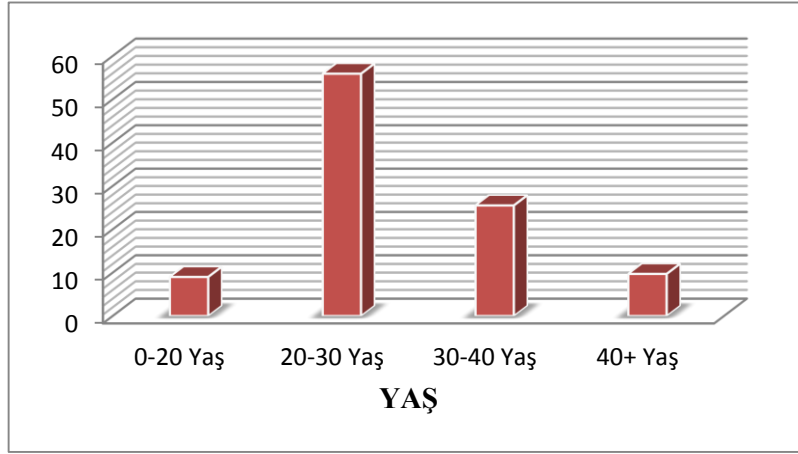
Anketörlere ait kişisel bilgiler, gruplar (Şekil 80), cinsiyet (Şekil 81), yaş (Şekil 82), eğitim durumu (Şekil 83), meslek (Şekil 84) gibi faktörlerin yüzde değerleri aşağıdaki grafiklerde verilmektedir.

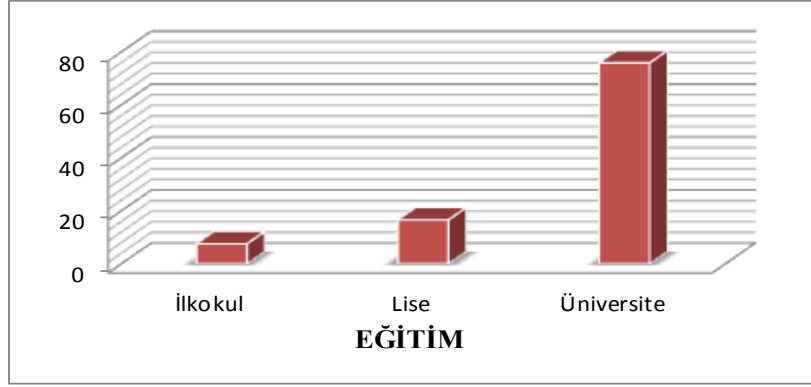
Şekil 80. Ankete katılanların gruplarını gösteren yüzde grafiği

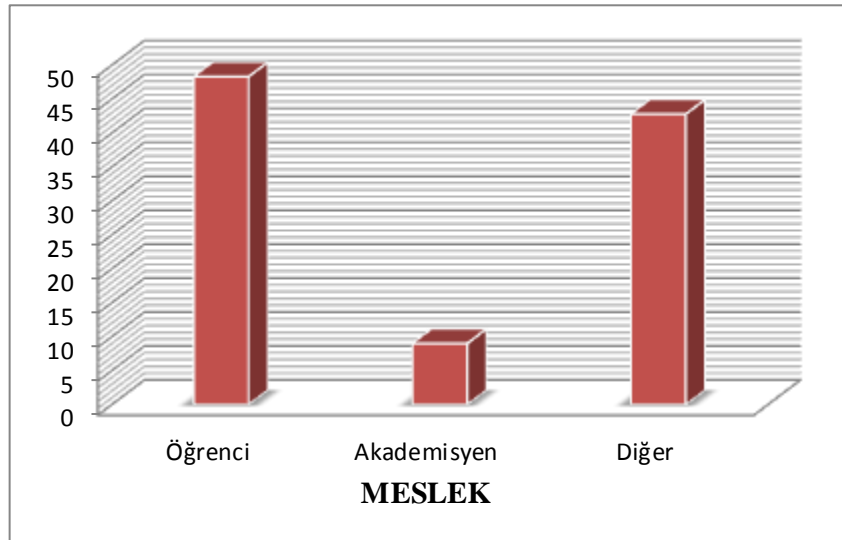
Şekil 81. Ankete katılanların cinsiyet durumunu gösteren yüzde grafiği

Şekil 82. Ankete katılanların yaş durumunu gösteren yüzde grafiği

Şekil 83. Ankete katılanların eğitim durumunu gösteren yüzde grafiği

Şekil 84. Ankete katılanların meslek durumunu gösteren yüzde grafiği

3.5.1. Ortahisar Kanuni Avlusu Mevcut Alana Ait Değerlendirmeler

Mevcut alanın değerlendirilmesinde kullanıcılar ile olan ilişkileri bu bölümde sunulmuştur. Gruplara bakıldığında gezmek, oturmak ve iş için alanı kullananlar, yerli halk ile ilişkilidir yani Ortahisar'da oturan insanlar çoğunlukla alanı kullanmaktadır. Yine yerli halkın, alana gitme sıklıkları ve alanda zaman geçirmesi diğer kullanıcılardan daha fazladır. Mevcut alanın tarihi dokuyu yansıtmaması konusunda, yerli halk daha baskındır. Peyzaj mimarlığı öğrencileri ve uzman gruba doğru giden bir skalada, mevcut alanda kitle bitki kullanımları, yerli halk ise soliter bitki kullanımları ile tercihlerini belirtmişlerdir. Bitki türü seçimlerinde ise yerörtücü bitkiler yerli halkın tercihleri arasında olmuştur.

Cinsiyete göre bakıldığında da, alanı kullanan erkeklerin sayısı, bayanlara göre fazla olduğu görülmüştür.

Yaş grubuna bakıldığında 30 ve üstü yaş arası kullanıcılar oturmak için bu alanı daha çok tercih ettiği görülmüştür. Yine aynı yaş grubu alanı kullanım sıklığı ve vakit geçirme süresi ile ilişkilidir. Kitle bitki kullanımlarını 0-30 yaş aralığı, soliter bitki, yerörtücü ve çim bitki kullanımlarını 30 ve üstü yaş aralığı tercih etmiştir.

Eğitim durumu ele alındığında ise genel olarak negatif bir ilişki görülmektedir. İlkokul ve çok az sayıda lise mezunu kullanıcılar, alanı oturmak ve iş için tercih etmektedir. Yine aynı grup Kanuni Avlusunun mevcut bitkilendirme tasarımını beğenmekte ve tarihi dokuyu yansıtmakta olduğunu belirtmektedir. Bitki türü olarak yerörtücü ve çim kullanılmasını ve soliter bitki kullanımlarını tercih etmektedir.

Akademisyen ve diğer meslek grupları alanı gezmek, oturmak ve iş için tercih edenler arasındadır. Bu grup, mevcut alanın tarihi dokuyu iyi yansıtmamakta olduğunu belirtmişlerdir. Bitki kullanımlarında soliter bitki tercihler arasında iken kitle bitki kullanımları tercih edilmemiştir. Yerörtücü ve çim bitki türleri kullanılmasını tercih edilmiştir. Korelasyon analizinde çıkan değerler tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Mevcut alanın değerlendirilmesinde korelasyon analizi

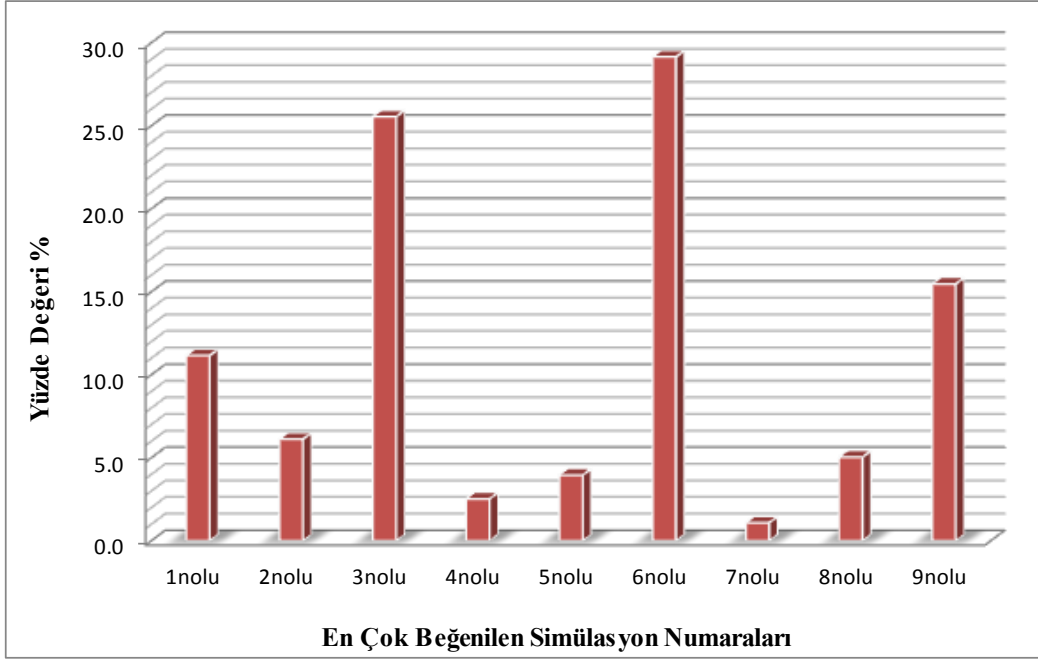
	Grup	Cinsiyet	Yaş	Eğitim	Meslek
Gezmek	0,31**	0,24**	0,10	-0,14	0,31**
Oturmak	0,30**	-0,04	0,28**	-0,27**	0,24**
Beklemek	-0,06	-0,09	-0,05	0,06	-0,06
İş	0,34**	0,13	0,20*	-0,24**	0,26**
Geçiş	-0,15	-0,09	0,01	0,13	-0,11
Diğer	-0,01	0,04	-0,13	-0,05	-0,03
Soru2	0,30**	-0,02	0,18*	-0,12	0,30**
Soru3	0,39**	0,05	0,19*	-0,33**	0,32**
N1	-0,14	-0,06	-0,15	0,32**	-0,01
N2	-0,01	0,06	-0,01	-0,05	-0,01
N3	0,48**	0,09	0,39**	-0,56**	0,36**
Soru4	0,63**	0,14	0,27**	-0,40**	0,47**
Soru5	-0,05	0,14	0,05	0,10	0,08
N1	0,08	0,03	0,05	-0,11	0,01
N2	0,02	0,00	-0,04	-0,03	-0,03
N3	-0,01	0,05	0,01	0,09	0,09
Kitle	-0,26**	-0,07	-0,21*	0,09	-0,28**
Grup	-0,05	0,08	0,04	-0,06	-0,07
Şerit	-0,08	0,00	-0,14	-0,03	-0,11
Soliter	0,36**	-0,01	0,24**	-0,19*	0,40**
Ağaç	-0,11	-0,09	-0,11	0,06	-0,04
Ağaçcık	-0,02	0,08	-0,04	-0,09	-0,03
Çalı	0,03	-0,04	0,04	-0,04	-0,02
Yerörtücü	0,37**	0,21*	0,20*	-0,25**	0,32**
Çim	0,24**	0,14	0,31**	-0,25**	0,25**

(**p<0.01 *p< 0.05)

3.5.2. Ortahisar Kanuni Avlusunun Sokak Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonlarının Değerlendirilmesi

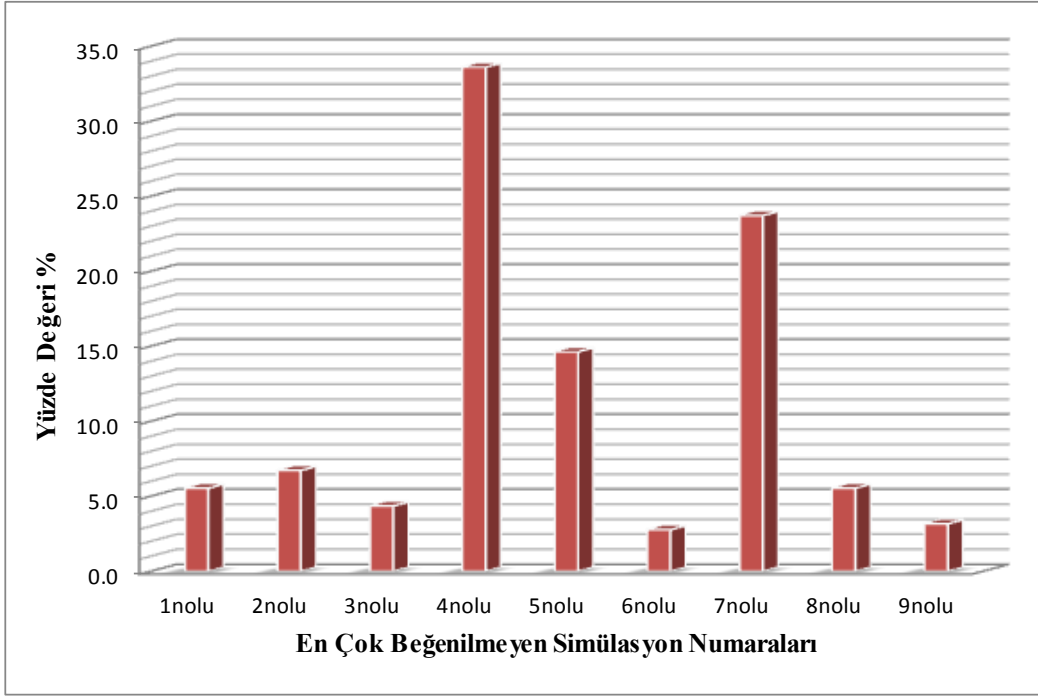
Sokak düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en çok beğendikleri 1'den 9 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %29,1 ile 6 numaralı simülasyonu, %25,5 ile 3 numaralı simülasyonu, %15,5 ile 9 numaralı simülasyonu, %11,2

ile 1 numaralı simülasyonu, %6,1 ile 2 numaralı simülasyonu, %5,0 ile 8 numaralı simülasyonu, %4,0 ile 5 numaralı simülasyonu, %2,5 ile 4 numaralı simülasyonu, %1,1 ile 7 numaralı simülasyonu beğenmiştir (Şekil 85).

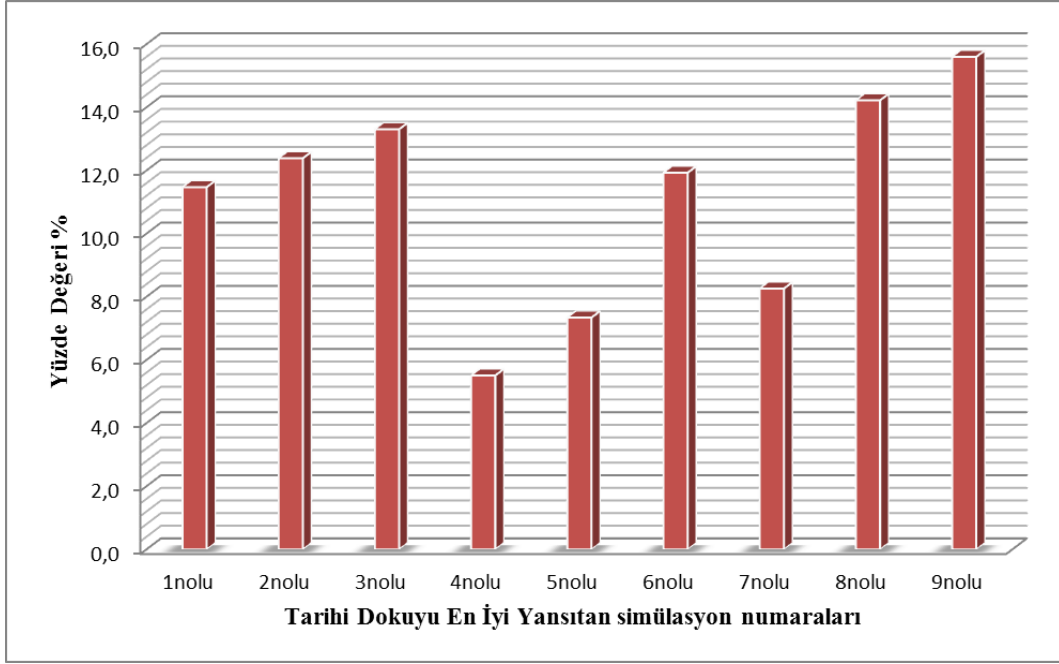
Şekil 85. En çok beğenilen simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

Sokak düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en çok tercih edilmeyen 1'den 9 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %33,6 ile 4 numaralı simülasyonu, %23,7 ile 7 numaralı simülasyonu, %14,6 ile 5 numaralı simülasyonu, %6,7 ile 2 numaralı simülasyonu, %5,5 ile 1 ve 8 numaralı simülasyonları, %4,3 ile 3 numaralı simülasyonu, %3,2 ile 9 numaralı simülasyonu, %2,8 ile 6 numaralı simülasyonu tercih etmemiştir (Şekil 86).

Şekil 86. En çok tercih edilmeyen simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

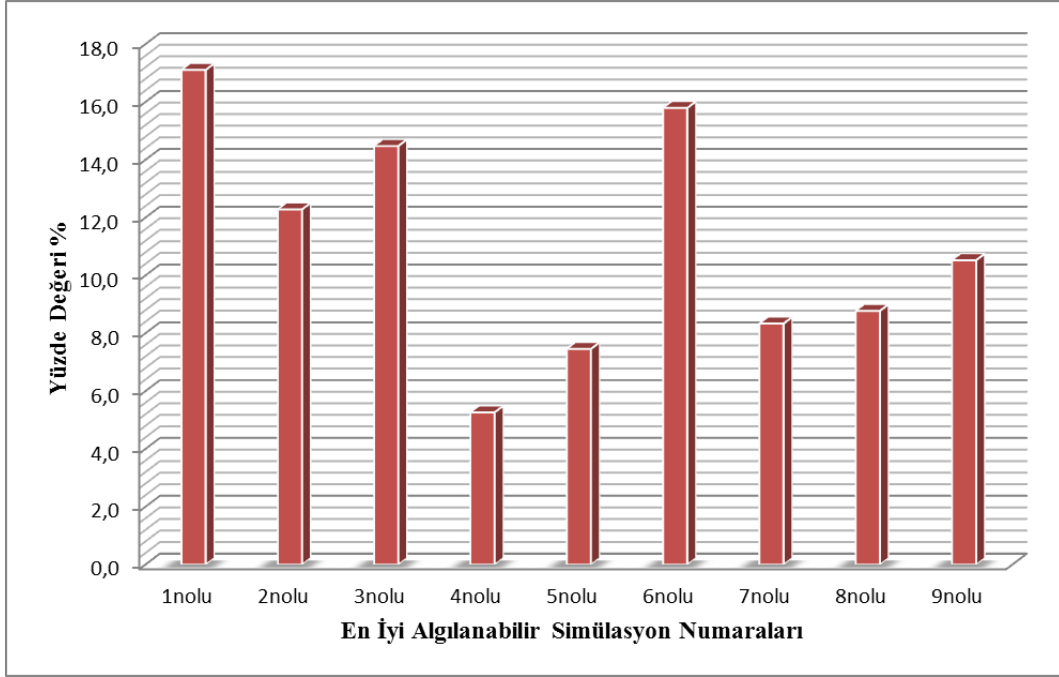
Sokak düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından tarihi dokuyu en iyi yansıtan 1'den 9 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %15,6 ile 9 numaralı simülasyonu, %14,2 ile 8 numaralı simülasyonu, %13,3 ile 3 numaralı simülasyonu, %12,4 ile 2 numaralı simülasyonu, %11,9 ile 6 numaralı simülasyonu, %11,5 ile 1 numaralı simülasyonu, %8,3 ile 7 numaralı simülasyonu, %7,3 ile 5 numaralı simülasyonu, %5,5 ile 4 numaralı simülasyonu tarihi dokuyu en iyi yansıtan olarak belirlemiştir (Şekil 87).

Şekil 87. Tarihi dokuyu en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

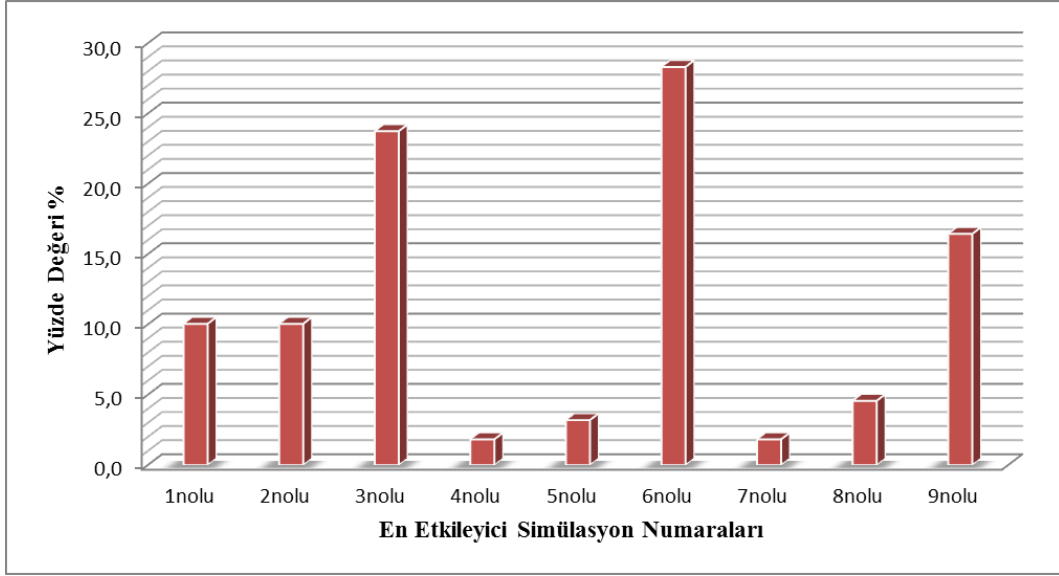
Sokak düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en iyi algılanabilir 1'den 9 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %17,1 ile 1 numaralı simülasyonu, %15,8 ile 6 numaralı simülasyonu, %14,5 ile 3 numaralı simülasyonu, %12,3 ile 2 numaralı simülasyonu, %10,5 ile 9 numaralı simülasyonu, %8,8 ile 8 numaralı simülasyonu, %8,3 ile 7 numaralı simülasyonu, %7,5 ile 5 numaralı simülasyonu, %5,3 ile 4 numaralı simülasyonu daha algılanabilir olarak tercih etmiştir (Şekil 88).

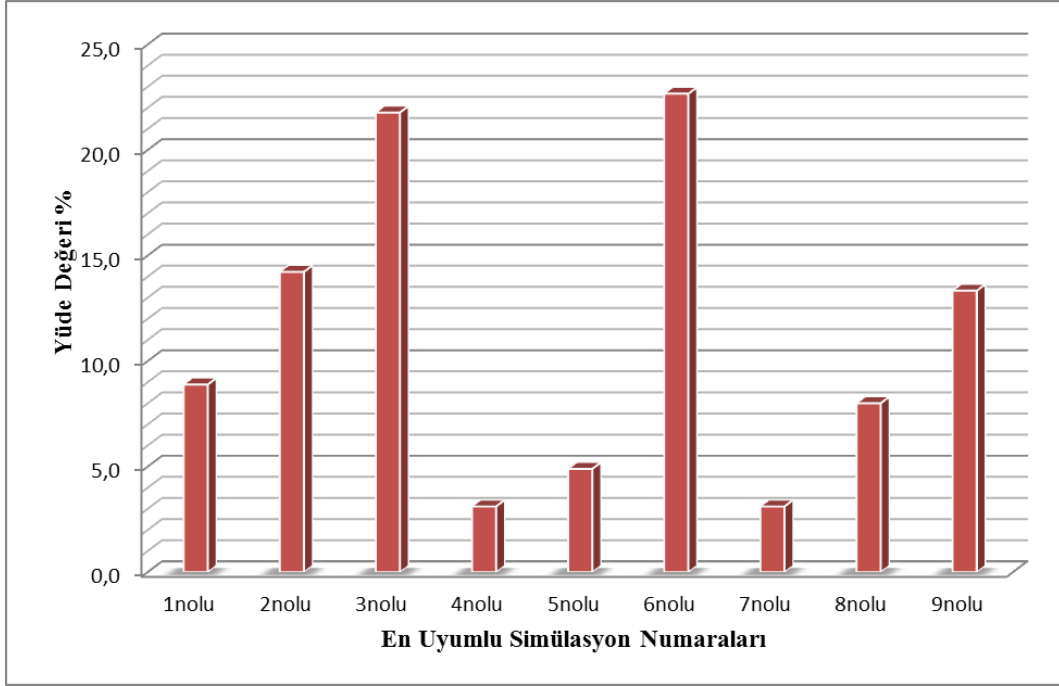
Şekil 88. En iyi algılanabilir simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

Sokak düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en etkileyici 1'den 9 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %28,3 ile 6 numaralı simülasyonu, %23,7 ile 3 numaralı simülasyonu, %16,4 ile 9 numaralı simülasyonu, %10,0 ile 1ve 2 numaralı simülasyonu, %4,6 ile 8 numaralı simülasyonu, %3,2 ile 5 numaralı simülasyonu, %1,8 ile 4 ve 7 numaralı simülasyonu daha etkileyici bulmuştur (Şekil 89).

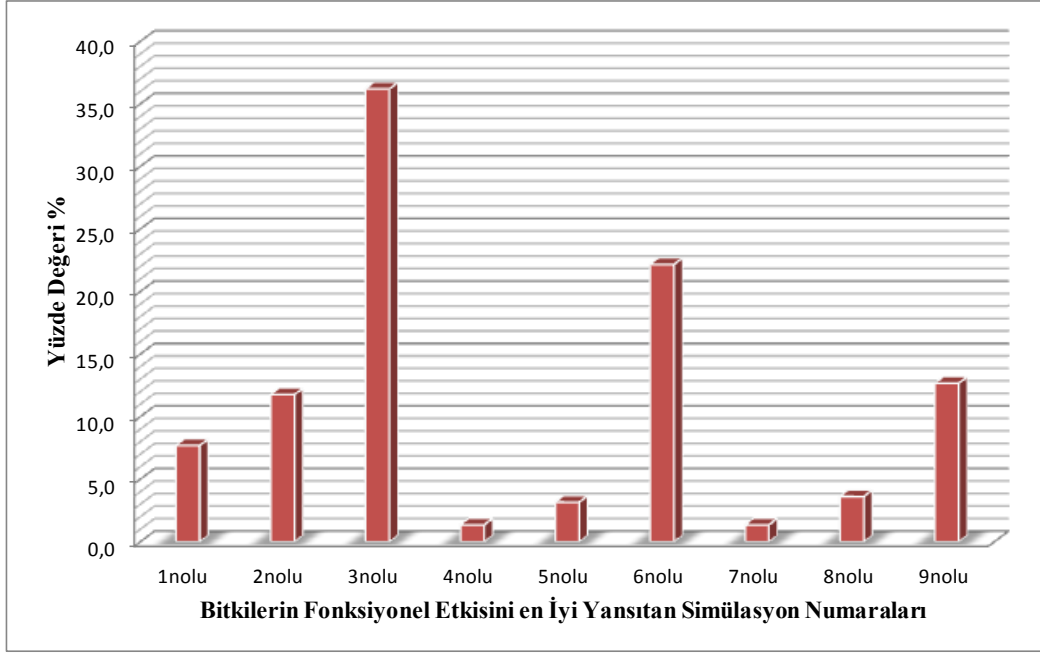
Şekil 89. En etkileyici simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

Sokak düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en uyumlu 1'den 9 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %22,7 ile 6 numaralı simülasyonu, %21,8 ile 3 numaralı simülasyonu, %14,2 ile 2 numaralı simülasyonu, %13,3 ile 9 numaralı simülasyonu, %8,9 ile 1 numaralı simülasyonu, %8,0 ile 8 numaralı simülasyonu, %4,9 ile 5 numaralı simülasyonu, %3,1 ile 4 ve 7 numaralı simülasyonu en uyumlu olarak tercih etmiştir (Şekil 90).

Şekil 90. En uyumlu simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

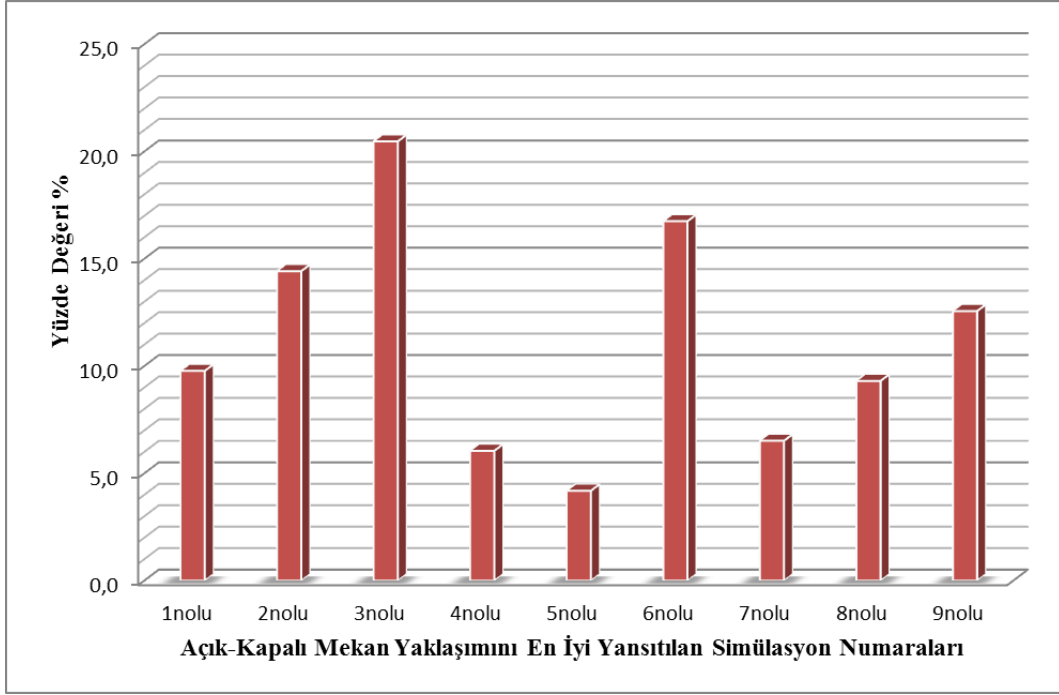
Sokak düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan 1'den 9 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %36,2 ile 3 numaralı simülasyonu, %22,2 ile 6 numaralı simülasyonu, %12,7 ile 9 numaralı simülasyonu, %11,8 ile 2 numaralı simülasyonu, %7,7 ile 1 numaralı simülasyonu, %3,6 ile 8 numaralı simülasyonu, %3,2 ile 5 numaralı simülasyonu, %1,4 ile 4 ve 7 numaralı simülasyonu bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan olarak tercih etmiştir (Şekil 91).

Şekil 91. Bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

Sokak düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından açık kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan 1'den 9 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %20,5 ile 3 numaralı simülasyonu, %16,7 ile 6 numaralı simülasyonu, %14,4 ile 2 numaralı simülasyonu, %12,6 ile 9 numaralı simülasyonu, %9,8 ile 1 numaralı simülasyonu, %9,3 ile 8 numaralı simülasyonu, %6,5 ile 7 numaralı simülasyonu, %6,0 ile 4 numaralı simülasyonu, %4,2 ile 5 numaralı simülasyonu açık kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan olarak tercih etmiştir (Şekil 92).

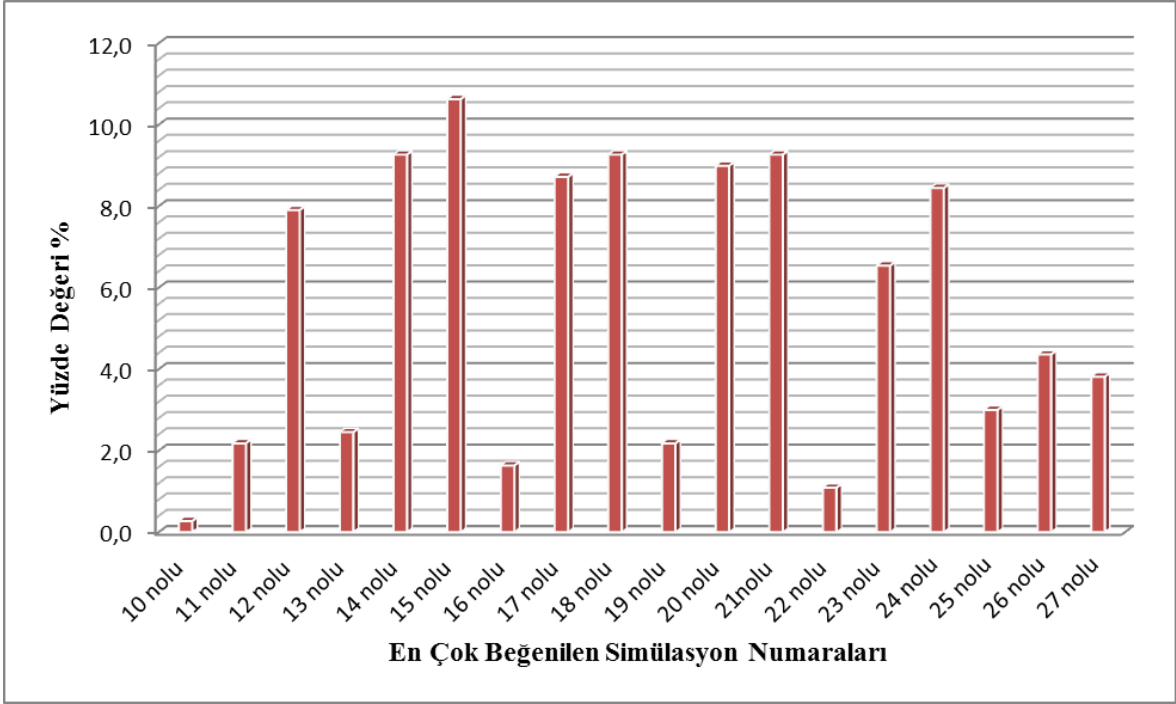

Şekil 92. Açık-kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

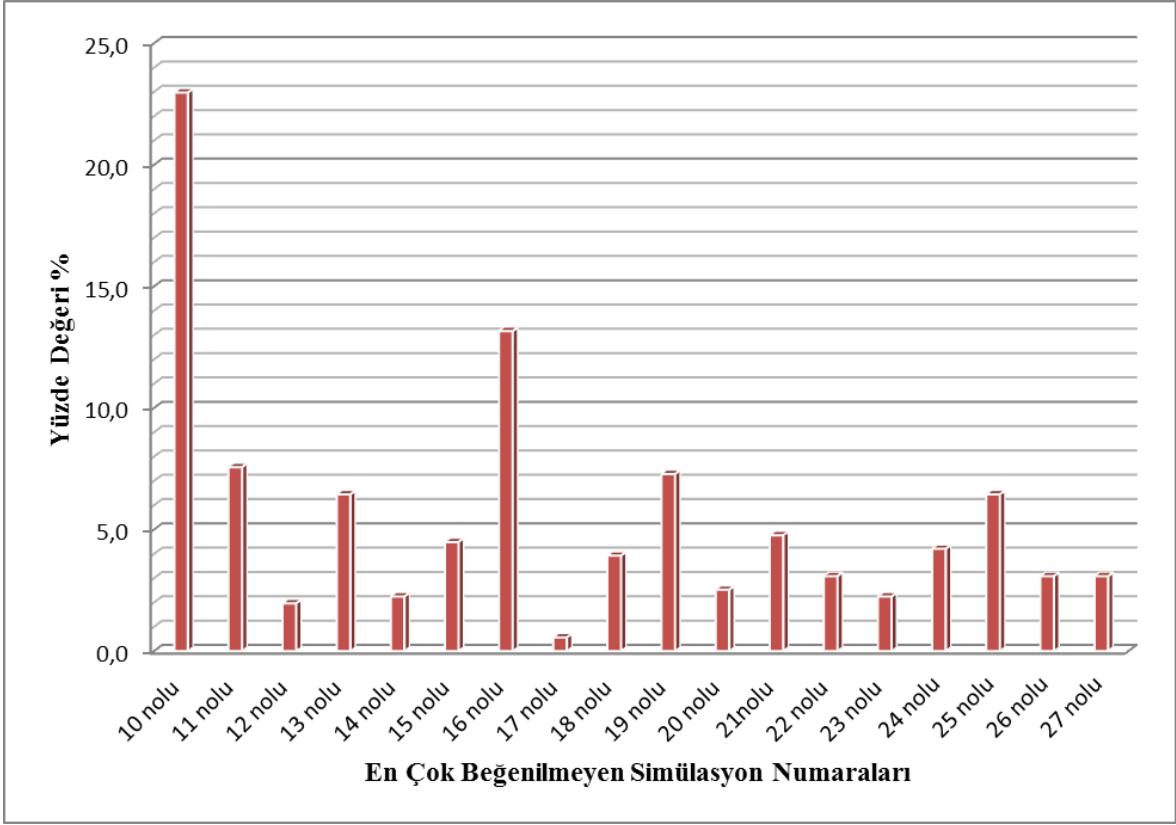
3.5.3. Avlu Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonlarının Değerlendirilmesi

Avlu düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en çok beğendikleri 10'den 27 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %9,3 ile 15 numaralı simülasyonu, %9,3 ile 14, 18 ve 21 numaralı simülasyonu, %9,0 ile 20 numaralı simülasyonu, %8,2 ile 17 numaralı simülasyonu, %8,4 ile 24 numaralı simülasyonu, %7,9 ile 12 numaralı simülasyonu, %6,5 ile 23 numaralı simülasyonu, %4,4 ile 26 numaralı simülasyonu, %3,8 ile 27 numaralı simülasyonu, %2,5 ile 13 numaralı simülasyonu, %2,2 ile 11 ve 19 numaralı simülasyonu, %1,6 ile 16 numaralı simülasyonu, %1,1 ile 22 numaralı simülasyonu, %0,3 ile 10 numaralı simülasyonu en çok beğenilen olarak belirtmiştir (Şekil 93).

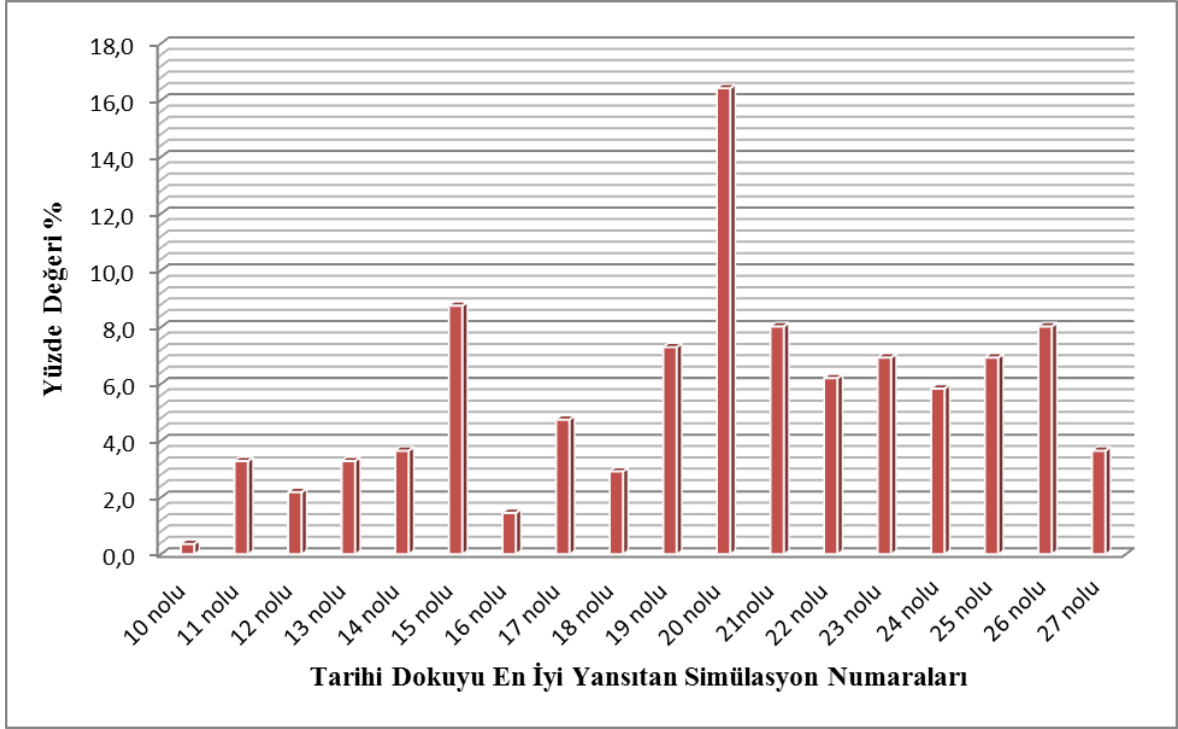
Şekil 93. En çok beğenilen simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

Avlu düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en çok tercih edilmeyen 10'den 27 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %23,0 ile 10 numaralı simülasyonu, %13,2 ile 16 numaralı simülasyonu, %7,6 ile 11 numaralı simülasyonu, %7,3 ile 19 numaralı simülasyonu, %6,4 ile 13 ve 25 numaralı simülasyonu, %4,8 ile 21 numaralı simülasyonu, %4,5 ile 15 numaralı simülasyonu, %4,2 ile 24 numaralı simülasyonu, %3,9 ile 18 numaralı simülasyonu, %3,1 ile 22, 26 ve 27 numaralı simülasyonu, %2,5 ile 20 numaralı simülasyonu, %2,2 ile 14 ve 23 numaralı simülasyonu, %2,0 ile 12 numaralı simülasyonu, %0,6 ile 17 numaralı simülasyonu en çok beğenilmeyen olarak belirtmiştir(Şekil 94).

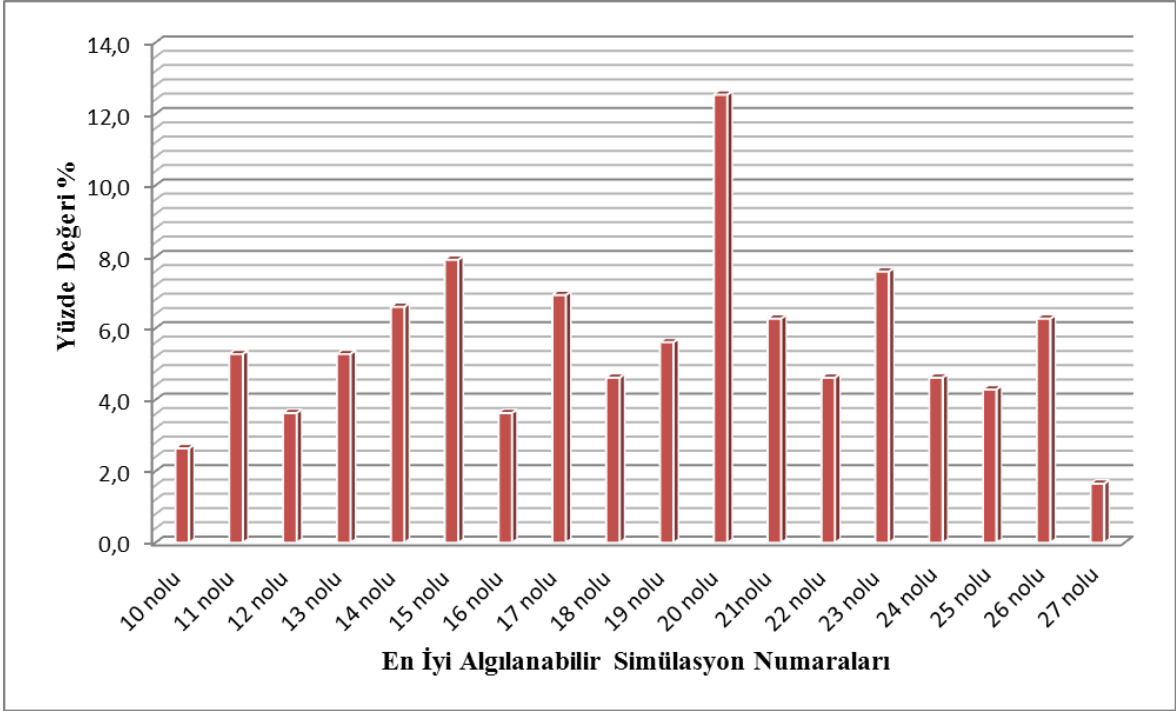
Şekil 94. En çok tercih edilmeyen simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

Avlu düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından tarihi dokuyu en iyi yansıtan 10'den 27 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %16,4 ile 20 numaralı simülasyonu, %8,8 ile 15 numaralı simülasyonu, %8,0 ile 21 ve 26 numaralı simülasyonu, %7,3 ile 19 numaralı simülasyonu, %6,9 ile 23 ve 25 numaralı simülasyonu, %6,2 ile 22 numaralı simülasyonu, %5,8 ile 24 numaralı simülasyonu, %4,7 ile 17 numaralı simülasyonu, %3,6 ile 14 ve 27 numaralı simülasyonu, %3,3 ile 11 ve 13 numaralı simülasyonu, %2,9 ile 18 numaralı simülasyonu, %2,2 ile 12 numaralı simülasyonu, %1,5 ile 16 numaralı simülasyonu, %0,4 ile 10 numaralı simülasyonu tarihi dokuyu en iyi yansıtan olarak tercih etmiştir (Şekil 95).

Şekil 95. Tarihi dokuyu en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

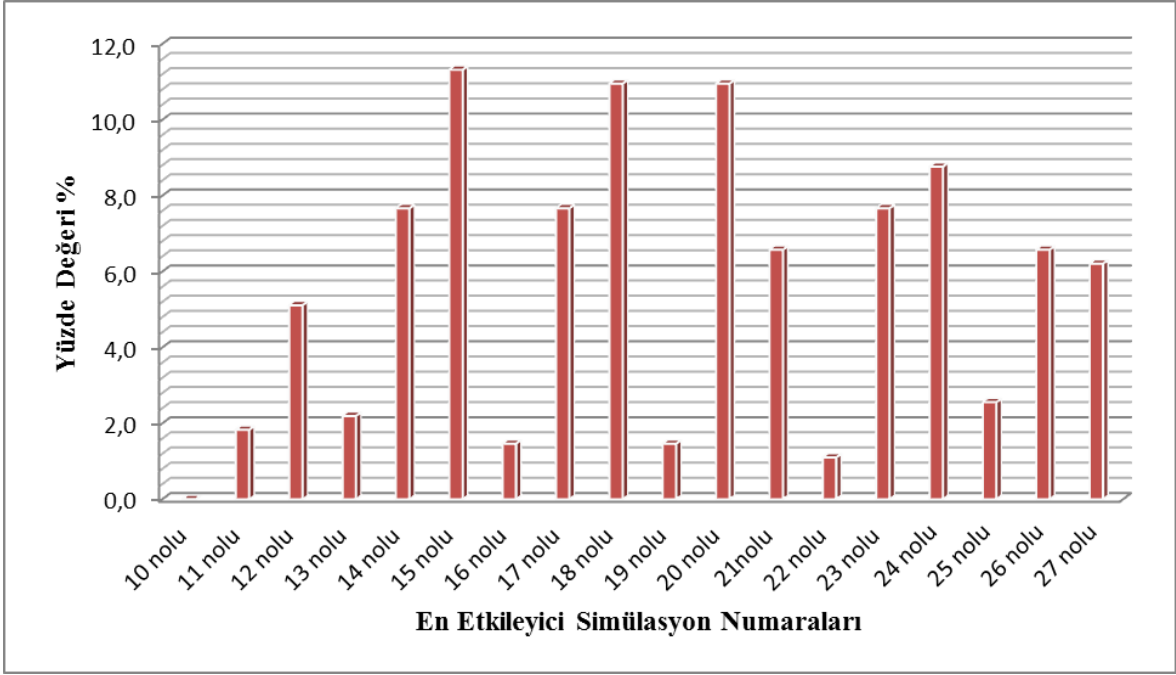
Avlu düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en iyi algılanabilir 10'den 27 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %12,5 ile 20 numaralı simülasyonu, %7,9 ile 15 numaralı simülasyonu, %7,6 ile 23 numaralı simülasyonu, %6,9 ile 17 numaralı simülasyonu, %6,6 ile 14 numaralı simülasyonu, %6,3 ile 21 ve 26 numaralı simülasyonu, %5,6 ile 19 numaralı simülasyonu, %5,3 ile 11 ve 13 numaralı simülasyonu, %4,6 ile 18 ve 22 numaralı simülasyonu, %4,3 ile 25 numaralı simülasyonu, %3,6 ile 12 ve 16 numaralı simülasyonu, %2,6 ile 10 numaralı simülasyonu, %1,7 ile 27 numaralı simülasyonu en iyi algılanabilir olarak tercih etmiştir (Şekil 96).

Şekil 96. En iyi algılanabilir simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

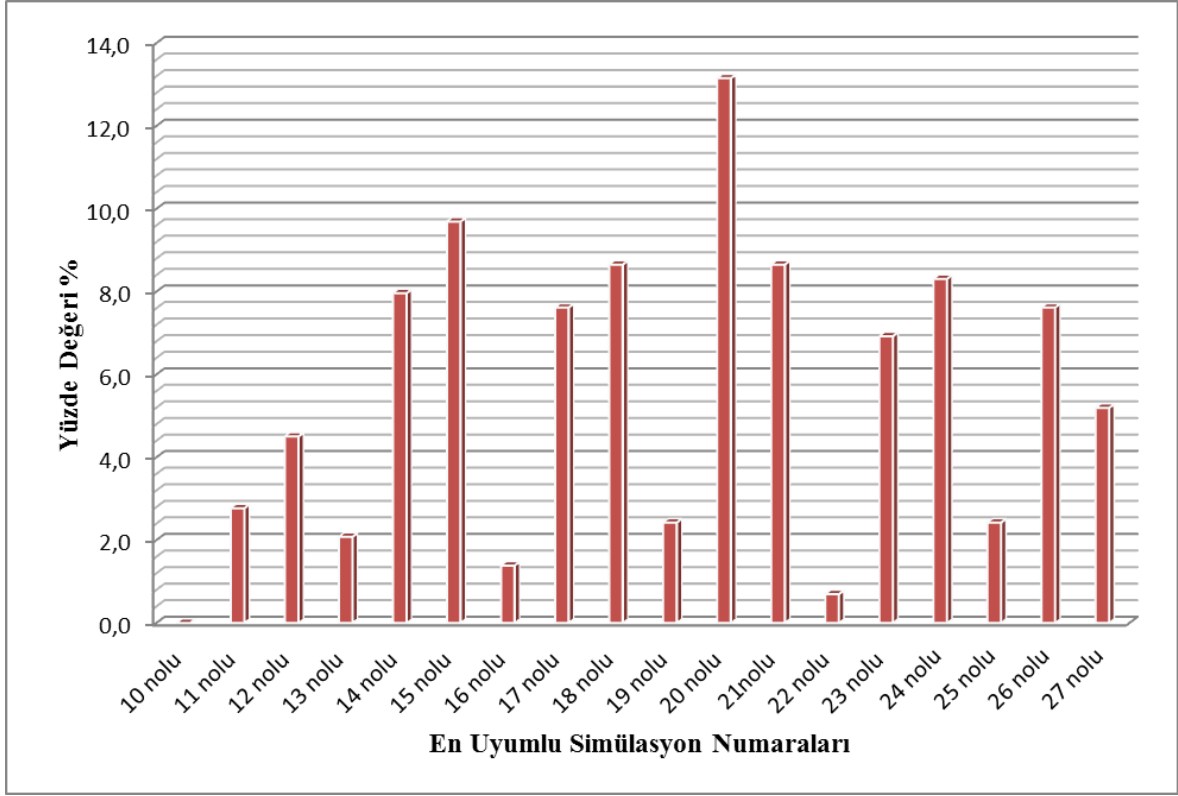
Avlu düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en etkileyici 10'den 27 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %11,3 ile 15 numaralı simülasyonu, %10,9 ile 18 ve 20 numaralı simülasyonu, %8,8 ile 24 numaralı simülasyonu, %7,7 ile 14, 17 ve 23 numaralı simülasyonu, %6,6 ile 21 ve 26 numaralı simülasyonu, %6,2 ile 27 numaralı simülasyonu, %5,1 ile 12 numaralı simülasyonu, %2,6 ile 25 numaralı simülasyonu, %2,2 ile 13 numaralı simülasyonu, %1,8 ile 11 numaralı simülasyonu, %1,5 ile 16 ve 19 numaralı simülasyonu, %1,1 ile 22 numaralı simülasyonu en etkileyici olarak tercih etmiştir (Şekil 97).

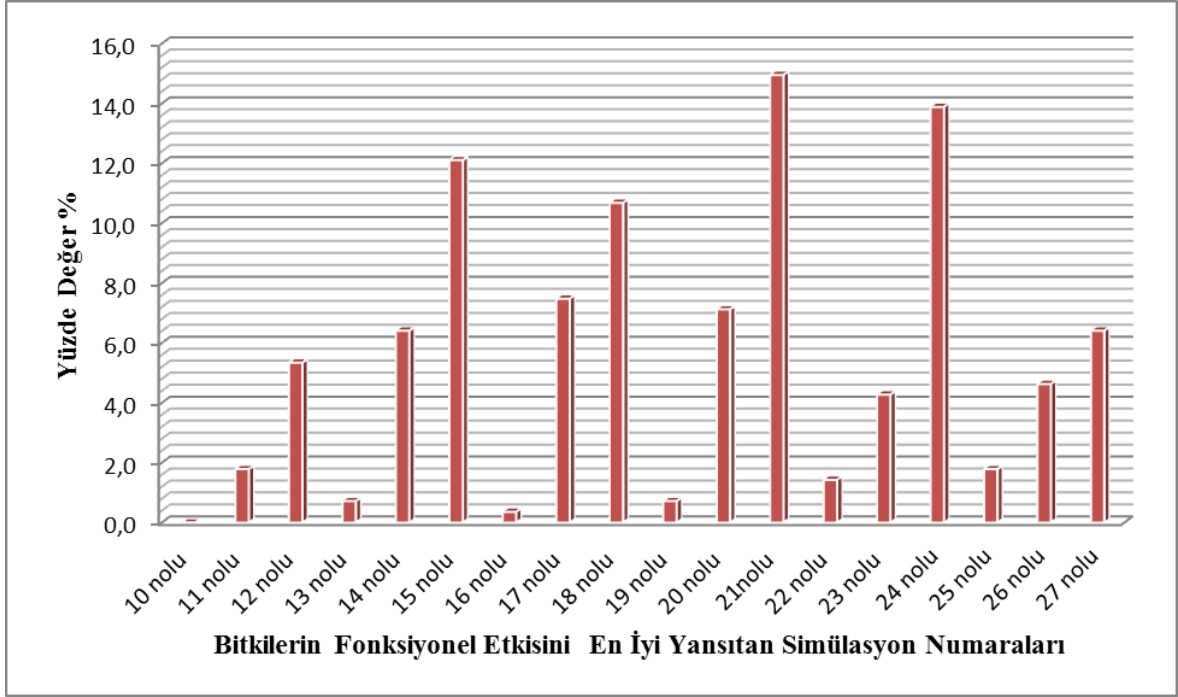
Şekil 97. En etkileyici simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

Avlu düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en uyumlu 10'den 27 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %13,5 ile 20 numaralı simülasyonu, %9,7 ile 15 numaralı simülasyonu, %8,7 ile 21 numaralı simülasyonu, %8,3 ile 24 numaralı simülasyonu, %8,0 ile 14 numaralı simülasyonu, %7,6 ile 17 ve 26 numaralı simülasyonu, %6,9 ile 23 numaralı simülasyonu, %5,2 ile 27 numaralı simülasyonu, %4,5 ile 12 numaralı simülasyonu, %2,8 ile 11 numaralı simülasyonu, %2,4 ile 19 ve 25 numaralı simülasyonu, %2,1 ile 13 numaralı simülasyonu, %1,4 ile 16 numaralı simülasyonu, %0,7 ile 22 numaralı simülasyonu en uyumlu olarak tercih etmiştir (Şekil 98).

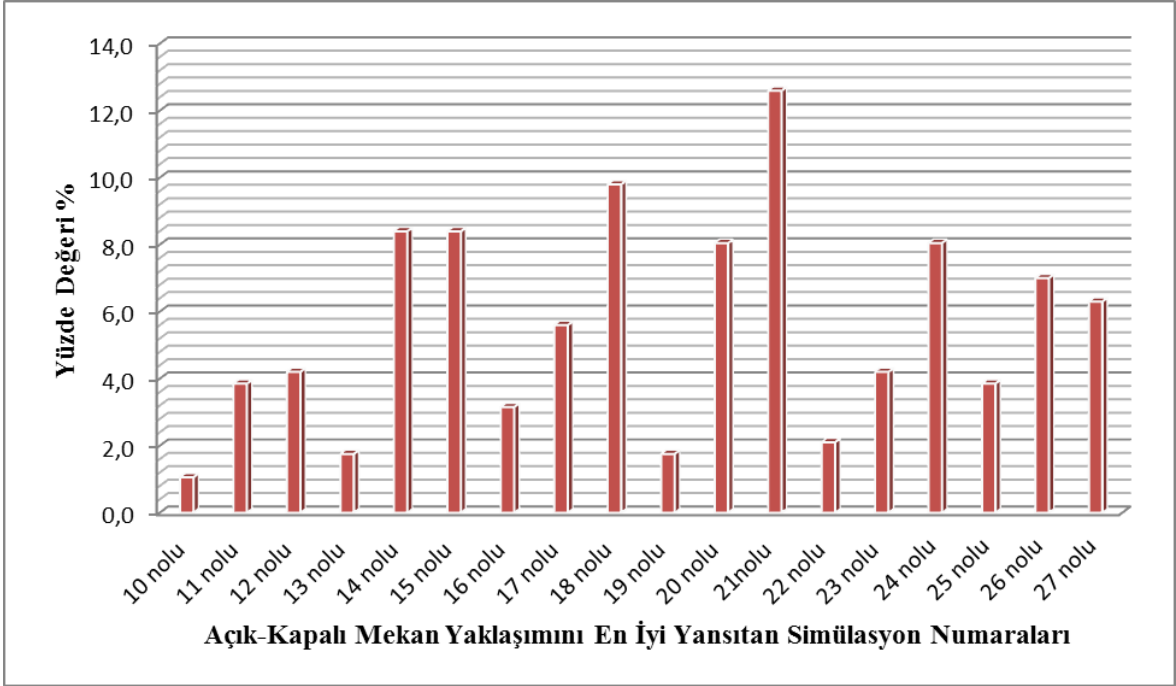
Şekil 98. En uyumlu simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

Avlu düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan 10'den 27 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %14,9 ile 21 numaralı simülasyonu, %13,9 ile 24 numaralı simülasyonu, %12,1 ile 15 numaralı simülasyonu, %10,7 ile 18 numaralı simülasyonu, %7,5 ile 17 numaralı simülasyonu, %7,1 ile 20 numaralı simülasyonu, %6,4 ile 14 ve 27 numaralı simülasyonu, %5,3 ile 12 numaralı simülasyonu, %4,6 ile 26 numaralı simülasyonu, %4,3 ile 23 numaralı simülasyonu, %1,8 ile 11 ve 25 numaralı simülasyonu, %1,4 ile 22 numaralı simülasyonu, %0,7 ile 13 ve 19 numaralı simülasyonu, %0,4 ile 16 numaralı simülasyonu bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan olarak tercih etmiştir (Şekil 99).

Şekil 99. Bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

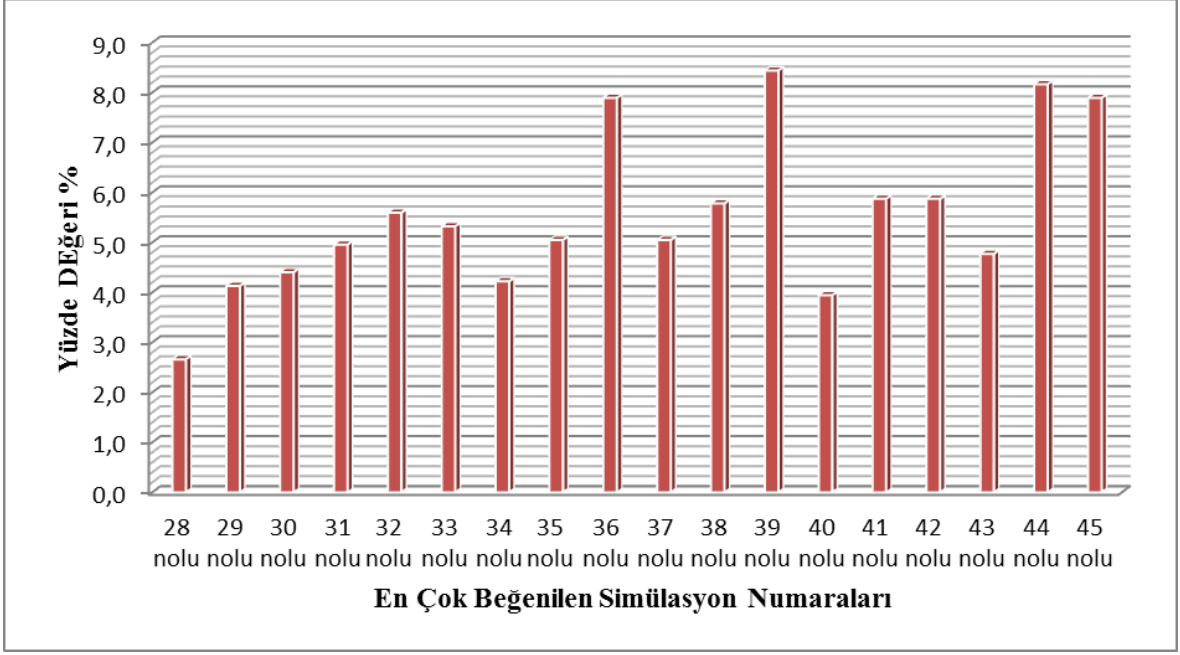
Avlu düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından açık-kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan 10'den 27 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %12,6 ile 21 numaralı simülasyonu, %9,8 ile 18 numaralı simülasyonu, %8,4 ile 14 ve 15 numaralı simülasyonu, %8,0 ile 20 ve 24 numaralı simülasyonu, %7,0 ile 26 numaralı simülasyonu, %6,3 ile 27 numaralı simülasyonu, %5,6 ile 17 numaralı simülasyonu, %4,2 ile 12 numaralı simülasyonu, %4,6 ile 26 numaralı simülasyonu, %4,3 ile 23 numaralı simülasyonu, %3,8 ile 11 ve 25 numaralı simülasyonu, %3,1 ile 16 numaralı simülasyonu, %2,1 ile 22 numaralı simülasyonu, %1,7 ile 13 ve 19 numaralı simülasyonu, %1,0 ile 10 numaralı simülasyonu açık-kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan olarak tercih etmiştir (Şekil 100).

Şekil 100. Açık-kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

3.5.4. Bina Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonlarının Değerlendirilmesi

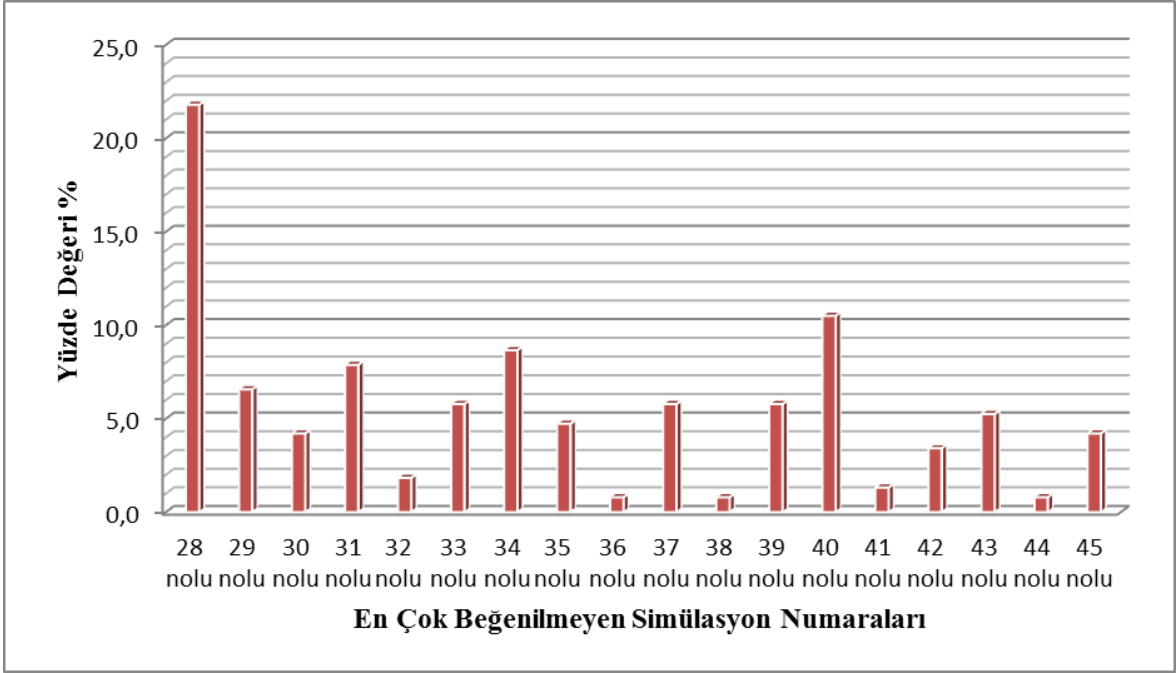
Bina düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en çok beğenilen 28'den 45 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %8,4 ile 39 numaralı simülasyonu, %8,2 ile 44 numaralı simülasyonu, %7,9 ile 36 ve 45 numaralı simülasyonu, %5,9 ile 41 ve 42 numaralı simülasyonu, %5,8 ile 38 numaralı simülasyonu, %5,6 ile 32 numaralı simülasyonu, %5,3 ile 33 numaralı simülasyonu, %5,0 ile 31, 35 ve 37 numaralı simülasyonu, %4,8 ile 43 numaralı simülasyonu, %4,4 ile 30 numaralı simülasyonu, %4,2 ile 34 numaralı simülasyonu, %4,1 ile 29 numaralı simülasyonu, %3,9 ile 40 numaralı simülasyonu, %2,7 ile 28 numaralı simülasyonu en çok beğenilen olarak belirtmiştir (Şekil 101).

Şekil 101. En çok beğenilen simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

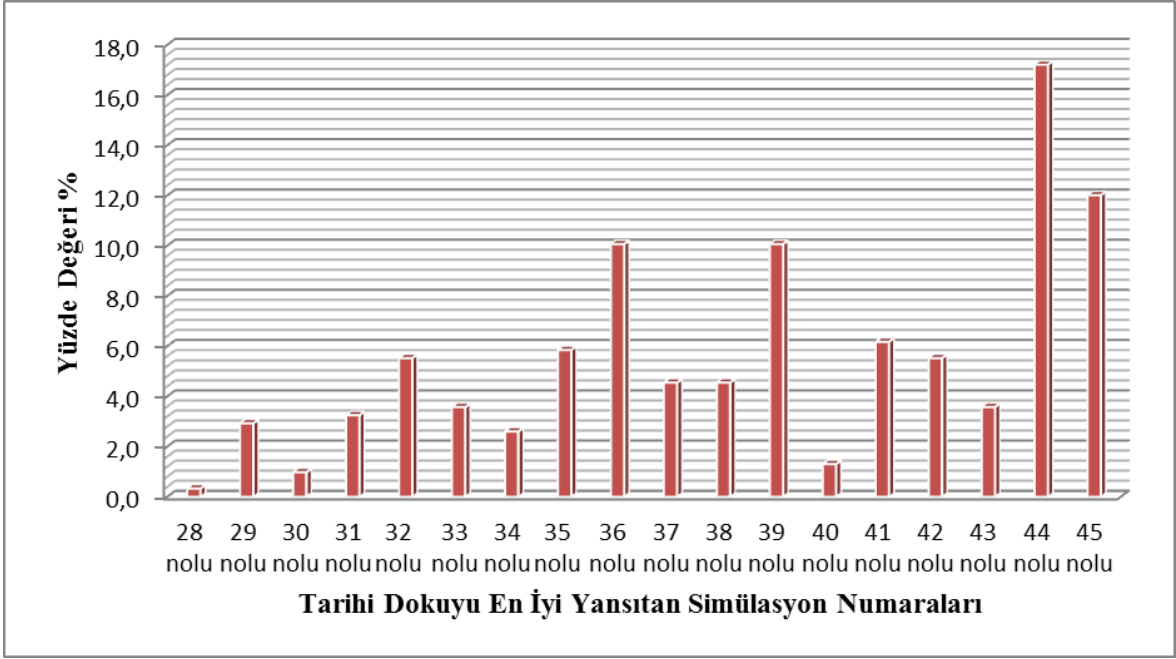
Bina düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en çok tercih edilmeyen 28'den 45 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %21,8 ile 28 numaralı simülasyonu, %10,5 ile 40 numaralı simülasyonu, %8,7 ile 34 numaralı simülasyonu, %7,9 ile 31 numaralı simülasyonu, %6,6 ile 29 numaralı simülasyonu, %5,8 ile 33, 37 ve 39 numaralı simülasyonu, %5,2 ile 43 numaralı simülasyonu, %4,7 ile 35 numaralı simülasyonu, %4,2 ile 30 ve 45 numaralı simülasyonu, %3,4 ile 42 numaralı simülasyonu, %1,8 ile 32 numaralı simülasyonu, %1,3 ile 41 numaralı simülasyonu, %0,8 ile 36, 38 ve 44 numaralı simülasyonu en çok beğenilmeyen olarak belirtmiştir (Şekil 102).

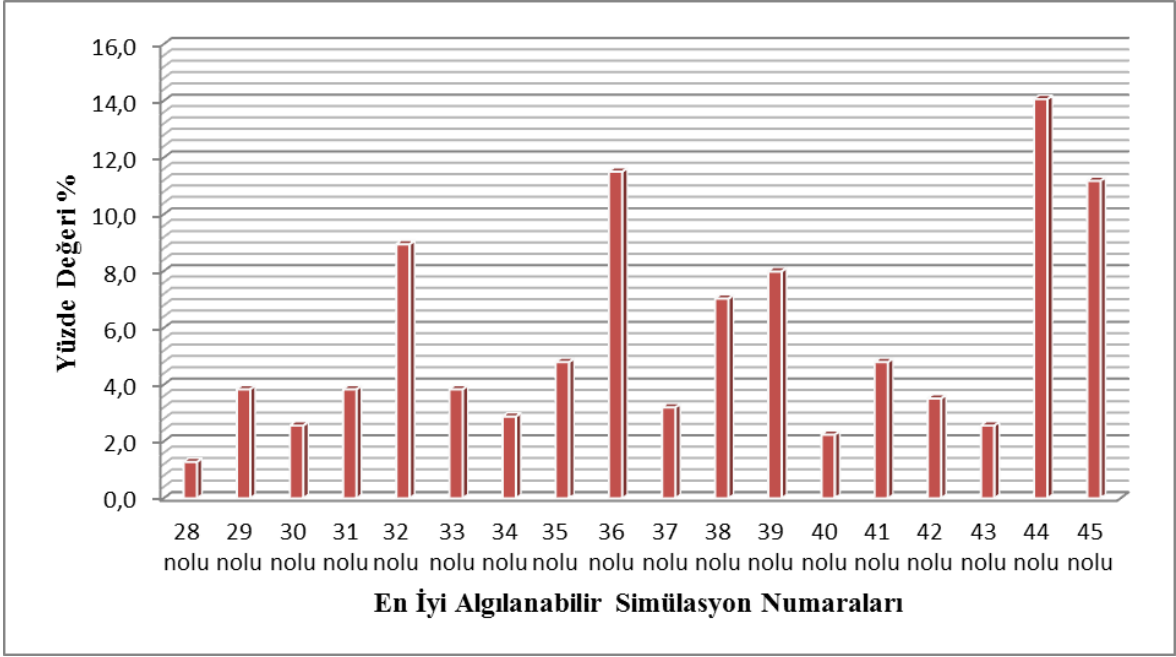
Şekil 102. En çok tercih edilmeyen simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

Bina düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından tarihi dokuyu en iyi yansıtan 28'den 45 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %17,2 ile 44 numaralı simülasyonu, %12,0 ile 45 numaralı simülasyonu, %10,1 ile 36 ve 39 numaralı simülasyonu, %6,2 ile 41 numaralı simülasyonu, %5,8 ile 35 numaralı simülasyonu, %5,5 ile 32 ve 42 numaralı simülasyonu, %4,5 ile 37 ve 38 numaralı simülasyonu, %3,6 ile 33 ve 43 numaralı simülasyonu, %3,2 ile 31 numaralı simülasyonu, %2,9 ile 29 numaralı simülasyonu, %2,6 ile 34 numaralı simülasyonu, %1,3 ile 40 numaralı simülasyonu, %1,0 ile 30 numaralı simülasyonu, %0,3 ile 28 numaralı simülasyonu tarihi dokuyu en iyi yansıtan şekilde belirtmiştir (Şekil 103).

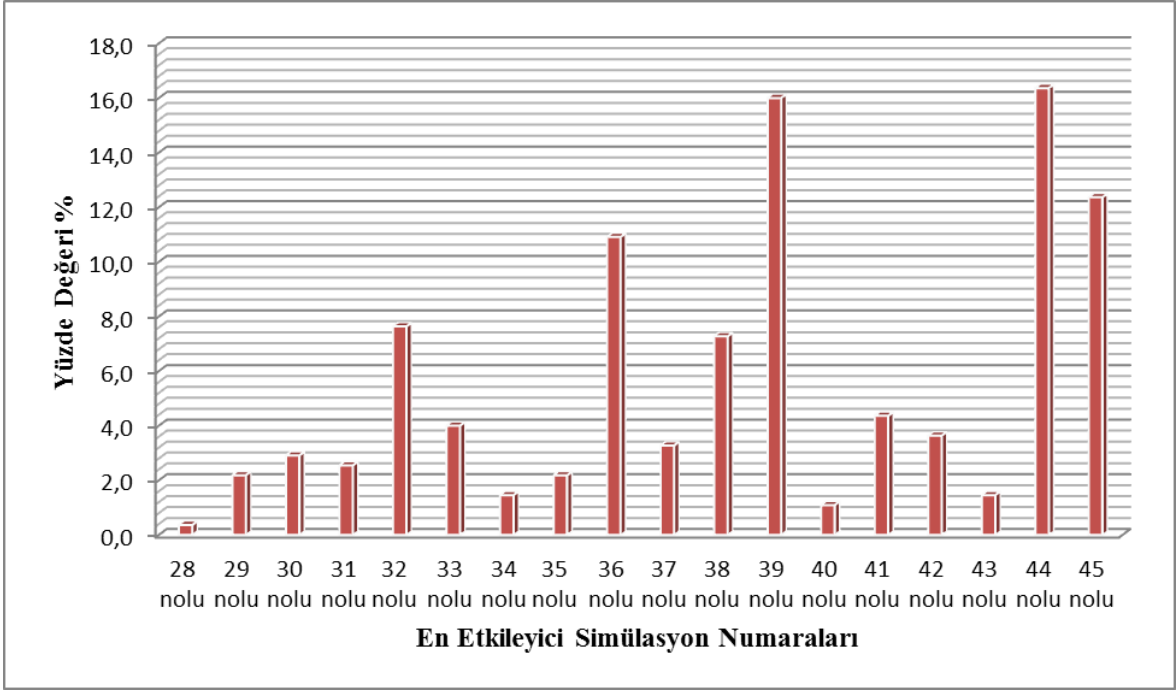
Şekil 103. Tarihi dokuyu en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

Bina düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en iyi algılanabilir 28'den 45 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %14,1 ile 44 numaralı simülasyonu, %11,5 ile 36 numaralı simülasyonu, %11,2 ile 45 numaralı simülasyonu, %8,9 ile 32 numaralı simülasyonu , %8,0 ile 39 numaralı simülasyonu, %7,0 ile 38 numaralı simülasyonu, %4,8 ile 35 ve 41 numaralı simülasyonu, %3,8 ile 29, 31 ve 33 numaralı simülasyonu, %3,5 ile 42 numaralı simülasyonu, %3,2 ile 37 numaralı simülasyonu, %2,9 ile 34 numaralı simülasyonu, %2,6 ile 30 ve 43 numaralı simülasyonu, %2,2 ile 40 numaralı simülasyonu, %1,3 ile 28 numaralı simülasyonu en iyi algılanabilir olarak belirtmiştir (Şekil 104).

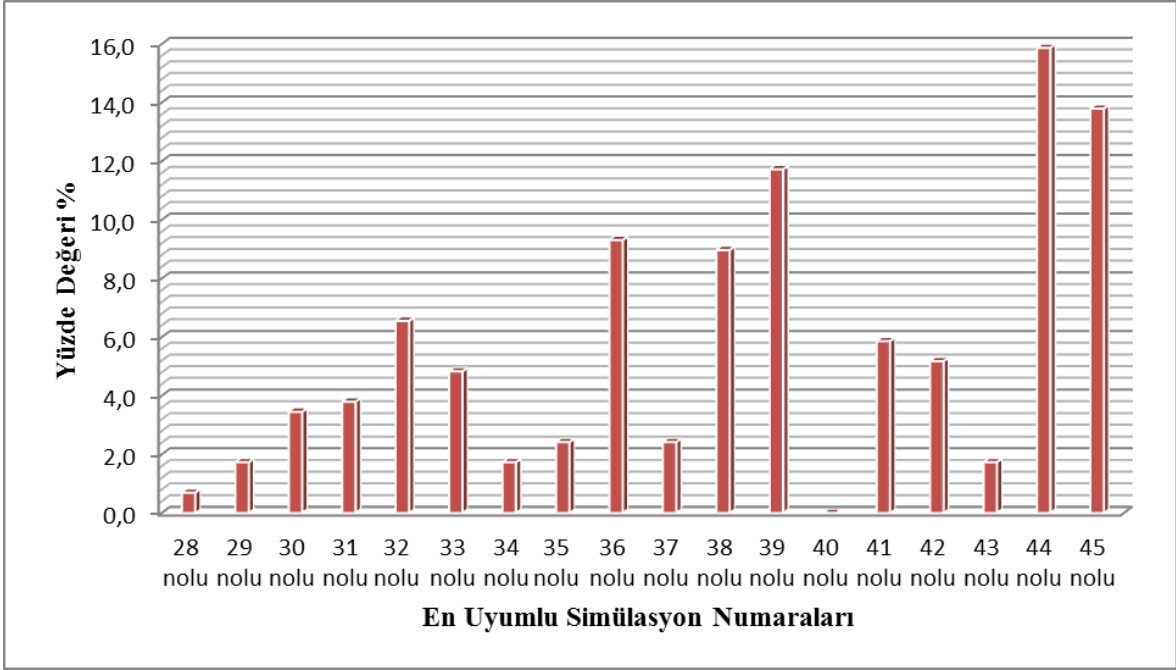
Şekil 104. En iyi algılanabilir simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

Bina düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en etkileyici 28'den 45 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %16,4 ile 44 numaralı simülasyonu, %16,0 ile 39 numaralı simülasyonu, %12,4 ile 45 numaralı simülasyonu, %10,9 ile 36 numaralı simülasyonu, %7,6 ile 32 numaralı simülasyonu, %7,3 ile 38 numaralı simülasyonu, %4,4 ile 41 numaralı simülasyonu, %4,0 ile 33 numaralı simülasyonu, %3,6 ile 42 numaralı simülasyonu, %3,3 ile 37 numaralı simülasyonu, %2,9 ile 30 numaralı simülasyonu, %2,5 ile 31 numaralı simülasyonu, %2,2 ile 29 ve 35 numaralı simülasyonu, %1,5 ile 34 ve 43 numaralı simülasyonu, %1,1 ile 40 numaralı simülasyonu, %0,4 ile 28 numaralı simülasyonu en etkileyici olarak belirtmiştir (Şekil 105).

Şekil 105. En etkileyici simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

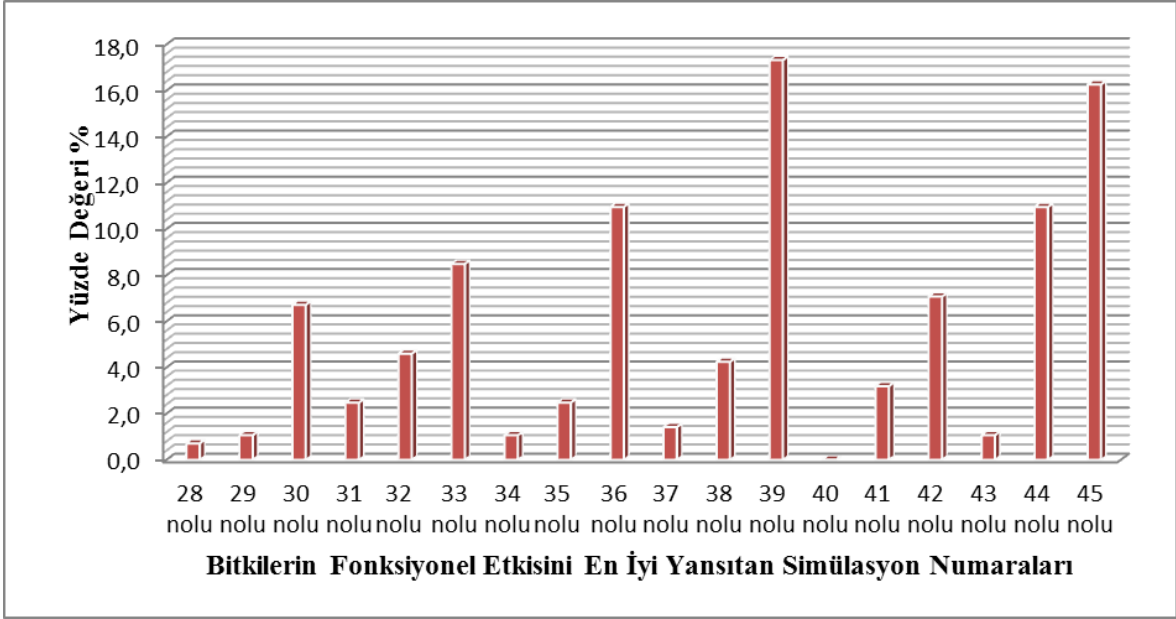
Bina düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından en uyumlu 28'den 45 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %15,9 ile 44 numaralı simülasyonu, %13,8 ile 45 numaralı simülasyonu, %11,7 ile 39 numaralı simülasyonu, %9,3 ile 36 numaralı simülasyonu, %9,0 ile 38 numaralı simülasyonu, %6,6 ile 32 numaralı simülasyonu, %5,9 ile 41 numaralı simülasyonu, %5,2 ile 42 numaralı simülasyonu, %4,8 ile 33 numaralı simülasyonu, %3,8 ile 31 numaralı simülasyonu, %3,4 ile 30 numaralı simülasyonu, %2,4 ile 35 ve 37 numaralı simülasyonu, %1,7 ile 29,34 ve 43 numaralı simülasyonu, %0,7 ile 28 numaralı simülasyonu en uyumlu olarak belirtmiştir (Şekil 106).

Şekil 106. En uyumlu simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

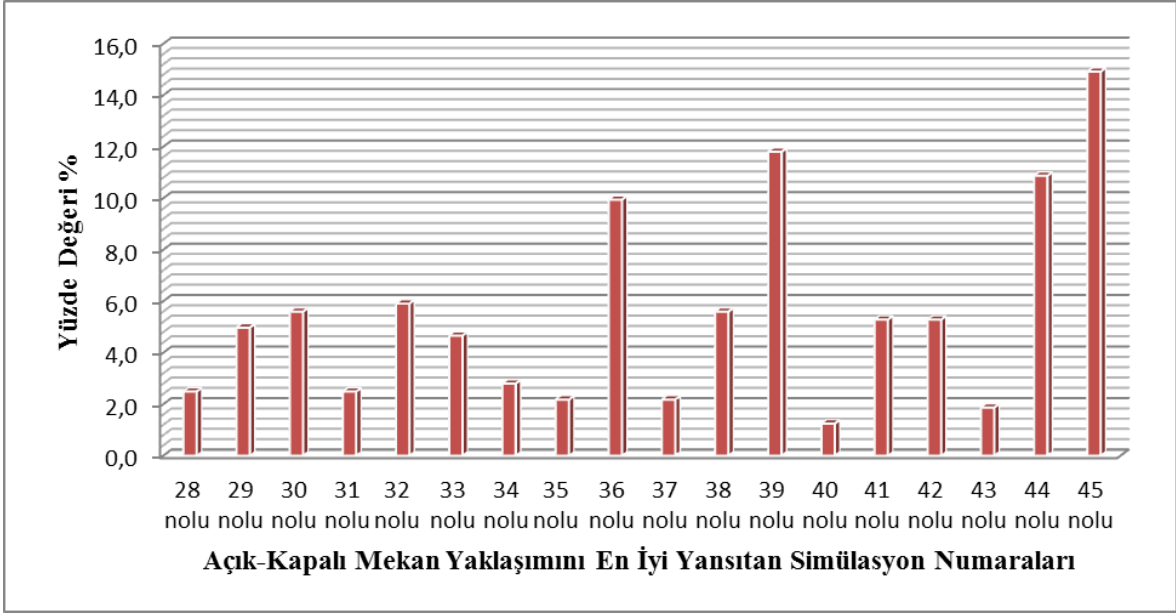
Bina düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan 28'den 45 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %17,3 ile 39 numaralı simülasyonu, %16,3 ile 45 numaralı simülasyonu, %11,7 ile 39 numaralı simülasyonu, %11,0 ile 36 ve 44 numaralı simülasyonu, %8,5 ile 33 numaralı simülasyonu, %7,1 ile 42 numaralı simülasyonu, %6,7 ile 30 numaralı simülasyonu, %4,6 ile 32 numaralı simülasyonu, %4,2 ile 38 numaralı simülasyonu, %3,3 ile 41 numaralı simülasyonu, %2,5 ile 31 ve 35 numaralı simülasyonu, %1,4 ile 37 numaralı simülasyonu, %1,1 ile 29,34 ve 43 numaralı simülasyonu, %0,7 ile 28 numaralı simülasyonu bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan şekilde belirtmiştir (Şekil 107).

Şekil 107. Bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

Bina düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarından açık-kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan 28'den 45 numaraya kadar olan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği verilmiştir. Bu simülasyonlardan ilk öne çıkanları sıralamak istersek sırasıyla, %14,9 ile 45 numaralı simülasyonu, %11,8 ile 39 numaralı simülasyonu, %10,9 ile 44 numaralı simülasyonu, %9,9 ile 36 numaralı simülasyonu, %5,9 ile 32 numaralı simülasyonu, %5,6 ile 30 ve 38 numaralı simülasyonu, %5,3 ile 41 ve 42 numaralı simülasyonu, %5,0 ile 29 numaralı simülasyonu, %4,7 ile 33 numaralı simülasyonu, %2,8 ile 34 numaralı simülasyonu, %2,5 ile 28 ve 31 numaralı simülasyonu, %2,2 ile 35 ve 37 numaralı simülasyonu, %1,9 ile 43 numaralı simülasyonu, %1,2 ile 40 numaralı simülasyonu açık-kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan olarak belirtmiştir (Şekil 108).

Şekil 108. Açık-kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan simülasyon numaralarına ait yüzde grafiği

3.5.5. Ortahisar Kanuni Avlusunun Bitkilendirme Tasarım Simülasyonlarına Ait Tercihler

Çalışmanın bu bölümünde sokak düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarının değerlendirmesinde, 145 anketörün açık uçlu sorulara verdiği cevaplar, çapraz tablo yapılarak tercih nedenleri verilmiştir. İlk 9 tane olarak verilen bu simülasyonlardan, beğenilen simülasyon numaralarının, beğenilme nedenlerini 95 kişi yeterli bitkilendirme, 46 kişi neden yok, 4 kişi ise mekan belirgin- bütünlük sağlanmış şeklinde belirtmiştir. Tercih edilmeyenlerin nedenlerini 101 kişi yetersiz bitkilendirme, 41 kişi neden yok 3 kişi mekan belirsiz- bütünlük yok şeklinde belirtmiştir. Tarihi dokuyu en iyi yansıtan simülasyonların nedenlerini 96 kişi neden yok, 28 kişi doğru bitki formu kullanılmış, 19 kişi doğru bitki türü kullanılmış şeklinde ifade etmiştir. Bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan simülasyonların nedenlerini 80 kişi neden yok, 21 kişi gölge yapma ve yönlendirme, 10 kişi sınırlayıcı ve ağaç altı oturma şeklinde belirtmiştir. Açık kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan simülasyonların nedenlerini 92 kişi neden yok, 22 kişi kısmen kapalı mekan oluşturma, 19 kişi açık mekan oluşturma, 12 kişi kapalı mekan oluşturma şeklinde belirtmiştir. Tercih nedenlerini belirten tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Sokak düzeyinde elde edilen nedenlerin çapraz tablosu

Sokak Düzeyinde Nedenler								
		(0)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	Toplam
A	Beğenilen	46	4	95	0	0	0	145
B	Tercih Edilmeyen	41	3	101	0	0	0	145
C	Tarihi Doku	96	19	28	2	0	0	145
	Algı	145	0	0	0	0	0	145
	Etkileyici	145	0	0	0	0	0	145
	Uyumlu	143	0	0	0	2	0	145
D	Fonksiyon	80	21	10	3	21	10	145
E	Açık-Kapalı	92	19	22	12	0	0	145
	Toplam	788	66	256	17	23	10	1160
dx=853,750				df=35		önemlilik=0,000		
A-(0) Neden yok (1) Mekan belirgin- Bütünlük var (2) Yeterli bitkilendirme B-(0) Neden yok (1) Mekan belirsiz- Bütünlük yok (2) Yetersiz bitkilendirme C-(0) Neden yok (1) Doğru bitki türü kullanılmış (2) Doğru bitki formu kullanılmış D-(0) Neden yok (1) Gölge yapma (2) Sınırlayıcı (3) Odak oluşturma (4) Yönlendirme (5) Ağaç altı oturma E-(0) Neden yok (1) Açık mekan Yaklaşımı (2) Kısmen kapalı mekan (3)								

Avlu düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarının değerlendirmesinde 145 anketörün açık uçlu sorulara verdiği cevaplar çapraz tablo yapılarak tercih nedenleri verilmiştir. 10'dan 27'ye kadar olan bu simülasyonlardan, beğenilen simülasyon numaralarının, beğenilme nedenlerini 76 kişi neden yok , 69 kişi yeterli bitkilendirme şeklinde belirtmiştir. Tercih edilmeyenlerin nedenlerini 86 kişi yetersiz bitkilendirme, 55 kişi neden yok, 4 kişi mekan belirsiz- bütünlük yok şeklinde belirtmiştir. Tarihi dokuyu en iyi yansıtan simülasyonların nedenlerini 127 kişi neden yok, 11 kişi doğru bitki türü kullanılmış, 7 kişi doğru bitki formu kullanılmış şeklinde ifade etmiştir. Bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan simülasyonların nedenlerini 108 kişi neden yok, 23 kişi gölge yapma, 7 kişi sınırlayıcı, 4 kişi yönlendirme, 2 kişi odak oluşturma, 1 kişi ağaç altı oturma şeklinde belirtmiştir. Açık kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan simülasyonların nedenlerini 113 kişi neden yok, 10 kişi açık mekan oluşturma ve kısmen kapalı mekan oluşturma, 12 kişi kapalı mekan oluşturma şeklinde belirtmiştir. Tercih nedenlerini gösteren tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Avlu düzeyinde elde edilen nedenlerin çapraz tablosu

Avlu Düzeyinde Nedenler								
		0	1	2	3	4	5	Toplam
A	Beğenilen	76	0	69	0	0	0	145
B	Tercih Edilmeyen	55	4	86	0	0	0	145
C	Tarihi Doku	127	11	7	0	0	0	145
	Algı	145	0	0	0	0	0	145
	Etkileyici	145	0	0	0	0	0	145
	Uyumlu	145	0	0	0	0	0	145
D	Fonksiyon	108	23	7	2	4	1	145
E	Açık-Kapalı	113	10	10	12	0	0	145
	Toplam	914	48	179	14	4	1	1160
		dx=628,557		df=35		önemlilik=0,000		
A-(0) Neden yok (1) Mekan belirgin- Bütünlük var (2) Yeterli bitkilendirme B-(0) Neden yok (1) Mekan belirsiz- Bütünlük yok (2) Yetersiz bitkilendirme C-(0) Neden yok (1) Doğru bitki türü kullanılmış (2) Doğru bitki formu kullanılmış D-(0) Neden yok (1) Gölge yapma (2) Sınırlayıcı (3) Odak oluşturma (4) Yönlendirme (5) Ağaç altı oturma E-(0) Neden yok (1) Açık mekan Yaklaşımı (2) Kısmen kapalı mekan (3)								

Bina düzeyinde bitkilendirme tasarım simülasyonlarının değerlendirmesinde 145 anketörün açık uçlu sorulara verdiği cevaplar çapraz tablo yapılarak tercih nedenleri verilmiştir. 28'den 45'e kadar olan bu simülasyonlardan, beğenilen simülasyon numaralarının, beğenilme nedenlerini 86 kişi neden yok, 57 kişi yeterli bitkilendirme, 2 kişi mekan belirgin-bütünlük sağlanmış şeklinde belirtmiştir. Tercih edilmeyenlerin nedenlerini 76 kişi neden yok, 67 kişi yetersiz bitkilendirme, 2 kişi mekan belirsiz-bütünlük yok şeklinde belirtmiştir. Tarihi dokuyu en iyi yansıtan simülasyonların nedenlerini 128 kişi neden yok, 15 kişi doğru bitki türü kullanılmış, 2 kişi doğru bitki formu kullanılmış şeklinde ifade etmiştir. Bitkilerin fonksiyonel etkisini en iyi yansıtan simülasyonların nedenlerini 110 kişi neden yok, 22 kişi gölge yapma, 5 kişi sınırlayıcı ve odak oluşturma, 3 kişi yönlendirme şeklinde belirtmiştir. Açık kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtan simülasyonların nedenlerini 104 kişi neden yok, 10 kişi açık mekan oluşturma, 22 kişi kısmen kapalı mekan oluşturma, 9 kişi kapalı mekan oluşturma şeklinde belirtmiştir. Tercih nedenleri aşağıdaki tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Bina düzeyinde elde edilen nedenlerin çapraz tablosu

Bina Düzeyinde Nedenler							
		0	1	2	3	4	Toplam
A	Beğenilen	86	2	57	0	0	145
B	Tercih Edilmeyen	76	2	67	0	0	145
C	Tarihi Doku	128	15	2	0	0	145
	Algı	144	1	0	0	0	145
	Etkileyici	145	0	0	0	0	145
	Uyumlu	145	0	0	0	0	145
D	Fonksiyon	110	22	5	5	3	145
E	Açık-Kapalı	104	10	22	9	0	145
	Toplam	938	52	153	14	3	1160
dx=464,853			df=28			önemlilik=0,000	
A-(0) Neden yok (1) Mekan belirgin- Bütünlük var (2) Yeterli bitkilendirme B-(0) Neden yok (1) Mekan belirsiz- Bütünlük yok (2) Yetersiz bitkilendirme C-(0) Neden yok (1) Doğru bitki türü kullanılmış (2) Doğru bitki formu kullanılmış D-(0) Neden yok (1) Gölge yapma (2) Sınırlayıcı (3) Odak oluşturma (4) Yönlendirme (5) Ağaç altı oturma E-(0) Neden yok (1) Açık mekan Yaklaşımı (2) Kısmen kapalı mekan (3)							

3.5.6. Korelasyon Analizi

Çalışmanın bu kısmında tercihler ve gruplar ile açık kapalı mekanların korelasyon analizleri verilmiştir. Korelasyon tablosuna bakıldığında, yapılan tercihlerin toplam kapalı mekan yaklaşımları olarak görülmektedir. Açık mekan yaklaşımları çok fazla tercih edilmemiştir. Gruplarda ise peyzaj mimarlığı öğrencileri ve uzman grup ile toplam açık mekan ve kısmen kapalı mekan yaklaşımı daha çok tercih edilmiştir. Korelasyon analizde ortaya çıkan sonuçlar tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Tercihler ve gruplar ile toplam açık-kapalı mekanların korelasyon analizi

	Tercihler	Gruplar
Toplam Açık Mekân	-0.320**	-0.079**
Toplam Kısmen Kapalı Mekân	-0.043	-0.251**
Toplam Kapalı Mekân	0.066*	0.012

(**p<0.01 *p< 0.05)

Gruplara göre yapılan varyans analizinde ise tercihler yapılırken çok farklılık oluşmamıştır. 1. grup peyzaj mimarlığı öğrencileri toplamda 1,03 ile bina kısmen kapalı mekan simülasyonunu tercih etmişlerdir. 2. Grup olan uzman grup toplamda 1,42 ile avlu kısmen kapalı mekan ve bina kapalı mekan olan simülasyonu seçmişlerdir. 3. Grup halk toplamda 1,02 ile bina kapalı mekan, 4. Grup olan yerli halk ise 0,96 ile avlu kapalı mekan olan simülasyonu tercih etmişlerdir. Kısmen kapalı mekan yaklaşımlarında 3 farklı değerlendirme öne çıkmıştır. Çıkan varyans analizi sonuçları tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Gruplara göre yapılan varyans analizi

Gruplar	Sok. Açık Mekân Topl.	Sok. Kısmen Kapalı Mekân Topl.	Sok. Kapalı Mekân Topl.	Avlu Açık Mekân Topl.	Avlu Kısmen Kapalı Mekân Topl.	Avlu Kapalı Mekân Topl.	Bina Açık Mekân Topl.	Bina Kısmen Kapalı Mekân Topl.	Bina Kapalı Mekân Topl.
1	0,45a	0,43b	0,79a	0,49b	0,96b	0,83a	0,50bc	1,03c	0,96a
2	0,38a	0,55c	1,01b	0,51b	1,42c	0,94a	0,63c	1,19c	1,42b
3	0,32a	0,27a	0,78a	0,29a	0,36a	0,89a	0,27a	0,30a	1,02a
4	0,39a	0,35ab	0,79a	0,49b	0,52a	0,96a	0,44b	0,56b	0,90a
Ortalama	0,40	0,39	0,82	0,43	0,79	0,88	0,44	0,78	1,03
F	2,58	8,83	2,92	4,35	38,49	0,85	7,06	37,66	6,61
Önemlilik	0,05	0,00	0,03	0,00	0,00	0,47	0,00	0,00	0,00

4. TARTIŞMA

Trabzon kenti Ortahisar Mahallesi, sahip olduğu sosyal ve kültürel çevre; aynı zamanda tarihi yapı ve mekanları ile önemli bir yerleşim alanını oluşturmaktadır. Geçmiş dönemlerde Trabzon'un merkezi niteliğindeki bu alan, zaman içerisinde unutulmaya yüz tutmuş, asıl işlevini yitirmeye başlamış, kuytu bir mekan olmuştur. Tarihi bir merkez olan Ortahisar, her biri tek başına kullanışlı mimari ve çevre özelliğine sahip yerler olmasına rağmen günümüzdeki yanlış kullanımlar yüzünden bir arada anlamlı bir bütün oluşturamayan mekan beraberliğine dönüşmüştür.

Oysa bu bağımsız mekanlar, yapılış ve kullanılış amaçlarına uygun olarak insanların kullanımına sunulabilir. Bu nedenle Ortahisar mahallesinin odak noktası olarak düşünülen Kanuni Avlusu, kültürel ve doğal değerlerinin korunması, sürekliliği olan bir kentsel mekan olarak insanlığın yararına sunulması gerekmektedir. Bunu gerçekleştirirken alanın tarihsel gelişimini, kullanıcı tarafından nasıl algılanacağı, geçmişteki kullanımı ile günümüzde ve gelecekte nasıl kullanılacağı, ne tür eylemlerle ilişkili olduğu gözetilmelidir. Bunun birkaç örneğini, son yıllarda Trabzon Belediyesinin başlatmış olduğu kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında bir kısım alanların kente kazandırılması projelerinde görmekteyiz.

Bu tez kapsamında, tarihi çevrelerde bitkilendirme tasarımları, tarihi yapı ve elemanları ile bitki kompozisyonlarının en iyi şekilde nasıl bir arada düzenleneceği değerlendirilmiştir. Bu yapılırken tarihi çevrelerdeki bitkilendirme tasarımlarında kentsel kapalılığın tercihler üzerindeki etkisi, Ortahisar kentsel yerleşim alanı üzerine yapılan çalışma ile ölçülmeye gayret edilmiştir.

Bu konuyla ilgilenen birçok araştırmacının çalışmalarında peyzaj uygulamalarının çevreye duyarsız kalamayacağını vurguladıkları görülür. Yaşlıca, Tanrıvermiş ve Akay (1999) çalışmalarında peyzaj tasarımının donmuş bir mimari vaziyet planı olmadığını, kentsel tasarımın, yaşayan, gelişen, büyüyen, mevsimlere göre renk ve biçim değiştiren çevresi ile uyum gösteren bir bilim dalı olduğunu ifade etmektedirler. Dolayısıyla alanda kaliteli, yaşanabilir, yakın çevresi ile uyumlu, varsa tarihi kentsel doku ile bütünleşen tasarımların yapılması gerekmektedir. Aynı şekilde Yazgan ve Erdoğan (1992) da eğer tarihi bir çevrede çalışılıyorsa, çevrenin incelenmesi, alanın mimari elemanlarının fiziksel

durumlarının belirlenmesi ve birbiri ile ilişkilerinin mutlak analizinin yapılması; bunun için de birçok elemanın tanımlanması gerektiğini söylemektedirler. Tez çalışmasında araştırma ve analiz kısımları bu doğrultuda yapılarak benzer ilişkiler kurulmaya çalışılmıştır.

Tez kapsamında çalışma sahası olarak belirlenen alanda bitkisel tasarım geliştirmeye başlamadan önce Nelson (2004), Walker (1991), Stephens (2005) gibi araştırmacıların bitkilendirme tasarım ilke ve elemanları baz alınarak örnek çalışmalar yapılmıştır. Tekrar, vurgu, çeşitlilik, zıtlık, koram, oran, denge gibi tasarım ilkeleri ile ölçü, doku, form, renk, çizgi gibi tasarım elemanları birlikte düşünülmüş, bitkilendirme tasarımı ile paralel bir yol izlenmiştir.

Tez çalışmasında örnekleminin yapılacağı mekanı oluşturan Ortahisar Kanuni Avlusuna yapılmış olan bitkilendirme simülasyonları farklı bir yaklaşımla ele alınmak istenmiştir. Ve Bunun için Robinson (2004) 'un çalışmasının bir bölümünde, açıkladığı açık kapalı mekan yaklaşımların bitkilendirme tasarımında nasıl bir mekan etkisi yarattığı, mekanda kitle boşluk ilişkisinin ne oranda olması ve bunların insan algısında ve insan ilişkilerinde ne denli etkili olduğu gibi hususlar sorgulanmış; bunların insanlar üzerindeki etkisi anketler yardımı ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçların ardından açık mekan, kısmen kapalı mekan ve kapalı mekan şeklinde 3 gruba ayrılarak aynı simülasyon üzerinde 3 farklı öneri geliştirilmiştir. Bu önerilerle şunlar amaçlanmıştır:

- Açık mekan yaklaşımı ile oluşturulan bitkilendirme tasarım simülasyonları, tarihi çevrede nasıl bir kitle boşluk etkisi yarattığı, tarihi yapılar ve mekanlarla bitkilerin ne derece denge kurduğu, tercihler üzerindeki etkisinin ne yönde olduğunu farklı açılarla göstermek.
- Kısmen kapalı mekan yaklaşımı ile oluşturulan bitkilendirme tasarım simülasyonlarının, tarihi çevrede nasıl bir kitle boşluk etkisi yarattığını, tarihi yapılar ve mekanlarla bitkilerin ne derece denge kurduğu, tercihler üzerindeki etkisinin ne yönde olduğunu açıklamak.
- Kapalı mekan yaklaşımı ile oluşturulan bitkilendirme tasarım simülasyonları, tarihi çevrede nasıl bir kitle boşluk etkisi yarattığı, tarihi yapılar ve mekanlarla bitkilerin ne derece denge kurduğu, tercihler üzerindeki etkisinin ne yönde olduğunu farklı açılarla bize göstermek.

Çalışma alanında bulunan 3 farklı sokağın ve avluyu farklı noktalardan kuşatan tarihi yapıların, tek başına düşünülmemesi, bir bütün olarak ele alınması gerektiği görülmüştür. Bu bağlamda sokak-avlu-bina gibi kendi içinde 3 bölüme ayrılmış şekilde bitkilendirme

tasarımı simülasyonları geliştirilmiştir. Buna benzer uygulamaların daha önce de denendiği görülmektedir. Bina-cephe bitkilendirilmesi konusuyla ilgilenen White ve Gatersleben (2011) çalışmalarında, bina düzeyinde bitkilendirme tasarım örnekleri vererek bunların etkisini değerlendirmişlerdir. Aynı cephe üzerinde binanın çatısının çim olması, cephenin sarmaşık ile kaplı olması ya da cephenin boş bırakılması ile insanlar üzerindeki bırakmış olduğu etkiyi ölçmüşlerdir.

Benzer çalışmaların Lee ve Hsieh (2010) tarafından da yapıldığı görülmektedir. Çalışmalarında meydanlarda bitki türleri ve donatı elemanı ile veya hiçbir şey kullanmadan alanda doluluk boşluk etkisi yaratmayı denemişlerdir. Bu şekilde insanların güvende olma duygusunu ölçerek psikolojik etkilerini gözlemlemişlerdir.

Weber, vd. (2009) ve Jorgensen, vd. (2002), yapmış oldukları çalışmalarında yol-sokak düzeyinde, açık-kapalı mekan yaklaşımını kullanarak bitkilendirme tasarımı yapmışlardır. Bu çalışmalarda açık-kapalı mekan yaklaşımlarının insan üzerindeki etkilerine ve çevreyle olan ilişkisine bakılmıştır.

Yapılan anket çalışmasında, 45 tane (ilk 1-9 sokak, 10-27 avlu, 28-45 bina düzeyinde 3 bölüm) bitkilendirme simülasyonu arasında en çok tercih edilen sokak düzeyinde 6 numaralı simülasyon, avlu düzeyinde 15 numaralı simülasyon, bina düzeyinde 39 numaralı simülasyon olduğu görülmüştür. Açık-kapalı mekan yaklaşımını en iyi yansıtanlar için sokak düzeyinde 3, avlu düzeyinde 21, bina düzeyinde ise 45 numaralı simülasyonlar tercih edilmiştir. Tercih nedenleri sorulduğunda ise “yeterli bitkilendirme” şeklinde yanıtlar alınmıştır. Bu değerlendirmelere bakıldığında ise kapalı mekan yaklaşımı açık mekan yaklaşımına göre daha fazla ilgi görmektedir. En çok tercih edilmeyen simülasyon numaraları ise sokak düzeyinde 4, avlu düzeyinde 10 ve bina düzeyinde 28 olarak verilmiştir. Bu sonuçların nedenlerine bakıldığında ise “alanda yetersiz bitkilendirme” şeklinde cevaplar verilmiştir.

Araştırmalara ve yapılan çalışmalara bakıldığında özellikle tarihi mekan niteliği taşıyan alanlarda açık veya kısmen kapalı mekanlar tercih edildiği görülürken, bu tez kapsamında değerlendirilen anket sonuçları, kapalı mekan yaklaşımının daha fazla tercih edildiğini göstermektedir. Her ne kadar çıkan sonuçlar yapılan bu tez çalışmasına aykırı gibi düşünülse de, tarihi çevreyi en iyi yansıtan ve en iyi algılanabilir mekanlar için açık ve kısmen kapalı mekanlar tercih edildiği görülmüştür. Bu sonuçlara göre, ülkemizde, tarihi çevrede bitkilendirme tasarımı bilincinin tam anlamıyla oluşmadığını görmekteyiz. Bu sonucun çıkmasında bir çok faktöretkili olabileceği gibi Trabzon halkının yaşamış olduğu

iklim koşulları ve mevcut bitki örtüsünün getirdiği bir alışkanlık ve gereksinimden kaynaklanan bir tercih ve istek olabileceğini de göz ardı etmemeliyiz.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu tez çalışmasının amacı, Trabzon-Ortahisar tarihi kent dokusu içerisinde önemli bir odak noktası olan Kanuni avlusu ve çevresindeki bitkilendirme tasarım uygulamalarının ne ölçüde başarılı olduğunun saptanması; kentsel planlama ile ilişkili olarak öneminin ortaya konulması, çevresi ile uyumu, tercih edilme nedenleri ve bitkilendirme tasarımından kaynaklanan genel eksikliklerin belirlenmesidir. Bunun için ilk olarak dünya genelinde tarihi çevrelerde yapılan bitkilendirme tasarım örneklerine bakılmıştır. Sonrasında da Trabzon genelinde bulunan bazı tarihi mekanlar analiz edilip, nasıl ve ne tür bir bitkilendirme tasarımı uygulanmış, bitki türlerinin hangileri yaygın olarak kullanılmış biçiminde değerlendirmeler yapılmıştır. Ve bu sonuçlar ışığında çalışma alanına bitkilendirme tasarım önerileri geliştirilerek, eksiklerin hangi yaklaşım ile daha aza indirgenebileceğinin, tercihlerin hangi yönde olacağını belirlemek amaçlanmıştır. Yapılan çalışmalara bakıldığında şu sonuçlara ulaşılmıştır.

- Trabzon'da bulunan tarihi mekanlara bakıldığında, yörenin iklim ve coğrafi koşulları da göz önüne alındığında, kullanılan bitki taksonları, öncelik sırasına göre şu şekilde verilebilir (0-20 arası): *Nerium oleander* (Zakkum), *Hydrangea macrophylla* (Ortanca), *Trachycarpus fortunei* (Kara Palmiye), *Hedera helix* (Orman Sarmaşığı), *Pittosporum tobira* c.v. *Nana* (Bodur Pitosporum), *Cedrus libani* (Toros Sediri), *Eriobotrya japonica* (Yeni Dünya), Karışım Çim, *Laurus nobilis* (Akdeniz Defnesi), *Ligustrum japonica* (Japon Kurtbağrı), *Pinus sylvestris* (Sarıçam), *Rosa* sp. (Gül), *Wisteria sinensis* (Mor Salkım), *Yucca filamentosa* (Avize), *Aesculus hippocastanum* (At Kestanesi), *Cercis siliquastrum* (Erguvan), *Cryptomeria japonica* (Japon Kriptomeryası), *Hibiscus syriacus* (Ağaç Hatmi), *Picea orientalis* (Doğu Ladini)'dir. 20 ile 50 arasında *Platanus orientalis* (Doğu Çınarı), *Tilia* sp. (Ihlamur), *Acacia dealbata* (Gümüşü Akasya-Mimoza), *Buxus sempervirens* c.v. *rotundifolia* (Top Şimşir), *Chamaecyparis pisifera* c.v. *Boulevard* (Yalancı Servi), *Cryptomeria japonica* var. *Elegans* (Japon Kadife Çamı), *Diospyros kaki* (Trabzon Hurması), *Fraxinus excelsior* (Adi Dışbudak), *Juglans regia* (Ceviz), *Magnolia grandiflora* (Büyük Çiçekli Manolya), *Phoenix canariensis* (Feniks), *Pinus nigra* (Karaçam), *Acer negundo* (Dışbudak Yapraklı Akçaağaç), *Acer pseudoplatanus* (Dağ Akçaağacı), *Agave americana* (Sarı Sabır), *Betula pendula* (Sarkık Huş), *Cedrus atlantica* (Atlas Sediri), *Chamaerops humilis* (Bodur Yelpaze Palmiye),

Chrysanthemum sp. (Kasımpatı), *Cupressus sempervirens* var. *Pyramidalis* (Akdeniz Piramidal Servisi), Doğal Karışım Çim, *Euonymus fortunei* c.v. *Repens Aureus* (Minik Yapraklı Altuni Taflan), *Euonymus japonica* c.v. *Variegata* (Sarı Alacalı Taflan), *Ficus elastica* (Kauçuk), *Hedera helix* c.v. *Marginata* (Alacalı Orman Sarmaşığı), *Laurocerasus officinalis* (Karayemiş), *Malus domestica* (Elma), *Morus alba* c.v. *Pendula* (Sarkık Dut), *Ophiopogon* (Osmanlı Çimi)'dir. En az kullanılan taksonlar ise şu şekildedir; *Paeonia arborea* (Odunsu Şakayık), *Parthenocissus tricuspidata* (Virjinya sarmaşığı), *Philadelphus coronarius* (Filbahri), *Picea abies* (Batı Ladini), *Picea pungens* c.v. *Glauca* (Mavi Ladin), *Platyclusus orientalis* c.v. *Aurea Nana* (Top Altuni Doğu Mazısı), *Platyclusus orientalis* c.v. *Globosa* (Top Doğu Mazısı), *Prunus avium* (Kiraz), *Prunus cerasifera* c.v. *Atropurpurea* (Kırmızı Yapraklı Erik), *Punica granatum* (Nar), *Salix babylonica* (Salkım Söğüt), *Sequoia sempervirens* (Sahil Sekoyası), *Syringa vulgaris* (Leylak), *Thuja plicata* (Boylu Mazı), *Thuja occidentalis* c.v. *Pyramidalis* (Piramid Mazı), *Ulmus* sp. (Karaağaç), *Vitis vinifera* (Üzüm), *Albizzia julibrissin* (Gülibrişim), *Abies nordmanniana* (Doğu Karadeniz Gökarnarı), *Abutilon hybridum* (Hint Güllü), *Begonia* sp. (Begonya), *Brassica* sp. (Süs Lahanası), *Buddleia davidii* (Kelebek Çalısı), *Castanea sativa* (Anadolu Kestanesi), *Catalpa bignonioides* (Katalpa veya Sigara Ağacı), *Cedrus deodora* (Himalaya Sediri), *Citrus sinensis* (Mandalina), *Corylus avellana* (Fındık), *Cupressus arizonica* (Arizona Servisi), *Cupressus sempervirens* (Adi Servisi), *Cupressus macrocarpa* "Goldcrest" (Limon Servi), *Cydonia oblonga* (Ayva), *Dahlia* sp. (Yıldız Çiçeği), *Deutzia scabra* (Havlu Püskülü), *Euonymus japonica* (Yeşil Taflan), *Euonymus japonica* c.v. *Aureus* (Altuni Taflan), *Euonymus fortunei* c.v. *Repens* (Minik Yapraklı Taflan), *Ficus carica* (İncir), *Ipomea* sp., *Jasminum nudiflorum* (Gerçek Yasemin), *Kochia scoparia* (Süpürge Otu), *Koelreuteria paniculata* (Güvey Kandili), *Lagerstroemia indica* (Oya Ağacı), *Liriodendron tulipifera* (Lale Ağacı), *Lonicera periclymenum* (Orman Hanımeli), *Magnolia soulangeana* (Yaprağını Döken Manolya), *Morus alba* (Ak Dut), *Musa x paradisiaca* (Muz), *Nasturtium* (Latin Çiçeği), *Olea europaea* (Zeytin), *Oxalis acetosella* (Ekşi Üçgül), *Parthenocissus quinquefolia* (Beşyaprak Virjinya sarmaşığı), *Paulownia tomentosa* (Pavlonya), *Pinus pinaster* (Sahil Çamı), *Pinus radiata* (Monteri çamı veya Radiata çamı), *Pirus communis* (Armut), *Prunus armeniaca* (Kayısı), *Prunus domestica* (Erik), *Prunus persica* (Şeftali), *Pseudotsuga menziesii* var. *Viridis* (Yeşil Duglas), *Pseudotsuga menziesii* (Adi Duglas), *Quercus hartwissiana* (Istranca Meşesi), *Rhododendron ponticum* (Mor Çiçekli Orman Güllü), *Robinia pseudoacacia* (Yalancı

Akasya), *Rudbeckia* sp., *Spirea vanhouttei* (Keçi Sakalı), *Tagetes erecta* (Kadife Çiçeği), *Thuja occidentalis* c.v. *Aurea Compacta* (Top Batı Mazi), *Thuja occidentalis* c.v. *Danica* (Batı Mazısı), *Tilia rubra* (Kafkas Ihlamuru), *Viburnum tinus* (Kartopu), *Viola tricolor* (Menekşe), *Washingtonia filifera* (Telli Palmiye), *Weigelia florida* (Vangelya), Yosun gibi bitki taksonları kullanılmıştır.

- 11 tane tarihi mekanın bitkileri tespit edildiğinde 123 bitki taksonundan sadece 35 tanesinin Türkiye için doğal taksonlar olduğunu görmekteyiz. Bu da bize tarihi mekanlardaki bitkilerin doğal türlerden çok, egzotik türlerin tercih edildiği sonucunu vermektedir. Oysaki tarihi mekanlarda kültürel ve doğal bitki türlerinin ağırlıklı olması gerekmektedir. Seçilen bu 11 tane tarihi mekanda yanlış tür seçimleri ile oluşan bir bitkilendirme tasarımı görülmektedir.

-Dünyadaki tarihi mekanlara bakıldığında açık ve kısmen kapalı mekanların çoğunlukla tercih edildiğini görmekteyiz. Burada açık-kapalı mekan yaklaşımlarında önemli olan mekanda kullanılan bitki türlerinin ölçüsü, formu, dokusu ve adedidir. Kullanılan bitki türleri tarihi yapı ve doku ile orantılı olmalıdır. Eğer alan geniş ve büyük ölçekli ise (meydan niteliğinde olan alanlar) açık mekan yaklaşımıyla tasarımlar yapılmıştır. Avlu düzeyinde alanlar açık ve kısmen kapalı mekan yaklaşımları ile sokak düzeyinde kısmen kapalı ve azda olsa kapalı mekan yaklaşımları ile bina düzeyinde ise açık ve kısmen kapalı mekan yaklaşımları ile tasarlanmıştır.

-Yapılan çalışmalarda Kanuni avlusunun kullanıcı profiline bakıldığında, 30 yaş üstü insanların ve erkek grubunun daha çok olduğunu görmekteyiz. Bu da bize alanın bayan ve genç kullanıcılar tarafından fazla tercih edilmediği veya güvenilir bir mekan olmadığı sonucunu vermektedir. Eğitim durumu ilkokul ve çok az sayıda lise mezunu olan kullanıcılar, alanı daha çok tercih etmekte ve zaman geçirmektedir.

-Bulgular kısmında öne çıkan sonuçlardan anlaşıldığı kadarıyla en çok beğenilen, sokak, avlu ve bina düzeyinde kapalı mekan yaklaşımıdır. En az tercih edilen ise her üç bölümde de açık mekan yaklaşımlarıdır. Bu değerlendirmeler sonucu, kapalı mekan yaklaşımlarının kullanıcılar tarafından daha çok ilgi gördüğünü belirtmek mümkündür.

-Tarihi dokuyu doğru bitki formu ve doğru bitki türü kullanılarak en iyi yansıtan sokak düzeyinde kapalı mekan yaklaşımı, avlu düzeyinde kısmen kapalı mekan yaklaşımı, bina düzeyinde ise kısmen kapalı mekan yaklaşımı olmuştur. En iyi algılanabilir olan mekan ise sokak düzeyinde açık mekan yaklaşımı, avlu ve bina düzeyinde ise kısmen kapalı mekan yaklaşımıdır. Bu kısım, yapılan anket çalışmaları ile örtüşmektedir.

-Araştırmanın ortaya koyduğu tüm bu sonuçlar çalışmanın başında öngörülen varsayımlar doğrultusunda, tarihi çevrelerde yapılan bitkilendirme tasarımı alana çeşitli işlev ve fonksiyon yüklemektedir. Açık mekan yaklaşımları ile yapılan bitkilendirme tasarımları tarihi çevrede algılanabilirliği artırmaktadır. Kapalı mekan yaklaşımları ile yapılan bitkilendirme tasarımları tarihi çevrenin algılanabilirliğini ve mevcut yapı ve elemanların etkisini azaltmaktadır. Tarihi çevrelerin kullanım düzeylerinin ve kullanıcı profiline fazla olması gerekirken yapılan bu çalışmada tam tersi bir şekilde kullanıcı düzeyini ve profilini düşük göstermektedir. Bu sonuca etki eden bir çok faktörün olması yanı sıra alanda yapılmış mevcut bitkilendirme tasarımının da etkisi fazladır.

-Bu tez çalışması kapsamında örnek alanı oluşturan Kanuni Avlusu, mevcut peyzaj planlaması üzerine yapılmış bir bitkilendirme tasarım önerisidir. Kanuni Avlusunun mevcut durumuna, yeni bir bitkilendirme tasarım önerisi getirilerek, kullanıcı tarafından mekansal kapalılığın tercihleri belirlenmiştir.

Bu bulgular doğrultusunda, tarihi mekanlarda bitkilendirme tasarımı yapılırken şu kriterlerin göz önünde bulundurulmasıyla, daha sağlıklı mekanlar tasarlanabilir:

-Tarihi çevre kapsamında Trabzon'da belirlenen 11 tane farklı tarihi mekan seçilmiştir. Burada tespit edilen doğal türler ağırlıklı olarak yapılan simülasyonlarda kullanılmıştır. Bu alanlar çoğaltılabilir ve daha çok tür sayısını karşılaştırma fırsatı bulunabilir.

-Bu tez çalışmasında alana, yeni bir peyzaj planlaması yapılarak bitkilendirme tasarım önerisi getirilse ve tamamı yöreye uygun doğal türlerden seçilirse daha olumlu sonuçlar alınabilir.

-Araştırma kapsamında yararlanılan programlar içerisinde yer alan, 3d max çizim programı, yapılan simülasyonlarda bir takım eksiklikler yaratmış olabilir. Bu durum, anketler de az da olsa görülmektedir. Tarihi mekanlarda algı kavramı önemli ölçüde etkilidir. Çizim programında oluşturulan yapılar tarihi dokuyu ve bitki türlerini tam anlamıyla yansıtmamış olmakla birlikte, bazı deneklerin algılarını farklı yönlere çevirmelerine yol açmıştır. Bu tür çalışmalara gerçekçiliğin ön planda olması gerektiğinden, mevcut alan değerlendirilirken farklı bir programdan da faydalanılabilir.

- Saha çalışmasında her bir simülasyon için bir anket yapmak (45 tane simülasyon için) uzun ve yorucu olacağından, onun yerine simülasyonlar sokak, avlu ve bina düzeyinde 3 bölüme ayrılmış ve kendi içerisinde değerlendirilmiştir. Bu anket çalışması her bir simülasyon (45tane) için yapılsa daha verimli sonuçlar elde edilebilir.

Geçmiş dönemlere bakıldığında, insanların tarihi mekanlara bakış açısı hep kapalılıktan yana baskın çıkmıştır. Bu kapalılık, hem bitkisel hem de yapısal anlamda olmuştur. Fakat geçen süre içerisinde tarihi mekanlar, gelişen dünya profili, sosyal ve ekonomik faktörler ve insanların yaşam biçimi ile değişmiş, kapalı mekan yaklaşımından uzaklaşmıştır. Gelişen kentlerin içerisinde, ortak kullanımların arttığı bir zamanda insanlar daha ferah, açık, algılanabilir mekanlar tercih etmektedir.

Tarihi çevrelerin peyzaj mimarlığı açısından değerlendirilmesi yeni yaklaşımları da beraberinde getirmektedir. Çalışma sonucunda, tarihi mekanların peyzaj tasarımında, uygulamaya konu olabilecek bir çok kriter ve yaklaşımın ele alınabileceği görülmüştür.

6. KAYNAKLAR

- Acar, C., 2006. Bitkilendirme Tasarımı, Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Basılmamış Ders Notları, Trabzon.
- Acar, C., 2010. Şekiller Resimler Bimtaş İMP - Trabzon arazi kullanımı çalışması, Temmuz.
- Akçura, N. 1973. Yabancı Ülkelerde Eski Eserlerin Korunması. Mimarlık Dergisi, Sayı: 118, Ankara 13s.
- Aktaş, E., 2011. Arşivinden Alınan Resimler.
- Ahunbay, Z. 2004. Tarihi Çevre Koruma Ve Restorasyon, Yem Yayın, 5. Baskı 2009, 116-121.
- Austin, R. L., 1982. Designing with Plants, Van Nostrand Reinhold, New York, USA, 188.
- Aydemir S., Beyazlı D., Okten N., Oksuz A., Sancar C., Ozyaba M. ve Turk Y., 2004. Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı, Akademi Kitabevi, Trabzon, 2004.
- Aysu, E., 1977. Eski Kent Mekanlarını Düzenleme İlkeleri: Kent Planlama Bütünü İçerisinde Sistematik Bir Çözümleme-Planlama-Tasarlama Modeli Trabzon Osta-İç Kale Tarihi Yerleşimi Üzerinde Bir Deneme, İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi, Mimarlık Fakültesi, Doktora Tezi, İstanbul.
- Binan, C., 1999. Mimari Koruma Alanında Venedik Tüzüğü'nden Günümüze Düşünsel Gelişimin Uluslararası Evrim Süreci, Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi, Yayın No:489, İstanbul, 6-108.
- Booth, K., N., 1990. Basic Elements of Landscape Architectural Design, Department of Landscape Architectural, Ohio State University, IFLA, USA.
- CE, Türkiye Antlaşması, Avrupa Konseyi (Council of Europe), <http://www.avrupakonseyi.org.tr/tur/antlasma>, 25 Ocak 2007.
- Clouston, B., 1990. Landscape Design with Plants Second Edition, Heinemann Professional Publishing Ltd., Oxford.
- Çelik, D., 2004. Kentsel Peyzaj Tasarımı Kapsamında Tarihi Çevre Yenileme Çalışmalarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Araştırılması: Beypazarı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çeçener, B. 1992. Ülkemizde Taşınmaz Kültür ve Doğa Varlıklarının Koruma Olayı ve Bu Konuda Bazı Eleştirel Görüşler, Ege Mimarlık Dergisi, 2, 6-12.

- Çubukçu, C., 2007 Kent Meydanlarının Simgesel İşlevleri Bakımından Antalya Cumhuriyet Meydanı ve Çevresi örneğinde Değerlendirilmesi-Geliştirilmesi ve Bilgisayar Destekli Görsel Analiz, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Dirik, H., 1997. Kent Ağaçlarının Yönetimi, İstanbul Kent Ağaçlandırmaları İstanbul'96 Sempozyumu (Bildiriler), İstanbul Büyükşehir Belediyesi ASFALT Yayınları, No: 3, İstanbul.
- Dokumacı, T. ve Korkut, A., 1999. "Kentsel Ekosistemin Yol Ağaçları Yaşamına Etkisi Üzerine İrdelemeler: Tekirdag ili Örneği, Kent Yönetimi insan ve Çevre Sorunları Sempozyumu'99, İstanbul Büyükşehir Belediyesi İSTAÇ Yayınları, 1, 152-159.
- Eke, F. ve Özcan, Ü. 1988. Tarihi Dokunun Korunması ve Uluslar Arası Deneyimler, Mimarlık Dergisi, 2, 34-35.
- Ekinci, O., 2002. Kültürel Mirasların Korunması, Cumhuriyet Gazetesi, İstanbul, 6 s.
- Erdoğan E., 1996. Anadolu Avlularının Özellik ve Düzenleme İlkeleri Üzerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eroğlu, E., Kesim, G.A. ve Müderrisoğlu, H., 2005. Düzce Kenti Açık ve Yeşil Alanlarındaki Bitkilerin Tespiti Ve Bazı Bitkisel Tasarım İlkeleri Yönünden Değerlendirilmesi, Tarım Bilimleri Dergisi, 11, 270-277.
- Güleç, S., 1987. Park- Bahçe ve Peyzaj Mimarisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Basımevi, Trabzon, 278 s.
- Güney, A., 1992. Temel Tasar, Yayınlanmış Ders Notları, İzmir.
- Güngör, H., 1983. Temel Tasar, AFA Matbaacılık, İstanbul, 110 s.
- Horuluoğlu, Ş., 1978. Tarihi Eserleri ile Trabzon, K.T.Ü. Merkez Kütüphanesi, Trabzon, 24-48.
- Hsieh, M. ve Lee, W., 2010. Effect of Spatial Elements in an Open Space on a Subject's Psychological Perception, JAABE, 112 p.
- Ingram, D. L., Basic Principles Of Landscape Design, Institute of Food and Agricultural Sciences, University of Florida, <http://edis.ifas.ufl.edu/images>, 24 Temmuz 2005.
- Jorgensen, A., et al., 2002. Article in Press, Landscape and Urban Planning, 911, 1-16.
- Karaman, A., 1995. Basılmamış Ders Notları, Mimar Sinan Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.
- Kaplan, A. ve Küçükerbaş, E., 2000. Kentsel Tasarımda Peyzaj Mimarlığının Yeri ve Kentsel Peyzaj Tasarımı, Peyzaj Mimarlığı Kongresi, 19-21 Ekim, Ankara, 50-55.

- Keleş, R., 2001. Kent, Kentleşme, Planlama, Mimarlık. İstanbul, Mimarlık Kültürü Dergisi, 3-6, 79.
- Kuban, D., 1975. Mimarlık Dergisi, Sayı:5, İstanbul.
- Kuban, D., 2000. Tarihi Çevre Korumanın Mimarlık Boyutu Kuram ve Uygulama. Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 61-63.
- Kuloğlu, N., 1994. Konuttaki işlevsel değişimin tarihi çevrelerin korunmasında oluşturduğu güçlükler ve çözüm önerileri Ortahisar Örnek Çalışması, Doktora Tezi, K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Lacy, A., 1993. Gardening with Groundcovers and Wines, Harper Collins Publishers, New York.
- Lynch, K., 1960. The Image Of The City. MIT Press, Massachusetts.
- Lyverse, M. J., ve Flint, H. L., 1983. Landscape Plants For Eastern North America, Exclusive of Florida and The Immediate Gulf Coast, Purdue University, John Wiley & Sons, Inc., Canada.
- Mazı, F., 2009. Tarihi Çevrenin Korunmasında Sosyo-ekonomik Faktörlerin Etkisi, Mevzuat Dergisi, 138, 2 s.
- Nelson, W. R., 2004. Planting Design: A Manual of Theory and Practice, Stipes Publishing L.L.C. Champaign Illinois 61820.
- Orgın, D. 1998. Methodological Bases. Ministry of the Environment and Physical Planning, National Office for Physical Planning, Slovenia, 117 s.
- Ölmez, Kalenderi,S. ve Demiroğlu, D., 2011. Tarihi Süreç İçerisinde Sivas Kent Meydanı'nın İrdelenmesi İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, Inonu University Journal of Art and Design, Sayı/No.3, 363 s.
- Özcan, K., 2009/2 Sürdürülebilir Kentsel Korumanın Olabilirliği Üzerine Bir Yaklaşım Önerisi: Konya Tarihi Kent Merkezi Örneği, METU JFA.
- Özdemir, H., Tarihi Çevrelerde Kentsel Peyzaj Tasarım İlkelerinin Belirlenmesi, İstanbul-Zeyrek Örneğinde Bir İrdeme.
- Öztürk, M. ve Seçmen, Ö., 1996. Bitki Ekolojisi, Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü, Botanik Anabilim Dalı, E.Ü. Basım Evi, İzmir.
- Özen, H., Tuluk, Ö. İ., Engin, H.E., Düzenli, H.İ., Sümerkan, M.R., Tutkun, M., Üstün, Demirkaya, F. ve Keleş, S., 2010. Trabzon Kent İçi Kültür Varlıkları Envanteri, T.C. Trabzon Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Trabzon, 22-275.
- Palalı, E. 1992. Neyi Korumak İsteriz? Peyzaj Mimarlığı Dergisi, Peyzaj Mimarlığı Odası İstanbul Bölge Şubesi Yayını, İstanbul.

- Pamay, B., 1979. Park Bahçe ve Peyzaj Mimarisi, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, İstanbul, 208 s.
- Rapoport, A. 1977. Human Aspects of Urban Form. Pergamon Press, New York.
- Robinson, N., 1992. The Planting Design Handbook, Gower Publishing Company Limited Gower House Craft Road Aldershot Hampshire GU11 3HR, England, 271 s.
- Robinson, N.H., 2004. The Planting Design Handbook, 2nd ed, 45-66.
- Seçkin, Y. Ç. ve Türkoğlu, H., 2006. “Amasya Tarihi Kent Merkezi Açık Mekanlarının Kullanım Analizi” İTÜ Dergisi Mimarlık, Planlama, Tasarım, 5, 1, 15-28.
- Stephens, T., Principles and Elements of Landscape Design, <http://www.yourlandscape.com>. Mart 2005.
- Şahin, Y., 2010. Kentleşme Politikası, Murathan Yayınevi.
- Tanku, G., 2005. Planlama, Tmmob Şehir Plancıları Odası Yayını, 31, Ankara, 367 s.
- Ter, Ü., 2002. Konya Kenti Açık ve Yeşil Alan Varlığı İçinde Tarihi Kent Merkezinin Kentsel Tasarımı Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- T.C. Resmi Gazete, 1983. 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Başbakanlık Basımevi, 18113.
- Tuncer, M., 1994. Kent Kooperatifçiliği Bülteni, Gazi Yayınevi, Ankara.
- URL-1., http://aggie-horticulture.tamu.edu/floriculture/container_garden/lesson/color.html, Design Principles, 17 Temmuz 2005.
- URL-2., http://www.rittenhouse.ca/hortmag/gylnis/basic_principles.asp, Basic Principles And Elements Of Landscape Design, 17 Temmuz 2005.
- URL-3, <http://www.pallensmith.com/support>, 26 Temmuz 2012
- URL-4., <http://aces.edu/pubs/docs/A/ANR-0813/anr813.html>, Principles Of Design, 24 Temmuz 2005.
- URL -5., <http://www.medya73.com/trabzonun-ortahisar-mahallesinde-yeralti-sehri-iddiasi-haberi-51937.html>, 9 Ağustos 2012.
- URL-6., <http://www.usace.army.mil/inet/usace-docs/armymt/tm5-803-13>, Landscape Design And Planting Criteria, 29 Mayıs 2005.
- URL7., <http://blackboard.tynecoll.ac.uk/nln/index.php?f=NLN/WISE:WebIndex/SearchEnvironment>, Aesthetic Principles, 16 Temmuz 2005.

- URL-8., <http://gardeningfromthegroundup.us/Design%20Principles.htm>, Principles Of Design, 16 Temmuz 2005.
- URL- 9, <http://projemizmir.org/viewtopic.phpf=14&t=19&start=10>. 11 Ekim 2011.
- URL-10., http://www.karadenizgezi.net/Trabzon_Tarihi_Eserleri.htm.2011.
- URL-11., <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=51005>. 12 Ekim 2011.
- URL-12., <http://www.aslifidancilik.com>. 18 Ekim 2011.
- URL-13., <http://www.conifers.co.nz/taxus/taxus.html>. 18 Ekim 2011.
- URL-14., <http://www.tr.all.biz/g48602/>. 20 Eylül 2011.
- URL-15., <http://www.seba.com.tr/Bitkiler.htm>. 20 Eylül 2011.
- URL-16., <http://www.perennialfavoritesnursery.com/Images/Photos/>. 12 Mayıs 2011.
- URL-17., <http://nursery.artknappsurrey.com/2010/10/26/buddleja-davidii-pink-delight-or-buddleia-davidii-pink-delight/>. 12 Mayıs 2011.
- URL-18., <http://www.varbak.com/çınar-ağacı>. 2012
- URL-19., <http://rslandscapedesign2.blogspot.com/2010/09/malus.html>
- URL- 20., <http://www.bahcesel.com/photosel/showphoto.php/photo/1252>. 20 Ekim 2011.
- URL-22., <http://www.trabzon.gov.tr/icerikDetay.asp?ID=3>. 12 Kasım 2011.
- URL-23.,<http://toddlarengillean.blogspot.com/2011/07/trip-of-lifetime.html>, 10 Aralık 2011
- URL-24.,<http://www.fotoritim.com/yazi/cihan-incebel—sevilla>, 5 Temmuz 2007.
- URL-25.,<http://www.parisgezirehberi.com/tr/newpage-2>, 20 Ağustos 2009.
- URL-26., <http://www.photoatlas.com/pics01/photo-of-france-14.html>, 1 Mart 2003.
- URL-27.,http://mondotrudeau.blogspot.com/2008_12_01_archive.html, 19 Aralık 2008.
- URL-28., http://olmitravel.com/russia/saintpetersburg/tours_spb/museums_of_stpetersburg/tsarskoye_selo, 22 Haziran 2011.
- URL-29.,http://www.flickr.com/photos/bob_bobsson/3147025521, 29 Aralık 2008.
- URL-30.,<http://insidenanabreadshead.wordpress.com/2010/12/02/vacation-photos-part-1-the-hague-thats-in-the-netherlands-yall>, 2 Aralık 2010.

- URL-31.,<http://www.wayfaring.info/category/country/spain/page/34>, 15 Mart 2007.
- URL-32.,<http://blackpearlscurse.blogspot.com/2010/11/roma-magnifico-part-1.html>, 3 Kasım 2010.
- URL-33.,<http://devridunya.blogspot.com/2011/08/buckingham-palace-londra-ingiltere.html>, 3 Ağustos 2011.
- URL-34.,http://www.tripadvisor.com.tr/ShowUserReviews-g187871-d246496-r84280159-Juliet_s_House_Casa_di_Giulietta-Verona_Province_of_Verona_Veneto.html, 21Ekim 2010.
- URL-35.,<http://www.bilimevi.com/okuldetay-460-Italya-Milan-International-House.html> 25 Ocak 2012.
- URL-36.,<http://www.panoramio.com/photo/17396186>, 2 Ocak 2009.
- URL-37.,<http://www.gold-crest.com/tiparis-versailles.php>, 2007.
- Uzun, İ., 2006. Kamusal Açık Mekan: Kavram ve Tarihe Genel Bakış. Ege Mimarlık, 4 - 59.
- Ürgeç, S., 1992. Ağaç ve Süs Bitkileri Fidanlık ve Yetiştirme Tekniği, Üniversite Yayın No: 3676, Fakülte Yayın No: 418, ISBN 975-404-253-5, İstanbul.
- Var, M., 1997. Bitkilendirme Tasarımı, Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Basılmamış Ders Notları, Trabzon.
- Vidinlioğlu, N. 1993. Korumada Yasal Sistemin Gelişimi. Ulusal Koruma Planlaması Semineri II, ICOMOS Türkiye Milli Komitesi Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Walker, T. D., 1991. Planting Design, Van Nostrand Reinhold, New York, 196p.
- Weber, R., Schnier, J. ve Jacobsen, T., 2008. Aesthetics of Streetscapes: Influence of Fundamental Properties on Aesthetic Judgments of Urban Space, Perceptual and Motor Skills, 132p.
- White, E.V. ve Gatersleben, B., 2011. Greenery on Residential Buildings: Does it Affect Preferences and perceptions of beauty? , Journal of Environmental Psychology, 89-98.
- Yalçınalp, E., 2011. Evergreen Plants in Urban Parks and Their Importance Regarding Landscape Architecture, a Sample of Trabzon City, Karadeniz Technical University, Faculty of Forestry, Department of Landscape Architecture, Trabzon
- Yaşlıca, E., Tanrıvermiş, E. ve Akay, A., 1999. Peyzaj Tasarımının Kentsel Tasarım Süreci İçindeki Yeri, Türkiye 10. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu Çerçevesinde Bir değerlendirme, Mimar Sinan Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.

- Yaşlıca, E., Şenlier, N., Çalışır, S. ve Hovardaoğlu, O., 2002. Tarihi Kentsel Dokularda Yaşam Kalitesinin Artırılmasında Ulaşım Sorunu İçin Çözüm Önerileri, Uluslararası 1. Trafik ve Yol Güvenliği Kongresi, Ankara.
- Yazgan, E.M. ve Erdoğan, E. 1992. Tarihi Çevrelerde Peyzaj Planlama, Peyzaj Mimarisi Derneği Yayınları: 2, Ankara.
- Yazgan, M.E., Korkut, A.B., Barıs, E., Erkal, S., Yılmaz, R., Erken, K., Gürsan, K., Özyavuz, M., 2005. Süs Bitkileri Üretiminde Gelişmeler, Türkiye Ziraat Mühendisliği VI. Teknik Kongresi, Ankara.
- Yıldırım, B. T., 2000. Bitki Materyali I, Basılmamış Ders Notları, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İzmir.
- Yıldırım, T.B., 2002. Yaya ve Taşıt Güvenliği Açısından Yollarda Bitkisel Tasarım, Uluslararası 1. Trafik ve Yol Güvenliği Kongresi Bildiriler Kitabı, 8-12.
- Yılmaz, R., 2006. Tekirdağ Halkının Tasarım Bitkilerine Olan Talebinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 3,1, 71-80.
- Yodel, E., 2010 Kentsel Avluların Değişen Anlam ve Biçimleriyle İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Zafer, B., 1998. Aydın Germencik Belediyesi Yaya Bölgesi Tasarımı Üzerine Bir Araştırma Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Bornova-İzmir, 7, 26, 29 s.

7. EKLER

TRABZON KENTİ KANUNİ AVLUSU PEYZAJ TASARIM PROJESİNİN PEYZAJ DEĞERLERİNİN BELİRLENMESİ

Bu anket K.T.Ü. Peyzaj Mimarlığı Bölümünde sürdürülmekte olan bir araştırma için yapılmaktadır.
Katıldığınız için teşekkürler.

1.BÖLÜM

Cinsiyet:

Yaş:

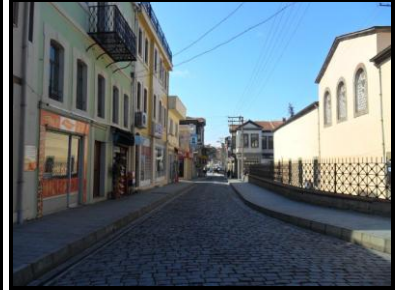
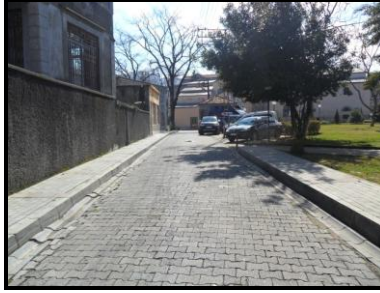
Eğitim Durumu:

Meslek:

2.BÖLÜM

Mevcut alanın değerlendirilmesi;

Sokak-Yol Düzeyinde Alanın değerlendirilmesi;

Avlu Düzeyinde Alanın değerlendirilmesi;

Bina- Cephe Düzeyinde Alanın değerlendirilmesi;

Aşağıdaki soruları size gösterilen fotoğraflara bakarak cevaplayınız.

1) Kanuni avlusunu hangi **amaçla** kullanıyorsunuz?

.....

2) Kanuni avlusuna hangi **sıklıkla** geliyorsunuz?

.....

3) Kanuni avlusu sahip olduğu hangi özelliklerle **tarihi dokuyu** yansıtabiliyor?

.....

4) Bu alana geldiğinizde genellikle **ne kadar zaman** geçiriyorsunuz?

.....

5) Kanuni avlusundaki mevcut **yeşil alanı** beğeniyor musunuz?

Neden? .....

6) Kanuni avlusundaki bitkiler hangi kullanımları (kitle, grup, şerit, soliter) ile **tarihi çevre** ile uyumludurlar?

.....

7) Kanuni avlusunda **ne tür bitkilerin** kullanılmasını istersiniz?

.....

3.BÖLÜM**Sokak-Yol Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonlarının değerlendirilmesi**

Aşağıdaki soruları size verilen simülasyonlara bakarak cevaplayınız.

No:1**No:2****No:3****No:4****No:5****No:6****No:7****No:8****No:9**

Sokak-Yol Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonlarının Değerlendirilmesi

1) Sokak-yol düzeyinde tasarlanan bu tarihi alandan hangi simülasyonları **beğendiniz**?

No: .....

- Beğenme nedeninizi açıklayınız?

.....

2) Sokak-yol düzeyinde tasarlanan bu tarihi alandan hangi simülasyonları **beğenmediniz**?

No: .....

-Beğenmeme nedenlerini açıklayınız

.....

3) Sizce bu simülasyonlardan hangisi **tarihi dokuyu** daha iyi yansıtıyor?

No: .....

-Neden?.....

4) Hangi simülasyonlarda alan daha **algılanabilir**?

No: .....

5) Hangi simülasyonlarda alan daha **etkileyici**?

No: .....

6) Hangi simülasyonlarda alan daha **uyumlu**?

No: .....

7) Hangi simülasyonlarda **bitkilerin fonksiyonel** (gölge, sınırlayıcı, odak oluşturma, ağaç altı oturma, yönlendirme, perdeleme, gürültü kesme gibi) **etkisi** daha iyi yansıtılmıştır?

No:.....

- Neden? .....

8) Hangi simülasyonlarda yapılan bitkilendirme tasarımı, **açık- kapalı mekan yaklaşımı** daha iyi yansıtılmıştır?

No:.....

- Neden? .....

Avlu Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonlarının değerlendirilmesi

No:10

No:11

No:12

No:13

No:14

No:15

No:16

No:17

No:18

No:19

No:20

No:21

No:22

No:23

No:24

No:25

No:26

No:27

Avlu Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonlarının değerlendirilmesi

- 1) Avlu düzeyinde tasarlanan bu tarihi alandan hangi simülasyonları **beğendiniz**?
No: .....
- Beğenme nedeninizi açıklayınız?
.....
- 2) Avlu düzeyinde tasarlanan bu tarihi alandan hangi simülasyonları **beğenmediniz**?
No: .....
- Beğenmeme nedenlerini açıklayınız
.....
- 3) Sizce bu simülasyonlardan hangisi **tarihi dokuyu** daha iyi yansıtıyor?
No: .....
- Neden?.....
- 4) Hangi simülasyonlarda alan daha **algılanabilir**?
No: .....
- 5) Hangi simülasyonlarda alan daha **etkileyici**?
No: .....
- 6) Hangi simülasyonlarda alan daha **uyumlu**?
No: .....
- 7) Hangi simülasyonlarda **bitkilerin fonksiyonel** (gölge, sınırlayıcı, odak oluşturma, ağaç altı oturma, yönlendirme, perdeleme, gürültü kesme gibi) **etkisi** daha iyi yansıtılmıştır?
No:.....
- Neden? .....
- 8) Hangi simülasyonlarda yapılan bitkilendirme tasarımı, **açık- kapalı mekan yaklaşımı** daha iyi yansıtılmıştır?
No:.....
- Neden? .....

Bina- Cephe Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonlarının değerlendirilmesi

No:28

No:29

No:30

No:31

No:32

No:33

No:34

No:35

No:36

No:37

No:38

No:39

No:40

No:41

No:42

No:43

No:44

No:45

Bina- Cephe Düzeyinde Bitkilendirme Tasarım Simülasyonlarının değerlendirilmesi

- 9) Bina- cephe düzeyinde tasarlanan bu tarihi alandan hangi simülasyonları **beğendiniz**?
No: .....
- Beğenme nedeninizi açıklayınız?
.....
- 10) Bina- cephe düzeyinde tasarlanan bu tarihi alandan hangi simülasyonları **beğenmediniz**?
No: .....
- Beğenmeme nedenlerini açıklayınız
.....
- 11) Sizce bu simülasyonlardan hangisi **tarihi dokuyu** daha iyi yansıtıyor?
No: .....
- Neden?.....
- 12) Hangi simülasyonlarda alan daha **algılanabilir**?
No: .....
- 13) Hangi simülasyonlarda alan daha **etkileyici**?
No: .....
- 14) Hangi simülasyonlarda alan daha **uyumlu**?
No: .....
- 15) Hangi simülasyonlarda **bitkilerin fonksiyonel** (gölge, sınırlayıcı, odak oluşturma, ağaç altı oturma, yönlendirme, perdeleme, gürültü kesme gibi) **etkisi** daha iyi yansıtılmıştır?
No:.....
- Neden? .....
- 16) Hangi simülasyonlarda yapılan bitkilendirme tasarımı, **açık- kapalı mekan yaklaşımı** daha iyi yansıtılmıştır?
No:.....
- Neden? .....

Ankette sokak, avlu ve bina düzeyinde elde edilen nedenlerin sınıflandırması

- A-(0) Neden yok (1) Mekan belirgin- Bütünlük var (2) Yeterli bitkilendirme
B-(0) Neden yok (1) Mekan belirsiz- Bütünlük yok (2) Yetersiz bitkilendirme
C-(0) Neden yok (1) Doğru bitki türü kullanılmış (2) Doğru bitki formu kullanılmış
D-(0) Neden yok (1) Gölge yapma (2) Sınırlayıcı (3) Odak oluşturma (4) Yönlendirme (5) Ağaç altı oturma
E-(0) Neden yok (1) Açık mekan Yaklaşımı (2) Kısmen kapalı mekan (3) Kapalı mekan

ÖZGEÇMİŞ

Yeliz YILMAZ 2 Mayıs 1985 yılında Çorum'da doğdu. Çorum Alaca Cumhuriyet İlkokulu, Çorum Alaca Anadolu lisesi (ortaokul) ve İstanbul Çamlıca Kız Lisesi (Süper Lise)'nden mezun oldu. 2004 yılında başladığı K.T.Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümündeki öğretimini 2008 yılında tamamladı. 2009 K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalında yüksek lisan eğitimine başladı. İyi derecede İngilizce bilmektedir.